

GOŠTARSKA KNJARNINA

TRILLEK ČASNIK

Per 1395/2016

10038151,29

COBISS

december 2016

PRILOGI:

- 30 let Novoletne proslave
- 25 let društva Trillek

izdaja društvo trillek

GOSPODJE, JE BILO BOLJE, KO SMO BILI TOVARIŠI?

Se spomnite, kako smo pred desetletji z zavistjo pogledovali proti sosedom oziroma čez železno zaveso, če hočete, kako doživljajo božično-novoletne praznike? Kako so bili italijanski televizijski programi, ki so bili tudi naše prvo okno v zahodni svet, polni oddaj, oglasov in filmov z božično vsebino? Se spomnite, kakšen vrvež je bil pred prazniki v njihovih nakupovalnih središčih oziroma v trgovskih predelih mest, ki so bili okrašeni že od prvih decembrskih dni? Poznali smo predvsem bližnji raštel, kot smo rekli ulici Via Rastello v Stari Gorici, oziroma Travnik, kot je staro ime za osrednji trg Piazza Vittoria.

Se spomnite, kakšen vonj so imeli mandolat, kava, mandarini, mortadela, žvečilni gumi brooklyn in celo kavbojke? Dišali so po zahodu, ki smo mu zavidali, ki si je lahko na božični dan privoščil daljše spanje in družinsko kosilo, medtem ko smo mi morali po polnočnici že ob petih zjutraj spet na avtobus, ki nas je odpeljal v tovarne in šole. Se spomnite, kako smo čez mejo tvorili slastnejše testenine, boljši pralni prašek in na litre poceni italijanske bibite, ki ni bila nič drugega kot sladkana pobarvana voda? Ali pa, kako so nam sorodniki iz Italije, ko so prišli po krompir, kisló zelje in koline, prinesli lubenice in se pritajeno smejali, ko smo se mulci topli, kdo bo dobil večji kos? Se spomnite avtomobilov z italijanskimi registracijami in gostov, ki so se jim v gostilnah vsi priklanjali, ker so plačevali z lirami?

Se spomnite navdušenja sosedu ali znanca, ki se je vrnil iz katere od evropskih prestolnic in je vzhičen pripovedoval, kako se je sprehajal po nakupovalnih centrih, velikih kot manjše mesto? Ali, kako je celo v kakšnem manjšem mestu, primerljivim z našo Ajdovščino, naštel tri, štiri, pet prodajalnih različnih znamk avtomobilov, medtem ko smo imeli pri nas v Avtomaterialu pri osrednjem krožišču v izložbi zgolj eno škodo. Se spomnite, kako naši voditelji poročil niso smeli reči, da je na mejnih prehodih gneča zaradi bližajočih se božičnih praznikov in kako smo na italijo, kot smo rekli sosednjim televizijskim programom, gledali papeževo voščilo, kako so nas njihovi televizijski voditelji zasipali z buon natale, medtem ko se je v naših medijih prednovoletno vzdušje začelo šele po šestindvajsetem? Živeli smo pač v primežu države, ki nas je po tej plati omejevala, če se ozremo zgolj na ta vidik vsakdanjega življenja.

Seveda še zdaleč ni bilo vse tako črno-belo, res pa je, da je bilo marsikaj belega pri njih bolj belo. Ali pa se nam je tako vsaj zdelo, ko smo usmerjali pogled čez mejo in se nazaj grede v strahu spraševali, ali bo morda carinik odkril leviske za šestdeset tisoč lir, skrite pod sedežem.

In danes, ko imamo Zahod pred vrati? Ko so naši prazniki takšni, kakršne smo zavidali sosedom čez mejo in še dlje na zahodu in severu? Smo zadovoljni?

Nismo!

Reklame z džinglbels spremljavo nam grejo na živce že petega decembra, televizija in radio nas zasipata s prazničnimi akcijami trgovcev, poslušamo nebodigatreba voščila politikov, v nabiralnikih je namesto božičnih razglednic še več letakov. Čeprav jo tudi sami povzročamo, bentimo nad gnečo v nakupovalnih središčih, ki je prav takšna, nad kakršnimi smo se navduševali, ko jih še ni bilo pri nas. Mandolat nima več takšnega okusa, puncam ne poklanjamo več brooklyn žvečilnih, ampam vsečke na Facebooku, mortadele je vsaj deset vrst, najdražje kavbojke niso več Levi's ampak tiste, ki so najbolj raztrgane in pošivane, prav takšne, kot so se nam nekoč naredile po stotem pranju. Sprašujemo se, ali je res potrebno, da mesta toliko zapravijo za električne okraske, in ugibamo, kam nas pelje potrošništvo, ko so že v mestu, kot je Ajdovščina, štirje globalni trgovci in pet trgovin z avtomobili.

Seveda tudi danes ni vse tako črno-belo, res pa je, da je marsikaj črnega bolj črno, kot smo pričakovali, ko smo se zlili z zahodno potrošniško družbo. In danes smo res zgolj in samo potrošniki, drobni kamenčki, s katerimi elite gradijo svoje mozaike moči. Naj se sliši še tako bogokletno: kakršna že so bila prejšnja desetletja, pogled nanje s časovne distance današnjega trenutka nas prepriča, da je bilo ob vsej okorelosti nekdanjega režima v njem vendarle tudi kanček nečesa, česar današnji kapitalistični svet nima. Morda tombola, ki smo jo namesto filma Sam doma odigrali skupaj s sosedi, božični dan, ko smo odšli praznje oblečeni v šolo in v službo, razglednica namesto suhoparnih esemesov, domača potica, namesto panetona ...

Vsak si bo seveda sam odgovoril na vprašanje, kdaj je bilo bolje. Res pa je, da je z razdalje dveh, treh desetletij marsikaj z obeh polov takratnega črno-belega dobilo drugačne odtenke: naše črno je postalo svetlejšo, njihovo belo je dobilo umazane nianse.

In ko današnjo potrošniško družbo in kapitalistično logiko vidimo zgolj v sivih odtenkih in se kdaj vprašamo, ali smo se za to borili, je odgovor samo eden. Ja, točno za to. Pa če si priznamo ali ne. Le da smo takrat videli samo bleščeče nianse ...

Sandi Škvarč

29. COLSKEMU ČASNIKU NA POT

Letos je malce drugačen, kot v preteklih letih, malce bolj zazrt v preteklost, z nekaj zgodovinskega pridiha. Krivec za to sem jaz oziroma ideja, da jubileja društva in naše paradne prireditve Novoletna proslava izkoristimo za celovit vpogled v svoje aktivnosti. Da spomnimo na korenine, ki so se na Colu razraščale skozi desetletja in iz katerih je pognala tudi naša ustvarjalnost. Nismo edini, ne znamo vsega, daleč od tega, da bi bili najboljši, smo pa vztrajni: tu smo že petindvajset let, na pet podlage, postavljenih na globoke temelje.

Tam spodaj začnemo s predzgodbo, jo pripeljemo do leta 1986, ko smo na oder postavili prvo Novoletno proslavo, se ustavimo v našem rojstnem letu 1991, naredimo časovni ovinek k usodnim dogodkom zadnjega polstoletja in se po časovnih in vsebinskih društvenih stopnicah povzpemo do 2016. Letos tako, naslednje leto spet po starem ali kako drugače. Na vsakem razpotju je več poti ...

Colski časnik, 29. številka

Izdaja Društvo Trillek,
društvo za ohranitev starih običajev
Col 78, 5273 Col
www.trillek.si
društvo.trillek@gmail.com

Urednik, idejna grafična zasnova:
Sandi Škvarč

Avtor večine tekstov Sandi Škvarč,
ostali avtorji posebej označeni
Večina fotografij last društva Trillek,
izjeme so posebej označene

Oglasno trženje: Dušan Koren

Lektoriranje: Barbara Koren

Oblikovanje in prelom: Jernej Škvarč

Naklada: 250

Naslovnica: GK grafika

Datum izida: 26. 12. 2016

KAZALO

Predzgodba: stoletne korenine

Zagon so zaustavili fašisti	3
Nadgradnja pevske tradicije	4
Tretje desetletje	7
Uspešno zapolnili praznino	7
Iz roda v rod	8
Dvorana je premajhna	8
V peto desetletje	10
Balinišče sameva	12
Društva, ustanove, osebnosti, dogodki	14
Za generacije, ki prihajajo	18
Koncerti, igre, potujoči kino	21
Bratje Benčina so zaorali ledino	22
Bomo nekoč imeli svojo občino?	26

30 let novoletne proslave: prireditev, ki je ohranila prvotno idejo

Kronologija Novoletnih proslav	30
Proslava ni mehiška nadaljevanka	40

25 let društva Trillek: ker se nam, se dogaja tudi vam

Med prvim in zadnjim zvonjenjem	43
Ko je bil Col na naslovnica	54

V službo v domačem kraju: odnesle so jih požar, reforme in kapitalizem

Tovarna, ki je dala kraju povojni zagon	58
Tudi zastoj bi delali en mesec, da bi tovarna ostala	63
Kidanje snega	64
Oblast je imela drugačne načrte	65
Novemu »požaru« je bilo ime kapitalizem	67
Krizni štab, rumena nevarnost in Kopačev klan	69

Dvatisočšestnajsto

Naslednji izziv je tujina	72
Pet let društva, deset let oratorija	75
Dan številnih jubilejev	76
Dobitnik najvišjega odličja kopske škofije	78
S ponosom se ozremo nazaj, a gledamo v prihodnost	78
Delo, življenje in potovanje po Ameriki	80

STOLETNE KORENINE

Društveno in družabno življenje na Colu je šlo v prejšnjem stoletju skozi različna obdobja, pogojena tudi z menjavami držav in družbenih sistemov. Glavni vodili sta bili zborovsko petje in gledališka dejavnost, ki sta tudi danes eni naših osrednjih tovrstnih ponudb, glavna športna dejavnost je roketmet.

Zborovsko petje ima v vseh pogledih najdaljšo tradicijo, izhaja iz petja pri cerkvenih obredih, saj sta bila glasba in religija vselej tesno povezani. Iz tega lahko sklepamo, da gre tudi na Colu prve zametke iskati daleč v prejšnje tisočletje, prvič je bila namreč cerkev sv. Lenarta, ki je stala na sedanjem pokopališču, omenjena v urbarju iz leta 1345. Pomembna prelomnica, povezana z razvojem zborovskega petja, se je zgodila leta 1872, ko je cerkev dobila prve orgle, a je bila še dolga leta brez pravega zbora, saj so moški pri bogoslužju peli brez posebnih vaj. Šele začetek gradnje nove cerkve (temeljni kamen so položili 7. maja 1895) je bil vzpodbuda za resnejše razmišljanje v to smer. Odločilni korak je naredil dolgoletni občinski tajnik **Anton Bajc - Severski**, ki je, potem ko je prav v času gradnje cerkve končal orgelski in pevovodski tečaj, začel ustanavljati cerkveni mešani pevski zbor. Z vajami so začeli pri njem doma, sam je dolgoletno vodenje zbora nadgradil tudi s pisanjem cerkvenih skladb. Nova cerkev je

bila blagoslovljena konec leta 1896, v njej so bile orgle iz stare cerkve, gnane na meh, leta 1945 je dobila prve nove z mehom na električni pogon, (nanje je igral celo eden nemških vojakov, ki so bili takrat še na Colu), sedanje pa leta 1997.

ŠTIRI DRŽAVE V ENEM STOLETJU

Cerkve je bila torej tudi v naših krajih v vseh pogledih pomembno gibalno kulturnega življenja in od tu izhajajo tudi zametki društev, v katerih so mladi veselje do petja nadgradili tudi z drugimi vrstami glasbe in z uprizarjanjem iger. Društvena povezanost se je gradila tudi skozi zanimive preizkušnje, saj so naši predhodniki v prvih desetletjih prejšnjega stoletja doživeli razpad avstro-ogrske monarhije, prihod Italije po prvi svetovni vojni in težka leta načrtnega potujčevanja, po drugi svetovni vojni se je na vseh ravneh čutil vpliv jugoslovanske usmeritve v socializem, ki ga je zamenjala mlada država Slovenija. Rojstvo še četrte države v pičlem stoletju je zaznamovalo

sedanjo generacijo, ki je bila deležna tudi vstopa pod okrilje Evropske unije, prihajajoča generacija pa bo svoje tovrstne aktivnosti vse odločneje umeščala v virtualni svet.

Sledi, ki nas tudi preko družinskih debel peljejo h koreninam, iz katerih je zrastle ustvarjalnost, s katero se predstavlja sedanja generacija, ponuja še en zanimiv vpogled na prehojeno pot: dovolj časa smo tu, da smo oplazili odhajajočo Jugoslavijo, rasli z novo državo in se obenem prilagajali na prihodnost, zaznamovano z modernimi tehnologijami. Izmed vprašanj, na katera iščemo odgovore, je eno pomembnejših, ali smo bolje živeli pod diktatom Beograda ali sedaj, ko ta prihaja iz Bruslja. V vseh pogledih smo v zelo intenzivnem obdobju časa, nabitim s prelomnimi dogodki, ki se včasih dobesedno prehitujejo. Kratek postanek in pogled na prehojeno pot je zato zelo privlačen, omemba društev, ki so zastavila, gradila in nadgrajujejo kulturno podobo kraja, pa nujna.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo Zagon so zaustavili fašisti

Pod vodstvom župnika Janca so v prvih desetih letih delovanja, ki ga je prekinila 1. svetovna vojna, uprizorili več iger (med drugimi Fabijola in Neža, Mlinar in njegova hči), nastopali so s pevskim in tamburaški zborom, pod okriljem društva je delovala tudi telovadna skupina. V hiši pod župniščem (danes Pri Pekovih), so imeli dvorano, v kateri je bilo prostora za okrog 80 gledalcev. Do vojne so pripravili 38 predstav in z njimi tudi gostovali po okoliških vaseh.

Kmalu po vojni so sicer delovanje obnovili, a so imeli težave z organiziranjem nastopov, saj zanje niso dobile ustreznih dovoljenj. Tako kot drugod na Primorskem so se soočili s preganjanjem slovenskih društev, saj so italijanske oblasti stopnjevale rigoroznost zakonov, ki so omejevali rabo slovenščine. Kljub vsemu so konec leta 1921 postavil na oder igro Razvalina življenja, spomladi naslednje leto pa obudili tamburaški zbor in se predstavili še z dekleško igro Najdena hči. Nagajanje oblasti je vrhunec doseglo leta 1927. Po konferenci tajnikov fašistične stranke, ki je bila 12. junija istega leta v Trstu, je bilo namreč delovanje društev, kakršno je bilo tudi na Colu, prepovedano. Da so

imeli italijanski fašisti resen namen uničiti slovenstvo, pričajo sklepi te konference. Med drugim so zapisali: »Slovanski učitelji, slovanski duhovniki in slovanska društva so anahronizem in anomalija v deželi, ki je bila anektirana.« Fašisti so si zastavili cilj, da obmejne pokrajine čimprej in popolnoma poitalijančijo. Sklenili so zapreti še zadnje razrede slovenskih šol, zadnja društva, ukiniti zadnje slovenske časopise, skratka, sistematično uničiti slovenstvo!

DESETLETJI MRTVILA

Po pripovedovanju so se tudi na Colu mladi fantje temu uprli in včasih karabinerje naravnost izzvali s slovenskim petjem. Malce več svobode je bilo v cerkvi, kjer so maše vseeno potekale v slovenskem jeziku, z izjemo tistih, ki so bile namenjene italijanskim vojakom in uslužbencem. Italijanščina je bila seveda tudi učni jezik v šoli.

V zgodnjih tridesetih je vas ostala tudi brez dvorane (imenovali so jo Na društvu), saj so jo prodali Italijanu **Albertu Drobniku**. V njej je uredil menzo za delavce parketarne, ki jo je tudi z materialom podirajoče se stare cerkve s pokopališča zgradil ob žagi in mu

Pevski zbor, dramska skupina, tamburaška skupina, knjižnica. Ustanovljeno leta 1904. Pobudnik ustanovitve društva je bil takratni župnik **Ivan Janc**, ki je leto prej nastopil službovanje na Colu.

jo je, domnevno zaradi prevelikih dolgov, prodal **Milče Rovani**. Objekt, po katerem je ta del Cola tudi dobil ime Na žagi, je sicer zgradil njegov takrat že pokojni oče **Andrej**, zelo napreden in spoštovan krajan, ki je imel gostilno Pri Rovanu (današnja gostilna Tratnik), bil pa je tudi živinozdravnik.

Tržačan Drobnik je ostal na Colu do kapitulacije Italije, po vojni pa je bila tovarna dodobra izropana in opustošena.

Društveno življenje se je v neformalni obliki, predvsem z dramsko skupino, obnovilo kmalu po drugi svetovni vojni. Učitelj **Danilo Sirk**, ki je bil pozneje tudi eden pobudnikov ustanovitve prosvetnega društva Razpotje, je na oder postavil igri Vdova Rošlinka in Razvalina življenja, ki so ju uprizorili v stari parketarni Na žagi, kjer so v prvih letih po vojni prirejali tudi šolske proslave. Italijansko vojaško skladišče orodja pod nekdanjo šolo je domače podjetje Obnova takrat šele preurejalo v prosvetni dom, v katerem se je potem tudi razmahnilo povojno kulturno udejstvovanje. Odprt je bil leta 1949.

KATOLIŠKO IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO COL OKROG LETA 1920.

Prosvetno društvo Razpotje Nadgradnja pevske tradicije

Zametke moškega pevskega zbora gre iskati v skoraj petdesetletnem delu organista, skladatelja in pevovodje Antona Bajca - Severja, ki je skrbel za kvaliteten razvoj zborovskega petja, vzporedno pa tudi v križnogorski pevski tradiciji. Odločilni koraki izhajajo tudi iz dejstva, da je bila, v duhu tistega časa, v letih po drugi svetovni vojni vse večja potreba po prosvetnem petju, zato so na pobudo takratnega župnika **Jožeta Petriča**, ki je bil tudi velik domoljub, fantje in mošje iz cerkvenega zbora že takrat samostojno zapeli narodne pesmi. Vseeno pa je minilo še celo desetletje, v katerem je sicer za kulturno ponudbo na vasi skrbel dramska skupina, preden je bil narejen odločilni korak z občnim zborom v takratni gostilni Pri Lokvarju. Izmed treh predlogov, ki jih je predstavil učitelj in gonilna sila dramske skupine Danilo Sirk, so se prisotni strinjali z najstarejšim pevcem **Janezom Škvarčem - Ulinovim**, ki je izbral ime Razpotje.

Prvi predsednik je postal **Ivan Trošt - Troštov** iz Orešja, tajnica je bila učiteljica **Ivanka Ahlin, poročena Pregelj**, ki je, rečeno v prisposobi, v prvih letih podpirala tri vogale zbora, zborovodja je postal **Leopold Koren**. Slednji se je z glasbo in notami seznanil že v osnovni šoli, ki jo je v času pod Italijo obiskoval na Colu in s tem pravzaprav nadgrajeval bogato družinsko tradicijo. Na Križni Gori se je namreč glasba prenašala iz roda v rod, veliko je bilo pevk in pevcev, pri Šuničerju so že med vojno (leta 1943) osnovali pravi pevski zbor - križnogorski nonet, v katerem sta ob sedmih fantih peli tudi dve dekletki. Leta 1947 so imeli v Fridetovi *klanici* v Žagoliču odmeven

koncert, na katerem so lahko Colčani prvič slišali, kako zvenijo zahtevne prosvetne zborovske pesmi.

Na Križni Gori je imela vsaka hiša tudi vsaj enega harmonikarja, tu je pozneje nastal **Ansambel bratov Benčina**.

Leopold je svoje glasbeno znanje nadgrajeval ob pomoči brata **Antona**, ki se je v italijanski vojski od sovojaka, ki je igral saksofon, naučil not. Veliko znanja je od glasbeno izobraženih kolegov pridobil tudi pri vojaki na Visu, kjer se je celo tihotapil v cerkev, da je skrivaje igral na orgle. V veliko pomoč mu je bil brat **Andrej**, ki se je s kolesom vozil v Ljubljano na Glasbeno matico po note in jih ročno prepisoval. Pomembno vzpodbudo pa je predstavljal predvsem župnik Jože Petrič. Po sporu s Severjem je prav v Poldetu, ki se je leta 1947 priženil k Lokvarju, našel novega organista in pevovodjo cerkvenega zbora. Želja, da bi imeli tudi prosvetni pevski zbor, je po prihodu na Col postala še močnejša in z Ivanom Troštom in sorodnimi dušami je pogosto premleval to idejo in iskal pevce.

ŠIROK RAZPON GLASOV IN ZNAČAJEV

Ko je bil zbor uradno formiran, je bilo čutiti velik ustvarjalni zagon, ki je sicer po nekaj letih malce popustil. Tudi zato, ker so pogosto trčili skupaj različni pogledi in značaji, je leta

Moški pevski zbor in dramska skupina. Ustanovljeno jeseni leta 1956 na pobudo odbornika **Aloja Česnika**.

Prvi predsednik je bil Ivan Trošt iz Orešja, pozneje so ga vodili Ivan Tratnik, Gabrijel Koren, Franc Pregelj, Damijan Bajc, Ivan Žgavec, Marjan Peljhan, Jurij Pregelj, Mojmir Pregelj, Lucijan Trošt, Mitja Benčina, aktualni predsednik pa je Jože Tratnik.

Pevovodje: Leopold Koren (1956–1970 in 1972–1978) Ivan Trošt (1978–2006, vmes krajše obdobje Klavdij Koloini). V zadnjem desetletju so se zvrstili še Alojz Bajc, Barbara Kopačin, Loredana Sajovic in od lani sedanja zborovodkinja Martina Peljhan.

Dramski vodje: Danilo Sirk, Benjamin Lazar, Aldo Černigoj, Anton Koren.

1970 dirigentsko palico za dve leti prevzel **Ivan Trošt**. To je obdobje, o katerem ni nihče preveč zgovoren. Kakorkoli, Polde se je nato vrnil in zbor vodil še do leta 1978, brez prekinitve pa je bil celih 26 let tudi orglar in vodja cerkvenega zbora. Od leta 1978 pa je Razpotje proti največjim uspehom, ki so ga postavili med vodilne moške pevske zasedbe na Primorskem, odpeljal Ivan Trošt, ki je bil zborovodja cela tri desetletja, vse do prezgodnje smrti. Ivan je sicer glasbeno sledil svojemu starejšemu bratu **Jožetu** in se s črno-belimi tipkami zelo mlad seznanil na cerkvenem harmoniju na nožni pogon. Po končani osnovni šoli je že vodil cerkveni otroški pevski zbor in pel v mešanem zboru. Postopoma je sedel tudi za orgle, katerim se je povsem zapisal leta 1972, ko je začel obiskovati Orglarsko šolo v Ljubljani, kjer je bil med profesorji tudi brat Jože. Z Ivanom na čelu je zbor doživel več vrhuncev, eden izmed njih je bil nastop na državni proslavi ob Dnevu upora proti okupatorju leta 1998

v Cankarjevem domu, tudi z neposrednim televizijskim prenosom, še večji pa zagotovo gala koncert ob 50-letnici zbora leta 2006 v domači dvorani, ko je gostil Slovenski oktet. V 60 letih se je v vrstah Razpotja zvrstilo več kot 130 pevcev, vztrajnost najzvestejših je rdeča nit, ki ohranja idejo ustanoviteljev.

IZ ZADRUŽNEGA DOMA NA ODER LJUBLJANSKE OPERE

Družinska tradicija, pevski geni in veliko dobre volje so iz mrzle in dotrajane stare pevske sobe v zadružnem domu med velika imena ljubljanske opere odpeljali baritonista Marka Kobala. Prve korake je naredil pri profesorju **Rajku Koritniku**, naslednje pri drugih uglednih pevskih pedagogih, kot so **Marjana Lipovšek**, **Alfred Burgstaller**, **Marko Bajuk** in **Alenka Dernač Bunta**. Leta 1994 je postal solist ljubljanske opere, vzporedno z operno kariero pa je aktiven tudi na področju ljudske glasbe. Nastopa s citrarjem **Tomažem Plahutnikom**, s katerim sta izdala tri CD-plošče, na dveh samostojnih pa se je predstavil z opernimi arijami in samospevi. Marko je leta 2006 postal prvak ljubljanske opere, leta 2014 pa je za 25 let umetniškega ustvarjanja prejel stanovsko nagrado **Sama Smerkolja**. Lani je bil idejni vodja in osrednji organizator koncerta ob 60-letnici Razpotja.

ZBOROVSKO PETJE IN IGRE

V okviru prosvetnega društva Razpotje je v zgodnjih šestdesetih ponovno zaživela dramska skupina. V njej so bili tako cerkveni kot prosvetni pevci, pravzaprav je majhnost

kraja že takrat narekovala angažiranje istih ljudi na več področjih, kar je tudi značilnost današnjega društvenega življenja na Colu. Ob ustanovitvi je Razpotje štelo 35 članov, med pevci so bili trije tudi v dramski skupini, ki je štela osem članov. Na oder so postavili tri igre: Pričarani ženin in Razvalino življenja, ta je doživela že tretjo colsko interpretacijo, so naštudirali pod vodstvom učitelja **Benjamina Lazarja**, Verigo pa je režiral **Anton Koren**, ki je bil tudi idejni vodja skupine. Značilnost delovanja v prvih letih so bili skupni nastopi, saj so pevci zapeli v odmorih med posameznimi dejanji; ne samo doma, ampak tudi na gostovanjih, na katera

so se vozili pretežno s konjskimi vpregami.

KULTURNIKI SO DALI PREDNOST ALPINI

Učitelj **Aldo Černigoj** (brat **Franca Černigoja**) je v začetku sedemdesetih let učil igro Namišljeni bolnik, ki pa ni bila izvajana, saj so v prosvetnem domu uredili obrat Alpine. Colski kulturniki so rade volje odstopili prostor za tovarno, saj so se zavedali, da bi ob morebitnem zavlačevanju ponujeno priložnost izkoristili kje drugje.

Pomlajena dramska skupina, ki se je zbrala sredi sedemdesetih let, ni več delovala pod okriljem Razpotja.

V začasni šolski telovadnici v zadružnem domu (tam, kjer je danes vrtec) je z učiteljem **Ivanom Stibiljem** naštudirala igro, katere glavna tema je bila dogajanje okrog francoske revolucije. **Damijan Bajc** je v isti dvorani pripravil igro Balada o trobenti in oblaku, s katero je takratna dramska skupina nastopila še na Otlici. Leta 1982 se je Alpina odselila v nove prostore in prosvetni dom so spet uredili

za prvotni namen. Anton Koren je zbral novo ekipo mladih in pripravili so dve igri: Vdovo Rošlinko, ki je bila na colskem odru predstavljena drugič, in Dekle iz Trente. Glavne vloge so igrali **Irma Bizjak**, **Franc Koren** in **Silvo Tratnik**. Zanimivo je, da v času, ko so naštudirali Vdovo Rošlinko, prosvetni dom po odselitvi Alpine v novo tovarno še ni bil dokončno preurejen, zato je bila premiera v Črnem Vrhu. Nastopili še v Podragi, Godoviču in na Medvedjem Brdu. V drugi polovici osemdesetih let je delovanje dramske skupine povsem zamrlo, tovrstna aktivnost se je nadaljevala zgolj na prireditvah v okviru osnovne šole. V obliki skečev je za svojevrstno gledališko ponudbo na tradicionalnih Novoletnih proslavah skrbelo **Društvo Trillek**, ki je leta 2010 naredilo korak naprej v tej smeri in na oder postavilo lastno komedijo *Pride tudi Ivica*.

Društvo Trillek

Tretje desetletje

Z ustanovitvijo Društva Trillek so bile v novo obliko postavljene aktivnosti, ki so bile zastavljene že v osemdesetih letih: Novoletna proslava, Colski časnik, miklavževanje, podoknica, Colska nedelja. Novost je bil prikaz košnje po starem, pomembna prelomnica pa je bila izgradnja šolske telovadnice leta 2003, ki je ponudila široke možnosti za prireditve s kulturno-zabavno-gledališko-multimedijskimi vsebinami. letu 2005 je bila uspešno zaključena akcija za nakup novega prireditvenega odra, ki je bil v naslednjih letih nadgrajen z modernim

svetlobnim parkom. Prvi vrhunec je bila prireditev Colski glasbeni oder, ki je postala tradicionalna. Leta 2009 je bila v samozaložbi izdana knjiga Fantje in možje pojdite takoj domov, boste morali na vojsko, leta 2010 je društvo po več kot petindvajsetih letih ponovno obudilo dramsko dejavnost.

Na spletni strani društva Trillek so na ogled bogate vsebine z veliko fotografijami, poseben poudarek je namenjen video zapisom.

Društvo praznuje 25-letnico delovanja, ki je obširno predstavljena v posebni prilogi.

Društvo za ohranitev starih običajev
Ustanovljeno 30. aprila 1991
Pobudniki: Odbor za pripravo
novoletne proslave (nekdanji OO
ZSMS Col)
Predsednika: **Ivan Žgavec** (1991–
2004), **Sandi Škvarč** (od 2004)

MePZ Duri

Uspešno zapolnili praznino

V ozadju priprav MoPZ Razpotje na gala koncert ob 50-letnici delovanja se je na Colu rodila nova zborovska ideja in zapolnila svojevrstno praznino: pevski zbor Duri je postal prvi domači mešani prosvetni zbor. Za nameček z zelo mlado zasedbo in s svežim pristopom podajanja zborovske glasbe. Seveda sta tudi tu pomembno vlogo igrala bogata pevska tradicija in družinske pevske korenine. Zbor je hitro prerasel lokalne okvire in se leta 2009 podal neposredno na Televizijo Slovenija, kjer je v oddaji Spet doma nastopil na tekmovanju, imenovanem Med dvema zboroma, in se prebil v finale. Zbor je s tem pridobil na prepoznavnosti, ki jo je nadgrajeval z bogatjem repertoarja. Ob peti obletnici

je v šolski dvorani pripravil celovečerni koncert in se v naslednjih letih preizkusil tudi z nastopi v tujini. Zbor v podobnem slogu pevskega izražanja nadaljuje tudi z novo zborovodkinjo, nekdanjo Črnovrško Veroniko Škedelj. V pretekli sezoni so se pevci Mepz Duri udeležili dveh zborovskih tekmovanj, in sicer Regijskega tekmovanja odraslih pevskega zasedb v Postojni, ki ga organizira JSKD, in tekmovanja Festival Coral Internacional Canta al mar v Španiji, na katerih so za tekmovalni nastop osvojili zlati priznanji.

Letos se je znašel pred novim izzivom, saj je moral odstopiti pevsko sobo širitvi vrtca, tako da ga čakajo nove aktivnosti tudi na tem področju.

Mešani pevski zbor
Ustanovljen leta 2006
Predsednika: **Robert Likar** (2006–
2007) **Marko Koren** (od 2007)
Zborovodkinje: **Martina Peljhan** (2006–
2011), **Nadja Bratina** (2011) **Veronika
Škedelj** (od 2011)

Ostala društva in ustanove

»Vi kar sanjajte«

Osnovna tema predzgodbe letošnjega Colskega časnika so niti, ki so se tkale in stkale v sedanjo kulturnozabavno ponudbo kraja in obenem povezale široko paleto dejavnosti, s katero se predstavlja letošnji jubilej, Društvo Trillek. Krajanji smo se in se povezujemo tudi v društvih, ki pokrivajo druga področja (lovci, gasilci, rokometiši), pomemben povezovalni člen sta tudi šola in župnija in za celovit vpogled v ta segment življenja pri nas sledi še nekaj besed o njih.

Lovska družina Col

Iz roda v rod

Ustanovljena leta 1949.
 Odprtje Koče na Farmancah leta 1978.
 Prvi starešina: **Janez Tratnik - Drejčkov**.
 Sedanji predsednik/starešina: **Marko Bajec**.
 gospodar: **Mirko Rudolf**.

Na obronkih Trnovskega gozda je bil lov nekoč takorekoč način življenja. Meso divjadi je predstavljalo priboljšek na sicer skromno obloženih mizah, krzna pa pomemben vir zaslužka. V preteklosti je bil sicer značilnost teh krajev tudi divji lov, ki je bil zaradi prej naštetega nekakšen izhod v sili.

Organiziran lov se je sicer tu odvijal že pod Avstrijo in pozneje pod Italijo, Lovska družina Col pa je bila ustanovljena leta 1949 in decembra leta 1951 dobila pravico do upravljanja z loviščem.

Lovce je družila povezanost z naravo, skrb za živali in ravnovesje v naravnem okolju.

Pomembna prelomnica v delovanju colske lovske družine je bila zagotovo postavitve koč na Farmancah, katere svečana otvoritev je bila 20. avgusta leta 1978. Ob 50-letnici ustanovitve, poleti 1999, so colski lovci izdali tudi obširen in izčrpen zbornik Svet od Granate do Črnega roba.

Rokometni klub Col

Dvorana je premajhna

Ustanovljen leta 1976.

Pobudnik: **Vojko Stegovec**, ustanovitev so realizirali **Ivan Žgavec**, **Branko Leban** in **Anton Tratnik**.

Predsedniki: **Silvo Tratnik**, **Ivan Štefančič**, **Anton Tratnik**, **Božidar Bajc**, **Branko Leban**, **Marko Hladnik**.

Članska ekipa je začela z nastopi v primorski conski rokometni ligi in igrala z ekipami iz Idrije, Cerknega, Mosta na Soči, Ajdovščine, Šempetra, Škofij, Ilirske Bistrice ... V sezoni 1982/83 ji je po nepozabnih kvalifikacijah v Ljubljani uspel preboj v drugo republiško ligo – Zahod. Domače tekme so bile sicer odigrane v dvorani na ajdovskih Policah, kljub okrepitvam iz Ajdovščine pa je ekipa v tem rangi tekmovala vzdržala samo eno leto. Vseeno pa je bil to v tistem obdobju velik uspeh. Dopolnila ga je mladinska ekipa, ki je v začetku osemdesetih let dvakrat nastopila v republiškem polfinalu.

Na eni strani preboj preko primorskih meja, na drugi pa težave doma, saj je bilo zaradi adaptacije in dograditve šole uničeno asfaltno igrišče pod šolo (zgrajeno leta 1976), zaradi česar je colski rokomet začel zamirati. Poskusilo se je sicer nadaljevati z aktivnostmi, tudi tako, da so treningi potekali na asfaltni ploščadi pred cestno bazo, oziroma v Črnem Vrhu in na Otlici, ampak brez pravega »doma« ni bilo niti pravega zagona.

Praznovanje desetletnice je sovpadalo z odprtjem novega igrišča v nastajajočem športnem parku Lipov gaj, ki je obetalo boljše čase. A je nekajletna praznina očitno opravila svoje in rokomet ni bil več prva izbira takratne mladine. Spet je minilo desetletje brez pravega tekmovalnega vzdušja, ko je sredi devetdesetih **Branko Leban** začel s treningi z najmlajšimi in obenem uskladi

delovanje kluba z novim Zakonom o društvih. Za rokometno igro se je navdušila nova generacija, ki je z vztrajanjem, najprej na Colu, nato pa s selitvijo v Ajdovščino in Sežano, naredila tudi kvaliteten preskok in presešla tisto iz prvega obdobja. S treningi so začela tudi dekleta in colski rokomet se je podal novim izzivom naproti. Vzpodbudile so ga tudi prve aktivnosti v obsežnem projektu gradnje nove šole in telovadnice. Ampak po težavah, skozi katere sta šla načrtovanje in gradnja šole, in zapleti tudi s telovadnico, ki so jo premikali in obračali v vse smeri, preden je dobila sedanjo podobo. Po državnih normativih bi bila namreč velika zgolj za malo večje odbojgarsko igrišče, zato je razlika do sedanje velikosti sofinancirala Občina Ajdovščina. Še pred začetkom gradnje, ko je še potekalo zadnje usklajevanje, se je na Colu rodila pobuda vseh delujočih društev in krajevne skupnosti, da bi v smislu prihodnosti rokomet kot reprezentativnega krajevnega športa pritisnili na odločevalce z dodatno željo, da bi v tej fazi dvorano razširili vsaj na rokometne dimenzije, če že za ustrezno dolžino ni dovolj sredstev oziroma politične volje in da bi jo nekoč v prihodnosti zgolj podaljšali. Pismo s civilno pobudo je bilo poslano županu **Marjanu Poljšaku**, a brez pravega odziva, zgolj z neformalnim odgovorom **Ingrid Šircelj** iz občinske uprave, ki je šel nekako takole: »Vi kar sanjajte ...«

ROKOMETA SE NE IGRA VEČ NA ASFALTU

Dvorana stoji, zagotovo bi bila lahko tudi z odobrenimi sredstvi bolje in predvsem bolj funkcionalno narejena, širitev na rokometne mere (20 metrov) je težko verjetna, kljub dejstvu, da je za podaljšanje prostor. V rokometnem klubu so z generacijo, ki se je sredi devetdesetih zapisala temu športu z odprtjem dvorane leta 2003, dobili nov

zagon in naredili še en preboj na slovensko sceno, saj je mladinska ekipa nastopala v prvi ligi in premagala celo ekipo Celja, članska ekipa pa je tri sezone igrala v tretji ligi. Ampak spet je šlo navzdol, rokomet ponovno ni bil prva izbira, zagotovo tudi zato, ker se je bilo treba na treninge voziti v Ajdovščino ali Dobravlje in tam igrati tudi domače tekme, saj se rokomet danes ne igra več na asfaltu.

Rokometni klub Col je torej spet v mirovanju, a ima več ambassadorjev. Prvi je **Branko Leban**, ki je bil dolga leta osrednji igralec ajdovskega prvoligaša, leta 1991 se je za eno sezono preselil k španski Murcii in se po koncu aktivne kariere posvetil trenerskemu delu. Po uspehu z dekleti nadaljuje z gradnjo temeljev vrnitve v prvo ligo tudi z ajdovsko moško ekipo. Branku sta že v prvih letih delovanja colskega kluba v Ajdovščino sledila **Lojze Vidmar** in **Tomaž Kovšca**, slednji je z ajdovsko člansko ekipo tik pred osamosvojitvijo Slovenije igral v takratni medrepubliški ligi. Iz generacije, rojene v zadnjih letih pred razpadom Jugoslavije, je več fantov, ki so odšli v Dolino in na Kras k Sežani: **Blaž Žgavec**, **Domen Benčina**, **Simon Tratnik**, **Rok Kobal**, **Marko Peljhan**, **Janez** in **Matic Koren**, **Patrik Leban**. Matic je danes eden pomembnejših igralcev ajdovskega tretjeligaša, ki se pod Lebanovo taktirko bori za napredovanje v

drugo ligo, Patrik pa je po več letih igranja za Krko lani prestopil k Ribnici, kjer je glavni kreator igre in ga morda čaka tudi vpoklic v reprezentanco.

Težko je reči, ali je bilo v začetku prejšnjega desetletja v igri kaj več, ko so odločali o dimenzijah telovadnice, vsekakor pa rokometu v takšni obliki, kot smo ga poznali v sedemdesetih in osemdesetih, na Colu ni več pričakovati.

Je pa v povezavi s telovadnico še ena tema za razmislek, in sicer njena zasedenost izven šolskega programa. Ko je bila leta 2003 predana namenu, je kazalo, da bo dolgoletna želja imeti sredi vasi dvorano za športne aktivnosti, še posebej preko zime, hitro zapolnila vse možne termine. Nekaj takšnih obetov je bilo, današnja podoba pa je daleč od pričakovanj. Očitno je tudi ena ura na teden sprostitve z nogometom, aerobiko, odbojko ... preveč in je tudi tisti večer bolj prijetno na kavču, z daljincem v roki in ob priljubljeni nadaljevalki oziroma ob podeljevanju všečkov na družabnih omrežjih. Dvorana je danes zasedena tri večere na teden po uro in pol, kar na prvi pogled ni malo. Toda pozor: ob torkih se polovica košarkarskih rekreativcev pripelje

iz Ajdovščine, ob sredah igrajo mali nogomet Črnovršci, ob četrkih bi brez pomoči Podkrajcev in tudi nekaterih Ajdovcev včasih težko sestavili dve ekipi s po petimi igralci. Poznavalec računalniških tehnologij je s tem v zvezi povedal lepo misel: namesto, da bi ljudje sami počeli zanimive stvari, pred

računalniškim zaslonom opazujejo, kako jih počnejo drugi. En všeček torej za vse tiste, ki ostajamo tudi analogni in nas virtualni svet še ni povsem posrkal vase ...

Gasilsko društvo Col

V peto desetletje

Ustanovitev društva je bila nuja in potreba, saj na gorskem področju ajdovske občine ni bilo organiziranega gasilstva, z izjemo desetine, ki je krajše obdobje delovala v parketarni Na žagi. Katastrofalni požar, ki jo je opustošil leta 1962, je bil eden od povodov, da se je začelo razmišljati v to smer, še večja vzpodbuda pa tudi travniški požar, ki je deset let pozneje ušel izpod nadzora v Žagoliču in upepelil gozdnato pobočje Križne gore. Ne nezamisljivo je bilo tudi dejstvo, da je takrat na Colu že deloval obrat žirovske Alpine in da so že zakročile prve ideje o gradnji nove proizvodne hale. Zaradi narave dela in materialov je bila bližina gasilcev torej zelo dobrodošla, saj je v zavesti krajanov ostajala tragedija parketarne, ki je odnesla delovna mesta.

Ustanovni občni zbor je na deževno februarско nedeljo leta 1976 potekal v telovadnici v združnem domu. Začetni zagon se je odražal z gradnjo gasilskega doma, ki je zrasel s prostovoljnim delom in

prispevki krajanov, tako v denarju kot tudi v materialu. Po odprtju doma leta 1979 je bila glavna skrb posvečena nakupu opreme, usposabljanju in pridobivanju mladih članov ter nastopom na tekmovanjih. Vzoredno so potekala prizadevanja za posodabljanje opreme in voznega parka, saj je bil ta, ki so ga v Ajdovščini sprva namenili Colu, bolj ali manj dotrajan.

V letih, ki so sledila, se je kmalu pojavila potreba po posodobitvi objekta in najprej so bili lično urejeni kletni prostori, sistem financiranja društev pa je v zadnjem desetletju in pol pripomogel k postopni modernizaciji vseh vozil in opreme. Z novo

Ustanovljeno 6. februarja leta 1977.
 Odprtje gasilskega doma: 7. oktober 1979.
 Predsedniki: Ivan Škvarč, Miro Puc, Slavko Krapež, Ivan Škvarč, Miroslav Puc.
 Poveljniki: Anton Škvarč, Alojz Kovšca, Srečko Praček, Tiberij Polanc, Kristjan Polanc, Janko Škvarč.

adaptacijo in povišanem stavbe ter ureditvijo sodobnih garderobnih in pisarniških prostorov so colski gasilci znova dokazali, da se znajo spoprijeti s še tako velikimi izzivi. Na pragu vstopa v peto desetletje delovanja je v društvu opazna menjava generacij, vse večja skrb je posvečena izobraževanju. Z donacijo colskega duhovnika in vojaškega kurata Milana Preglja, ki je tudi organizator in duhovni vodja na poletnih gasilskih taborih, je na pročelju doma od poletja 2014 nameščen defibrilator.

FOTO: PGD COL.

Balinarski klub Col Balinišče sameva

Ustanovitev društva je bilo logično nadaljevanje aktivnosti po izgradnji dvosteznega balinišča ob asfaltnem igrišču. V začetku je klub štel 14 članov, katerih osnovni namen ustanovitve ob nastopih na turnirjih je bil nastopanje v ligaškem tekmovanju OBZ Nova Gorica. Sodelovali so tudi v zimski ligi v Novi Gorici, več let zapovrstjo pa so v avgustu na Colu pripravili odmeven balinarski turnir. Kot prvaki 2. območne lige so se leta 1995 uvrstili v 1. ligo OBZ Nova Gorica in leta 1997 v finale državnega prvenstva v četvorkah. Leta 1998 so si kot prvaki prve medobčinske lige priigrali nastop v kvalifikacijah za 2. državno ligo, kjer pa niso bili uspešni. Za tak nivo tekmovanja bi bilo potrebno tudi bolj načrtno in bolj strokovno delo, ki pa ga v ekipi priložnostnih ljubiteljev balinanja ni bilo moč zahtevati. Vse organizacijske in

tekmovalne aktivnosti so slonele zgolj na predsedniku Silvu Tratniku, ostali so delovali po liniji najmanjšega odpora in pot navzdol je bila neizbežna. Ekipa je v naslednjih dveh sezonah sodelovala v rekreativni občinski ligi, colsko balinišče, ki je bilo v prvih letih po izgradnji prijetno večerno zbirališče, pa je vse bolj samevalo. V zadnjih petnajstih letih sta bila narejena dva poskusa oživitve balinanja, toda tako tisti konec prejšnjega desetletja kot lanski nista trajala dlje kot eno ali dve tekmi ter veliko praznega govorjenja. Malce več živahnosti je sicer na asfaltnem igrišču, kjer pa se v poletnih večerih reflektorji po navadi prižgejo le dvakrat

Ustanovljen 29. januarja 1993.
Edini predsednik: **Silvo Tratnik.**

na teden za rekreativce, med katerimi jih je veliko v poznih zrelih letih. Prihajajoče generacije imajo drugačne aktivnosti, saj se namesto na igrišču in pod koši, bojujejo v virtualnem svetu. To seveda ni nerganje nad mladino, ampak zgolj odsev realnega stanja v družbi, ki medsebojne odnose postopno seli na socialna omrežja. Prej kot se bomo na to privadili, bolje bo. Za vse. Tudi za posledice ...

Ostala društva

Malonogometni klub Ma.Ro.Ma/Bal-Avto, jamarsko društvo Uvitnci in društvo Štirlek so bile neformalne skupine, ki so delovale na svojih področjih, a aktivnosti niso nikoli zaokrožile s formalno ustanovitvijo društva in danes ne obstajajo več. Na osnovi ideje iz leta 1999 je nova generacija letos ustanovila Društvo mladih Štirlek, ki je letos poleti pripravilo malonogometni turnir. Družijo se v kletnih prostorih zadružnega doma, kjer so njihovi predhodniki, tudi ob pomoči

Društva Trillek in krajevne skupnosti že pred desetletjem in pol uredili manjši disko klub (neuradno se ga je prijelo ime Kursk) in sobo za druženja.

Od leta 2011 deluje pri nas tudi društvo mladih, ki ima sedež v župnišču, njegova dejavnost se tesno prepleta z cerkvenim laičnim delovanjem. Med njihove aktivnosti spadajo oratoriji, božične tržnice, prireditve za otroke in starše ...

Društvo mladih Col

Župnija Col

Prvič je cerkev na Colu omenjena v urbarju iz leta 1345, to je bila cerkev sv. Lenarta, ki je stala na pokopališču, kapelo pa so imeli tudi že na gradu Trillek. Leta 1759 je postal Col samostojna duhovnija oziroma kuracija, dotlej je bila tu kaplanija vipavske župnije. Beneficij je ustanovil baron Krištof Lovrenc plemeniti Flachenfeld, ki je bil osnova za ustanovitev samostojne župnije. Vipavski župnik je dovolil, da je colska cerkev dobila krstni kamen in tabernakelj, duhovnik – kurat pa je imel pravico krščevati, spovedovati in deliti zakramente z izjemo poroke. Baron Flachenfeld je južni del gradu prepustil duhovniku za stanovanje, kjer še danes stoji župnišče.

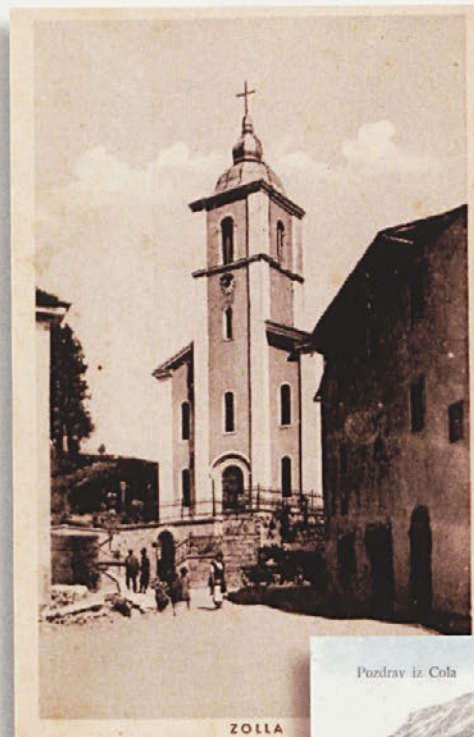
Ker se je Col širil in večal, je cerkev postajala premajhna in leta 1894 je kurat Konrad Texter povabil ljudi, da bi zgradili novo. 7. maja 1895 je vipavski dekan blagoslovil temeljni kamen, 11. oktobra naslednjega leta je bila cerkev blagoslovljena, posvečena pa leta 1905. Pri gradnji je s prostovoljnim delom pomagala celotna župnija, denar pa je med drugim prispevala tudi ljubljanska škofija. Kljub temu je denarja primanjkovalo in cerkev ni izdelana povsem po načrtu. Na prehodu iz 19. v 20. stoletje je colska fara štela 1075 župljanov.

Leta 1937 je bila porušena stara cerkev na pokopališču, ki sicer ni bila več v uporabi. Župniki žal niso pisali kronike, iz katere bi verjetno lahko izvedeli marsikatero zanimivost iz župnijskega življenja, ohranjena pa je krstna knjiga, v kateri so podatki za nekaj stoletij nazaj.

Leta 1929 so v zvonik dvignili mali zvon, ki je tam še danes. Prve orgle so bile izdelane leta 1872, naslednje so na kor postavili aprila leta 1945, leta 1997 pa so lahko župljani prisluhnili novim orglam.

Župnišče je bilo zgrajeno leta 1894, verjetno pa ni šlo za novogradnjo, ampak za dograditev prejšnjega objekta oziroma ostankov gradu Podvelb. Leta 1974 je bila na hribu nad cerkvijo zgrajena enonadstropna stavba z dvorano in prostori za verouk in razna srečanja.

Colska župnija je Cerkvi dala petnajst duhovnikov, prav toliko redovnikov in redovnic. Službo je v naši župniji opravljalo 22 duhovnikov, štirje so to delo opravljali le začasno, v sklopu sosednjih župnij.

Podatkovnik Društva, ustanove, osebnosti, dogodki

Nekaj pomembnejših podatkov o preteklih desetletjih še v strnjeni obliki. Glavni vir so podatki in pričevanja, ki smo jih zajeli v Colskem časniku leta 2000.

DUHOVNIKI IZ COLSKE ŽUPNIJE

duhovnik	rojstni podatki	službovanje
Janez Flachenfeld	Col, 07. avg. 1673 - 30. jul. 1733	
Matej Ferjančič	Sanabor (konec 18., zač. 19. stol)	
Marko Česnik	Sanabor, 2. apr. 1787 - 30. mar. 1864	
Matevž Ferjančič	Žagolič, 18. sep. 1799 - 5. 12. 1864	
Franc Škvarč	Malo Polje, 24. apr. 1876 - ?	
Ivan Kobal	Sanabor, 20. avg. 1912 - 23. okt. 1987	
Jože Trošt	Col, 12. maj 1940	Upokojeni prof. glasbe
dr. Jurij Bizjak	Orešje, 22. feb. 1947	koprski škof
Ivan Bajc	Malo Polje, 15. maj 1949	Divača, Vreme, Vatovlje
Daniilo Kobal	Sanabor, 5. feb. 1950	Podbrdo
Pavel Bajc	Malo Polje, 15. jan. 1951	Misijonar, Slon. obala
Franc Likar	Malo Polje, 26. avg. 1962	Ajdovščina
Milan Pregelj	Col, 3. apr. 1964	vojaški kurat
Bogdan Vidmar	Orešje, 14. feb. 1965	Bovec
Zorko Bajc	Malo Polje, 29. okt. 1966	Piran

DUHOVNIKI, KI SO SLUŽBOVALI NA COLU

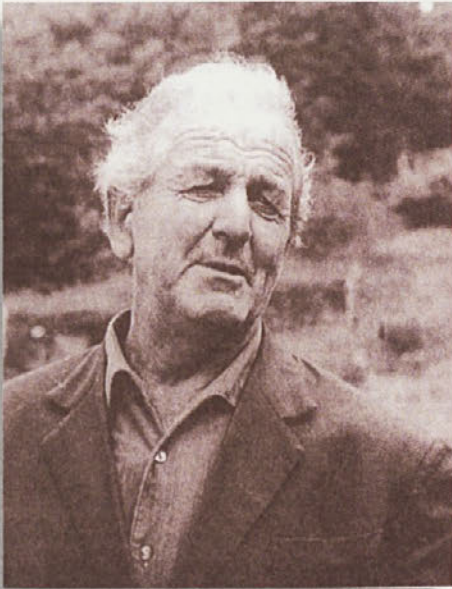
DUHOVNIK	ROJSTNI KRAJ	SLUŽBOVANJE
Frančišek Košir	Škofja Loka	14. jan. 1899 - 24. feb. 1902
Frančišek Pavlin	Vipava	16. jun. 1902 - 6. sep. 1903
Janez Janc	Novo mesto	sep. 1903 - apr. 1937
Anton Žagar	Log Čezsoški pri Bovcu	19. avg. 1937 - 12. okt. 1942
Jože Petrič	Vrhpolje	12. jul. 1942 - 14. nov. 1948
Albert Metlikovec	Sesljan (Sistiana, I)	31. avg. 1950 - 19. sep. 1957
Boris Čibej	Postojna	6. sep. 1959 - 5. avg. 1985
Bogdan Bric	Dornberk	8. avg. 1985 - 8. avg. 1993
Stanko Ipavec	Ročinj	8. avg. 1993 - 13. avg. 2000
Alojz Šinkovec	Vojsko	20. avg. 2000 - 31. jul. 2016
Peter Črnigoj	Ajdovščina	7. avg. 2016 -

DRUŠTVA NA COLU

IME DRUŠTVA	LETO	ZVRST DELOVANJA
Katoliško izobr. društvo	1905	pevski zbor, dramska skupina, knjižnica
Lovska družina Col	1949	lovsko društvo
Prosvetno društvo Razpotje	1956	pevski zbor, dramska skupina
Rokometni klub Col	1976	šport, rokomet
Gasilsko društvo Col	1977	prostovoljno gasilsko društvo
Društvo Trillek	1991	prireditve, kultura, zabava, šport, turizem
Balinarski klub Col	1993	šport, balinanje
MePZ Duri	2006	mešani pevski zbor
Društvo mladih Col	2011	laično delovanje v okviru župnije
Društvo mladih Štirleek	2016	aktivno preživljanje prostega časa

USTANOVE, PODJETJA

IME USTANOVE/PODJETJA	DELOVANJE	ZVRST
Župnija Col	kuracija od 1857 župnija od 1895	duhovna oskrba krajanov
Občina Col (predvojna)	pod AO in Italijo	občina, matični urad
Občina Col (povojna)	1952 - 1955	občina, matični urad
Osnovna šola Col	1862	osnovnošolsko izobraževanje
Pošta Col	1871	poštne storitve (od 2015 Fama)
Žaga (družina Rovani)	do 1936	žaganje, odkup in prodaja lesa
Žaga in parketarna (Drobnig)	do 1943	žaga, proizvodnja parketa
Žaga in parketarna Lipa	1947 - 1962	žaga, proizvodnja parketa
Obnovitvena zadruga in Kmetijska zadruga Col	po vojni do 1955	Obnova hiš, gradnja zadružnega doma, obrtne delavnice
Trgovina v zadružnem domu		
- v sklopu KZ Col	po vojni do 1958	trgovina z mešanim blagom
- trgovina Hubelj	1958 – 1970	trgovina z mešanim blagom
- samopostrežna trgovina	1970 – 1996	trgovina z meš. blagom in tekstilom
- trgovina Podvelb	1995 – 2005	nova trg. z meš. blagom in tekstilom
- market Fama	od 01. jan. 2005	trgovina z meš. blagom in tekstilom
Gostilna Tratnik		
- Pri Rovanu	pred 1900 – 1936	gostinski lokal
- gostilna Tratnik / Triglav	1936 – 1952	gostinski lokal
- gostilna KZ Col	1952 – 1954	gostinski lokal v družbeni lasti
- gostilna Pri Tratniku	1984 – 1980	gostinski lokal
- gostilna Tratnik	od 1989	gostinski lokal
Obrat Alpine		
- v prosvetnem domu	1972 – 1982	šivalnica zgornjih delov obutve
- v novi hali	1982 - 2004	šival. in sekalnica zgor. delov obutve

PREDSEDNIKI KRAJEVNE SKUPNOSTI COL

Mihael Puc - Mejakov je bil prvi župan Občine Col v 20. stoletju. Pod Avstrijo in krajše obdobje pod Italijo je bil župan Franc Bizjak - Ulinov, dolgoletni tajnik je bil Anton Bajc – Sever. S prihodom Italije se je župan imenoval podestá, zadnji je bil Oskar Šprinar. Po vojni je bil prvi župan Ivan Lemut - Brnkov, do ukinitve je bil nato župan Ivan Trošt - Troštov. Alojz Kovšca, Stanko Bizjak in Alojz Česnik so bili v tistem obdobju med najpomembnejšimi osebami javnega življenja v občini in pozneje v krajevni skupnosti. Po ukinitvi občine leta 1955 so krajevno skupnost vodili:

Ivan Trošt - Troštov iz Orešja
Ivanka Rudolf - Makselnova
Miha Pišljarpodvodja trgovine
Ivan Pregelj - Brjaški
Tone Bajc - Nacetov

Franc Pregelj - Jurčkov iz Žagoliča
Ivan Trošt - hišnik
Ivan Škvarč - Ulinov
Silvester Peljhan - Jurjev iz Gozda
Silvester Peljhan - Jurjev iz Gozda

Ivanka Bizjak - Tomaževa
Silvan Praček - Makselnov
Franc Koren - Šuničarjev
Janko Mikuš - Petrov iz Gozda
Marko Koren

POMEMBNEJŠI DOGODKI V 20. STOLETJU

LETO DOGODEK

- 1905 posvetitev nove cerkve sv. Lenarta
- 1918 konec 1. svetovne vojne, vas ostane brez mnogih mladih fantov
- 1918 novembra pridejo Italijani, Col se preimenuje v Zolla in postane občina
- 1933 na Col pride električar
- 1944 spomladi večkratno bombardiranje Cola
- 1946 ustanovitev obnovitvene zadruge Obnova in KZ Col
- 1952 ustanovitev Občine Col, ukinitvev leta 1955
- 1962 katastrofalni požar uniči parketarno Na žagi
- 1970 z elektrifikacijo Križne Gore je električar po vsej krajevni skupnosti
- 1971 izgradnja rokometnega igrišča pri šoli, prekrita z lešem
- 1972 začetek obratovanja obrata Alpine v prosvetnem domu
- 1976 začetek obratovanja starega vodovoda
- 1978 slavnostno odprtje gasilskega doma
- 1982 slavnostno odprtje nove proizvodne hale Alpine
- 1985 odprtje razširjene in adaptirane šole
- 1986 odprtje novega asfaltnega igrišča Lipov gaj
- 1988 izid prve številke Colskega časnika
- 1992 odprtje enote Otroškega vrtca Ajdovščina v združenem domu
- 2000 namestitvev digitalnih telefonskih priključkov (ISDN)
- 2002 slavnostno odprtje nove stavbe Osnovne šole Col
- 2003 slavnostno odprtje šolske telovadnice
- 2004 obrat Alpine preneha z delovanjem
- 2004 slavnostno odprtje vodovoda Gora

UPRIZORITVE IGER NA COLU

avtor	dramsko delo	avtor postavitve
Ljudska	Fabiola in Neža	Ivan Janc
Ernst Benjamin Raupach	Mlinar in njegova hči	Ivan Janc
Cveto Golar	Vdova Rošlinka	Danilo Sirk
Fran Saleški Finžgar	Razvalina življenja	Danilo Sirk
Anton Tomaž Linhart	Matiček se ženi	Danilo Sirk
Vlado Novak	Pričarani ženin	Benjamin Lazar
Fran Saleški Finžgar	Veriga	Benjamin Lazar
Hans Weigel	Namišljeni bolnik	Aldo Černigoj
Georges Lefebvre	Francoska revolucija	Ivan Stibilj
Ciril Kosmač	Balada o trobenti in oblaku	Damijan Bajec
Cveto Golar	Vdova Rošlinka	Anton Koren
Vlado Pipan	Dekle iz Trente	Anton Koren
Sandi Škvarč	Pride tudi Ivica	Društvo Trillek

IZBOR VIDNEJŠIH KRAJANOV

IME IN PRIIMEK	FUNKCIJA / AKTIVNOST
Kipar Franc Ozbič, učitelj, pisatelj in pevovodja Ivo Trošt ter pisatelj in odvetnik iz Sanabora Ivo Česnik so se rodili v naši vasi oziroma župniji, a so delovali drugod	
Andrej Rovani	lastnik gostilne Pri Rovanu, žage, kovačije in živinozdravnik
Janko Janc	župnik, ustanovitelj Izobraževalnega društva
Anton Bajc	dolgoletni občinski tajnik, pevovodja, organist, skladatelj
Ivan Trošt	upravnik KZ Col, župan Občine Col, prvi predsednik PD Razpotje
Leopold Koren	dolgoletni zborovodja MoPZ Razpotje in organist
Alojz Česnik	dolgoletni krajevni odbornik, zelo vpliven Colčan
Anton Koren	dolgoletni vodja dramske skupine
Jože Trošt	duhovnik, profesor in priznani skladatelj cerkvene glasbe
Ivan Pregelj	predsednik KS Col ob prihodu Alpine, pobudnik gradnje prvega vodovoda
Ivan Trošt	dolgoletni zborovodja MoPZ Razpotje in organist
Ivan Škvarč	prvi predsednik GD Col, predsednik KS Col
dr. Jurij Bizjak	koprski škof, profesor teologije, prevajalec svetega pisma
Franc Černigoj	dolgoletni učitelj slovenščine na šoli, zbiralec ljudskega gradiva
Marko Kobal	operni pevec, prvak SNG Opere in baleta Ljubljana
Branko Leban	rokometaš, ki je uspel v Ajdovščini, igral tudi v Španiji, trener
Lucijan Trošt	raziskovalec zgodovine kraja in publicist
Tomaž Kovšca	televizijski športni novinar, voditelj in komentator, publicist
Matej Peljhan	nagrajevani ljubiteljski fotograf in fototerapevt

ZANIMIVOST: AVTOBUSNE LINIJE

V povojnih desetletjih, tja od poznih šestdesetih do devetdesetih, ko je bila dnevna migracija predvsem delavcev in dijakov največja in ko ni bilo toliko avtomobilov kot danes, je na Col ob delavnikih skoraj vsako uro pripeljal en avtobus. Pomembno vlogo je igralo predvsem dejstvo, da je Col vas na pomembnem križišču. Avtobusi so imeli tudi posebna imena: Idrc, Podkrajc, Lubljančan, Predmejc ...

URA	LINIJA
5.15	Predmeja–Col–Ajdovščina/ Podkraj–Col–Ajdovščina
06.10	Nova Gorica–Col–Ljubljana
06.30	Idrija–Col–Gorica (I) (linija, ki deluje še vse iz časov pod Italijo)
06.30	Ajdovščina–Col–Idrija
07.00	Hrušica–Col–Predmeja
08.15	Predmeja–Col–Ajdovščina
09.40	Idrija–Col–Ajdovščina
11.15	Ajdovščina–Col–Idrija
11.30	Ljubljana–Col–Nova Gorica
11.50	Ajdovščina–Col–Predmeja
13.15	Podkraj/Predmeja–Col–Ajdovščina
14.30	Ajdovščina–Col–Podkraj/Ajdovščina–Col–Predmeja
14.40	Gorica (I)–Col–Idrija
14.40	Idrija–Col–Ajdovščina
15.05	Ljubljana–Col–Nova Gorica
17.15	Ajdovščina–Col–Predmeja
18.10	Nova Gorica–Col–Ljubljana
22.30	Ajdovščina–Col–Podkraj/Ajdovščina–Col–Predmeja

PREBIVALCI KRAJEVNE SKUPNOSTI COL

Leto	1900	1931	1948	1961	1971	1981	1991	2016
Preb.	807	891	815	806	768	765	824	842

Osnovna šola Col Za generacije, ki prihajajo

Začetki organiziranega šolanja otrok segajo v leta pred 1850, po nekaterih virih je bila šola ustanovljena leta 1862. Otroke sta najprej poučevala domačina, Petrič s Kovka in Luka Gerlevič - Žnidarjev, in sicer v Severjevi hiši za župniščem. Prvo šolsko stavbo so na mestu, kjer je tudi današnja, zgradili leta 1873. Leta 1908 so jo povečali v dvorazrednico. Po prvi svetovni vojni so Italijani še nekaj časa dovoljevali domače učitelje, ki so seveda morali poučevati v italijanskem jeziku. Prvi italijanski učitelj je bil na Colu nameščen leta 1921. Leta 1932 je bil ustanovljen oddelek v Gozdu, leta 1934 tudi v Sanaboru.

Po kapitulaciji Italije so partizani šolsko stavbo požgali in vse do konca vojne so bili otroci na prisilnih in skrajno neprijetnih počitnicah, saj je Col doživel tudi bombni napad. Srečevali so se zgolj v župnišču pri verouku.

Po vojni je bila od 1. oktobra leta 1945 šola najprej organizirana v gostilni Pri Lokvarju, pozneje so se učenci in učitelji preselili v zasilne in povsem neprimerne prostore parketarne Na žagi.

Leta 1946 je Pokrajinsko gradbeno podjetje Primorje, ki je imelo sprva sedež v Vipavi, ob udarniškem delu in s prispevki krajanov šolsko stavbo obnovilo, a je bila brez primerne opreme. Težave so bile tudi v miselnosti, saj so mnogi v šoli videli le

nekoristno izgubljanje časa. V naslednjih letih so se izmenjevale generacije učencev in učiteljev, prihajale in odhajale so reforme šolstva. Leta 1971 je bilo na spodnjem dvorišču zgrajeno igrišče iz leša, to so zdrobljeni vulkanski ugaski, in tu se je začelo prvo organizirano ukvarjanje učencev z žogo – rokometno žogo. Velik napredek v tej smeri je predstavljala izgradnja asfaltnega igrišča za rokomet, ki je takrat postal glavni tekmovalni šport ne samo osnovnošolcem, ampak z ustanovitvijo rokometnega kluba leta 1976 tudi ostali mladini, ki je želela spoznati tekmovalno plat športa.

Šolsko leto 1983/84 je bilo zadnje v stari stavbi, že v naslednjem se je namreč pouk odvijal v zadržnem domu, v gasilskem

domu in tudi v župnišču, medtem ko so gradbinci hiteli z adaptacijo in širitvijo, za katero je bilo žrtvovano tudi asfaltno igrišče. Žal je takrat prevladala odločitev, da se šola razširi na obstoječem prostoru sredi vasi, čeprav bi bila glede na prostorsko stisko primernejša lokacija na obrobju Cola, v Dragah. Ampak to je že druga zgodba, povezana s takratnimi ljudmi, ki so imeli na občini v rokah ključne vzvode odločanja in jih je v prvi vrsti zanimalo, kako s čim manj stroški utišati colske želje. Ne nazadnje bi bila novogradnja takšne šole, kot jo imamo sedaj, na obrobju vasi, zaradi odkupov zemljišč in komunalne infrastrukture približno za četrtno dražja.

26. dec. 2016

REVOLUCIONAR POLJŠAK IN NJEGOVE IDEJE

Leta 1985 je bila prenovljena šola odprta, vendar pa je bilo kmalu jasno, da je

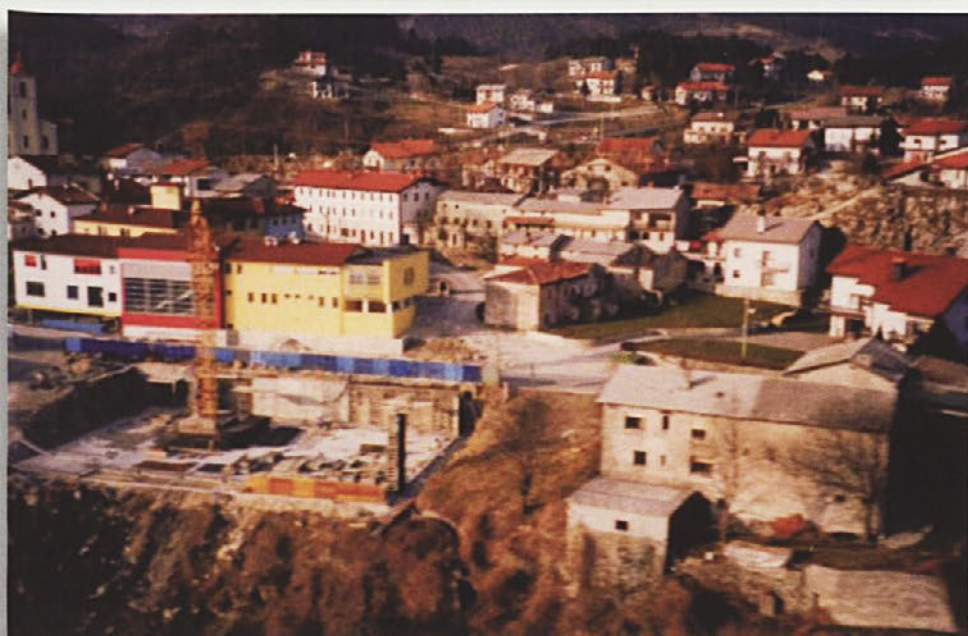
premajhna in da bo prej ali slej potrebna trajnejša rešitev. Ni pa bilo več nobenega dvoma, da bo šola ostala sredi vasi, kar so načrtovalci dobrih petnajst let pozneje, ob

slavnostnem odprtju septembra leta 2002, utemeljili s tem, da so na nek način ohranili prijeten dnevni utrip v vaškem jedru.

Seveda pa je bila do trenutka, ko so visoki gostje s takratno ministrico na čelu Lucijo Čok prerezali trak, še dolga pot. Pravzaprav je v enem najbolj kritičnih obdobjih celotnega projekta kazalo, da bo še daljša. Maja 2000 je namreč na nadomestnih županskih volitvah zmagal nekdanji poslanec državnega zbora Marijan Poljšak, borec za pravice proletariata, ki je takoj začel z uresničevanjem predvolilnih obljub. Ena izmed njih je bila, da bo preveril načrtovane investicije v občini in iskal možnosti za njihovo pocenitev. Nekateri so ob tem zavohali priložnost in hitro je imel na mizi nove ideje tudi za projekt novogradnje na Colu. Sporna naj bi bila predvsem telovadnica, za katero je tako ali tako morala sredstva za kvadraturu, ki je presegla državne normative, zagotoviti občina.

Ekonomist Peter Velikonja je Poljšaka navdušil s projektom, ki bi bil za okrog sedem odstotkov cenejši, saj bi telovadnico stisnil ob šolo, zelenico z igrali pa bi postavil kar na njeno streho, kar pa bi povzročilo še večjo utesnjenost v centru vasi. Po finančni plati je na prvi pogled izgledalo obetavno, projekt vreden 2,5 milijona evrov bi s tem oklestili za 166.000 evrov, žal pa so bile to zgolj lepe številke, v katerih ni bilo stroškov Velikonjeve analize projekta, poleg katerega bi arhitekt Vladimir Slamič za okrog 80.000 evrov z veseljem narisal še en načrt. Poljšak se ni dal motiti s takšnimi podrobnostmi in je začasno ustavil vse aktivnosti, kar je pomenilo svojevrsten alarm, saj je grozilo, da bo projekt colske šole, ki je prilezel na visoko trinajsto mesto med podobnimi na takratnem Ministrstvu za šolstvo in šport, prehitel je celo ajdovsko šolo, padel na dno liste čakajočih.

Vodstvo colske krajevne skupnosti oziroma odbor za gradnjo sta začela s pritiski, zelo odmeven je bil članek v reviji Mladina in Poljšak je nazadnje uvidel, da je ugriznil v prekislo jabolko in pravočasno dovolil nadaljevanje postopkov za začetek gradnje. Učence so ponovno razselili; nižje razrede po vasi, tudi v župnijski dom in nekdanjo samopostrežno trgovino, višji razredi so se vozili v Dobravlje. Nazadnje se je vse izteklo po načrtih in Col je septembra 2002 s prijetno zasnovanim svečanim odprtjem dobil mavrično šolo, ki bo služila generacijam v prihodnosti.

Pošta Col

Pošta je začela na Colu delovati leta 1871 v hiši Pri Šmončkovih (danes Col 23). Tam je bila tudi pod Italijo in še nekaj let po drugi svetovni vojni. Po vojni se je zaradi popravila Šmončkove hiše za nekaj časa preselila v Makselnovo hišo (sosednja hiša, ki se podira), leta 1955 pa je začela obratovati nad tedanjo pekarno v združnem domu. Zaradi popravila strehe je v osemdesetih letih za krajše obdobje poslovala v združnem domu, v prostoru krajevne skupnosti oziroma pevskega zbora Razpotje. Leta 1994, ko so podrli pekarno, se je pošta preselila nadstropje nižje. Eden prvih poštarjev, še pod Avstrijo, je bil Franc Trošt (ded Lucijana Trošta) Pošto je

nosil peš! Po prvi svetovni vojni je mesto pismonoše prevzel Janez Kobal - Šmončkov, poklic je ostal v družini, saj ga je po njegovi smrti leta 1951 opravljala tudi žena Ančka. Večkrat je na pomoč priskočila že prej, zanimivo pa je, da je istočasno z oddajanjem pošte naokrog prodajala tudi tobak. Nekaj časa je bila za pismonošo Frančiška Pregelj, nato je štiri leta, do leta 1957, to službo opravljal Tone Koren. Nasledil ga je Lenart Škvarč, ki je povojni colski poštar z najdaljšim stažem, saj je pošto raznašal celih 25 let. Po Colu, Malem Polju in Žagoliču ter od Hrušice do Kovka; v glavnem na motorju, pozimi tudi s *kruharjem*, kot so rekli Mlinotestovemu kombiju, ki je vsak dan na Goro pripeljal kruh, pa s tovarnjaki, ki so prevažali drva,

večkrat tudi peš in celo s smučmi. V soncu, dežju, snegu in ledu. Po njegovem odhodu na upravo pošte v Ajdovščino ga je nasledil Pavel Hladnik in s »pravim argumentom« v roki takoj dobil fička, ki ga je Lenart več let zaman pričakoval. Pozneje so se poštarji menjali pogosteje, nenazadnje je to postal poklic, za katerega se je odločilo več krajanov. Na prelomu tisočletja smo jih imeli enajst, danes jih je devet.

Nova prelomnica je vsekakor lanska ukinitvev poštne obrata, ki pa za uporabnike pravzaprav ne prinaša sprememb, saj so od 1. januarja 2015 vse storitve na voljo v trgovini Fama. Colu je ostala tudi poštna številka 5273.

Kulturno-zabavni dogodki v letih do osamosvojitve Koncerti, igre, potujoči kino ...

Ko so leta 1933 na Col napeljali elektriko, ki so jo najprej imeli najbolj premožni, postopoma pa so jo priključili vsem hišam na vasi in je bila sprva namenjena zgolj razsvetljavi, so se odprle tudi nove možnosti za družabno življenje.

Prve radijske aparate so imeli v gostilnah **Pri Rovanu** in **Pri Brjaških**, kjer je bila tudi prva javna telefonska govornica. Telegraf pa je bil na Colu že pod Avstrijo v uradih **Pri Makselnu** (hiša ob glavni cesti, ki se danes podira), kjer so imeli pozneje svoje pisarne tudi italijanski karabinjerji.

Leta 1961 so se v prostorih krajevne skupnosti v združenem domu Colčani prvič zbrali okrog televizorja. Za potrebe krajanov ga je ob pomoči angleškega odposlanca za takratno Cono B kupil krajevni odbornik **Alojz Česnik**. Pozneje so televizor premestili v združeno gostilno v pritličju. Prvi sprehod človeka na luni so na Colu leta 1969 že spremljali v več kot desetih hišah.

Pod Italijo so bile na Colu tudi prve kinopredstave. Platno so napeli na prostem med Brjaško hišo in šolo, gledalci pa so se posedli po klancu proti cerkvi. Predvajali so predvsem propagandne in izobraževalne filme, najpogosteje o kmetovanju. Na cerkvenem stopnišču je med pogostimi vajami italijanske vojske vsak večer igrala njihova godba na pihala.

Tovrstne aktivnosti so obudili šele daleč po koncu druge svetovne vojne, ko je pevsko in gledališko tradicijo ter prve poskuse ustanovitve narodnozabavnih zasedb popestril prihod potujočega kina. V šestdesetih letih pa vse do leta 1972, ko so ga preuredili v obrat žirovske **Alpine**, je bil namreč prosvetni dom tudi priročna kinodvorana, v kateri so predvajali filme, ki so takrat privabljali gledalce in so bili v distribuciji na tej strani nekdanje železne zavese, med drugim tudi popularni **Winetou**. Leta 1970 je šel iz prosvetnega doma prvič v

eter neposredni radijski prenos, saj je **Radio Ljubljana** pripravil javno radijsko oddajo Koncert iz naših krajev s kvintetom **Berger** in rosno mlado **Melito Avsenak**, za vrhunsko popestritev pa je poskrbel tudi **Slovenski oktet**. Koncert iz naših krajev se je na Col vrnil leta 1978, ko je v premajhni dvorani združenega doma (tam, kjer je danes vrtec) nastopil tudi takrat zelo popularni **Braco Koren**, naslednjič pa slaba tri desetletja pozneje, leta 2006 v sedanjo dvorano in še enkrat tri leta pozneje.

Vrnimo se še enkrat v leto 1982. Ko je Alpina proizvodnja preselila v novozgrajeno tovarno, so prosvetni dom ponovno preuredili v dvorano z odrom, spet je bila v njej tudi šolska telovadnica. Leta 1985, leto dni pred prvo novoletno proslavo, je takratna krajevna mladinska organizacija (OO ZSMS) s tremi predstavami obudila potujoči kino. Ni zaživel, saj je bila takrat televizija že prehuda konkurenca, obenem pa so se tudi na Colu pojavili prvi videorekorderji.

Na prelomu iz osemdesetih v devetdeseta prejšnjega stoletja je bil na Colu inštaliran prvi računalnik, kakršne poznamo danes, sredi devetdesetih so se tudi pri nas pojavili prvi prenosni telefoni CarryPhone, v začetku leta 1997 se je bilo že moč priključiti na internet, tri leta pozneje pa smo dobili prve digitalne (ISDN) telefonske priključke.

S Pestnerjem in Junkarjem Pri vodnjaku Izmed družabnih dogodkov in proslav izven okvirov delovanja Prosvetnega društva Razpotje in obeh dramskih skupin, ki so zaznamovali minula desetletja, velja omeniti slavnostno odprtje obrata Alpine leta 1972. Nekaj let pozneje je na novem asfaltnem igrišču pod nekdanjo osnovno šolo potekala velika proslava ob dokončanju posodobitve cest proti Predmeji in Podkraju, tudi z neprijetnim zapletom, saj so ajdovski občinarji namesto domačega pevskega zbora Razpotje na oder pripeljali **MoPZ**

Srečko Kosovel. Takratna mladina je želela tudi na Colu prirediti ples z živo glasbo, kakor so takrat rekli dogodkom, kot sta danes Colska nedelja ali gasilska veselica. Ideja, da bi ples pripravili na igrišču, ni uspela, saj so ga morali zaradi dežja prestaviti v združni dom v Podkraju. Igral je takrat zelo popularni ansambel **Štirje asi** iz Budanj. Še en poskus, tokrat v dvorani v colskem združenem domu, kjer je nastopila skupina **Univerzal** z goriškega, je bil prav tako osamljen. Pojavila se je klasična dilema, kako po plesu s kajenjem, polito pijačo, razbitimi steklenicami in za nameček še v dežju, ki je trg pred združenim domom spremenil v blatno njivo, dvorano in predvsem parket do ponedeljka spet urediti za telovadbo. Nemoogoče. Mladina je trčila v nepremostljivo oviro, šola je bila pomembnejša. Ker je nekaj let prej padla v vodo ideja, da bi se morda lahko mladi zbirali v župnijskem domu (takratni župnik **Boris Čibej** je nasprotoval temu, da bi se tam tudi plesalo), je v začetku osemdesetih vzkliła nova. Prislughnila sta ji **Darinka** in **Jože Kodelja** v gostilni **Pri vodnjaku**, kjer je takratna generacija colskih dvajsetletnikov pripravila več plesnih večerov. Eden najodmevnejših je bil zagotovo jeseni leta 1981 z nastopom skupine **SMB** (sivomaslinasta boja) iz ajdovske vojašnice, v kateri sta pela **Oto Pestner** in **Nace Junkar**, kitaro pa je igral takrat zelo popularni kantavtor **Milan Kamnik** iz **Dua Kora**. Plesi Pri vodnjaku so bili zanimivi tudi zaradi tega, ker jih je colska mladina, torej mladina iz ajdovske občine, organizirala na ozemlju idrijske in se s tem hote in nehote izognila tudi nekaterim, takrat sicer zelo blagim, birokratskim zahtevkom. Col je na naslednjo veselico čakal do leta 1987, ko so jo ob deseti obletnici društva pripravili gasilci, leto prej je bil velik dogodek slavnostno odprtje sedanjega asfaltnega igrišča Lipov gaj, leta 1989 pa se je na pobudo **Ivana Benčine** rodila Colska nedelja ...

Obrazi domače zabavne ponudbe Bratje Benčina so zaorali ledino

Ob Razpotju in dramski skupini ter ob ustvarjalni ponudbi osnovnošolskih otrok na proslavah in pozneje v glasilu Javorov list, se je v tovrstno podobo kraja v povojnih desetletjih zapisalo še nekaj skupin in posameznikov.

V prvi vrsti **Ansambl bratov Benčina** oziroma samorastniki s Križne Gore, kot so jih poimenovali ob eni od predstavitev. Prvo zasedbo so sestavljali bratje: harmonikaš **Ivan**, basist **France**, trobentač **Stano** in klarinetist **Silvo Benčina** ter bratranec, kitarist **Gabrijel Koren**. Z njimi sta najprej vadili pevki, sestre **Simčič** iz Hudičevca, a do nastopa z njima ni prišlo, so pa zato nekaj časa sodelovali s kvartetom **Otliški fantje**. Sestra **Nada** je bila najprej v vlogi organizatorke, pozneje sta z možem **Mariem**, ki je bil tudi član Otliških fantov, pela v duetu. V zadnjem obdobju delovanja je kitaro igral **Pavle Kobal**.

Njihovi začetki segajo v domače okolje **Križne Gore**, znane bo bogati pevsko-glasbeni tradiciji, kjer so v zgodnjih šestdesetih fantje prvič prijeli za instrumente. V osnovni šoli so se nato seznanili z vojaškim glasbenim pedagogom **Ilijo Markovičem**, pri katerem so se začeli glasbeno izobraževati. Vključil jih je tudi v ajdovsko godbo na pihala, ki jo je vodil. Prvi uradni nastop so imeli v nedeljo 23. novembra 1969 na Colu. Najstarejši **Ivan** je tedaj imel 18 let, najmlajši **Stanko** pa le 12. Ansambel je bil rojen in začelo se je dolgoletno obdobje nastopov na veselicah in porokah. Prihajalo je tudi do manjših kriz v delovanju, saj so fantje odhajali v vojsko, zato so iskali začasne zamenjave. Še preden so vsi odslužili dolg do domovine, so prišla tudi dekleta, tako da je bilo delovanje ansambla pogosto precej nestalno. Ob vseh težavah, s katerimi so se soočali na začetku, je bilo prisotno tudi silovito nasprotovanje takratnega župnika **Borisa Čibeja**.

V prvi polovici devetdesetih let je ansambel prenehal delovati kot kvintet in občasno nastopal zgolj kot trio. **Ivan** je sestavil zasedbo **Ivan Benčina s prijatelji**, ki je delovala do njegove smrti leta 2015. V njej sta peli tudi hčerki **Alenka** in **Jana** ter njuni prijateljici, sestri **Urška** in **Silvana Kovšca**.

Popularni Benčinci pa niso bili edini izvajalci narodnozabavne glasbe v naših krajih. Veliko je bilo harmonikašev, nekateri izmed njih, kot so **Anton Benčina** (oče članov Ansambla bratov Benčina), **Ivan Trošt - Troštov** iz Orešja in **Janez Rovnan - Grahonski**, so igrali tudi za denar na

26. dec. 2016

porokah. Na Križni Gori so zgodaj prijeli tudi za druge inštrumente, kot so trobenta in bariton, na Colu pa se je v sedemdesetih letih oblikovala zasedba, ki si je naredila ime Lovski kvintet. Sestavljali so jo **Emil Kovšca**, **Rafo Žejn**, **Ivan Koren**, **Ivan Lampe** ter brata **Ivan** in **Pavle Kobal**. Nastopali niso, prav tako je zgolj vadila še ena zasedba, v kateri so bili **Franc Štefančič**, **Emil** in **Alojz Kovšca**, **Dušan Tratnik** in **Anton Mikuž**.

Ansambel Nanos je naredil korak naprej. Poskus naslednje generacije je bil bolj uspešen, zgodba se je začela v Višnjah in tudi tu je šlo za nadaljevanje družinske tradicije, saj sta stari oče in oče igrala harmoniko, stric pa je brenkal na kitaro pri Benčincih: narodnozabavna glasba je bila **Boštjanu** in **Andreju Kobalu**, ustanoviteljema ansambla, položena v zibelko. Rosno mlada sta odšla nabirat glasbeno znanje v ajdovsko glasbeno šolo in ko se jima je na kitaro pridružil **Dejan Benčina** (sin klarinetista Benčincev, Silvota), so bili ob prvem nastopu na Novoletni proslavi komaj kaj večji od svojih inštrumentov. V šali so jim takrat rekli **Biskvitki**, po znanih risanih junakih, kar pa jim ni bilo preveč všeč. Ko so trio razširili v kvintet, so se poimenovali **Višenski muzikantje**. Andrej je nadaljeval z izobraževanjem in v naslednjih letih končal ljubljansko glasbeno akademijo. Rojstna letnica Ansambla **Nanos** je leto 1994, leta 2001 je zasedba izdala CD ploščo z naslovom *Dokler smo mladi vsi* in s tem preseгла okvire, v katerih je deloval Ansambel bratov Benčina. Plošča je Nanosu odprla vrata festivalov in televizijskih nastopov. Po nekaj letih zatišja se pričakuje njihov povratek.

S Colom je povezana tudi nekdanja zasedba **Gorski cvet**, saj je leta 2006 pevko **Karmen Pižent** (še ena glasbenica s križnogorskimi koreninami, nečakinja članov ansambla bratov Benčina) zamenjala **Nina Kovšca**, pevka s klasično glasbeno izobrazbo in s pevsko-igralskimi koreninami (njena strica **Franc** in **Ivan Štefančič** sta pela pri Razpotju, stari oče **Franc** je bil član domače dramske skupine). Nina se je solo petja učila pri prof. Jerici Rudolf na Glasbeni šoli Vinka Vodopivca v Ajdovščini. Kot sopranistka in članica različnih komornih sestavov se je udeležila tudi več tekmovanj in avdicij. Na tekmovanju mladih glasbenikov Slovenije v Mariboru-TEMSIG 2010 je prejela srebrno plaketo in dosegla četrto mesto v svoji kategoriji.

Marca 2012 je na mednarodnem tekmovanju Bruna Špiler v Črni gori, v najvišji kategoriji, osvojila prvo nagrado. Podeljena ji je bila tudi posebna nagrada tekmovanja. Zagotovo nepozabna izkušnja pa je bila uspešno opravljena avdicija, ki jo je novembra 2012 popeljala na evropsko turnejo z rusko sopranistko Anno Netrebko. Nina je večkrat projektno sodelovala z zborom Slovenske filharmonije in zborom Ljubljanske Opere.

Medtem je Colčan postal vodja ansambla **Sebastjan Fabčič**, ki po razpadu Gorskega cveta spomladi leta 2013 poje pri priznanem ansamblu **Slovenski muzikantje**, obenem pa je za potrebe prireditev Novoletna proslava »hišni pevec« Društva Trillek.

Glasba in harmonika sta bili sopotnici tudi ljudem na južnih obronkih Javornika, kjer so doma **Suhovrški**. Tudi tu se veselje do narodnozabavne glasbe prenaša v tretjo generacijo. Rosno mladi **Gregor Kobal** je navdušenje nad glasbo **Franca Miheliča** združil s sošolcem **Blažem Čukom**, še ne polnoletna sta zraven povabila kitarista **Boštjana Goršeta** (sina klavirista Bineta, pred desetletji zelo popularne zasedbe **Štirje asi**) in nastal je **Ansambel Gregorja Kobala**. Danes sta v zasedbi še pevec in pevka, ansambel pa se spogleduje tudi z avtorsko glasbo.

Bolj ali manj eksperiment je bila zasedba **Tria Mos**, v kateri so se zbrali še eni fantje s pretežno križnogorskimi koreninami. Trio se je razširil v klasičen narodnozabavni kvintet, ki pa se po nastopu na Novoletni proslavi leta 2009 ni več sestavil.

ROCKERJI BREZ OPAZNEGA PREBOJA

Še enkrat nazaj v konec sedemdesetih, ko beležimo tudi prvi poskus ustanovitve rock zasedbe. V zadružnem domu so nekaj časa »zganjali hrup« **Silvo Tratnik** na bobnih, **Lucijan Trošt** na bas kitari ter na ritmičnih kitarah **Janko Žgavec** in **Sandi Škvarč**. Ko bi nabavil primerne orgle, naj bi se skupini pridružil tudi edini z glasbeno izobrazbo, **Marjan Peljhan**, ki je končal nižjo glasbeno šolo za harmoniko. Dlje od manjšega nastopa v telovadnici v pritličju zadružnega doma ni prišlo, delovanje skupine pa je bolj ali manj zamrlo maja 1980, ko je nedeljske vaje prekinila novica o **Titovi** smrti.

V naslednjih letih je bilo še nekaj poskusov in manjših kadrovskih menjav, fantje so prišli do nekaj poceni inštrumentov in ojačevalcev, a so spet zgolj vadili. V drugi polovici

osemdesetih, ko je začel na Col zahajati bobnar ajdovske zasedbe TNT **Beniamin Michelizza**, se je izoblikovala nova zasedba, v kateri so bili ob Benu še klaviaturist **Milan Hladnik** (skupaj z Marjanom Peljhanom je končal nižjo glasbeno šolo za harmoniko), Sandi Škvarč, ki je predsedal na bas kitaro, in kitarist **Herman Franca - Hill** iz Vipave. Slednjega je kmalu zamenjal Ajdovec **Dragec Kobal - Piko** in skupina je konec osemdesetih in v zgodnjih devetdesetih nastopala na porokah ter krajevnih in sindikalnih veselicah, nekajkrat skupaj z Ansambлом bratov Benčina, tudi na prvi gasilski veselici leta 1987 in na prvih štirih Colskih nedeljah. Skupina se v tej zasedbi v zadnjih letih zbere zgolj za priložnostne nastope, medtem ko sta Beno in Dragec člana ajdovske akustične zasedbe **En Piko Band**.

Krajše obdobje je na Colu delovala zasedba **Brdavs**, ki jo je vodil **Robert Honomihl**, v Podkrajju **Cantinius** z **Damijanom Lampetom** in **Chopen**, katere vodja je bil **Bogdan Plesničar**. Krajevno mešana je bila zasedba **Emergency Code**, ki jo je sestavil bobnar **Jernej Peljhan**, novejša je skupina **Caipirinha**, z bratoma **Klemenom** in **Markom Korenom**, ki prav tako ne deluje več, aktiven pa je **ZZ Top Cover band**, ki ga vodi **Tomi Tratnik**.

Med Colčane, ki so prebili lokalne okvire, štejemo tudi humoristični duo **Fr'nce in Janez**, ki je nastal spontano na Novoletni proslavi v začetku devetdesetih. **Matjaž Bizjak** in **Janez Kovšca** sta s svojima likoma popestrila več proslav, Colskih nedelj in glasbenih odrov in prišla do stalnega angažmaja v nekdanji humoristični oddaji kopskega radia **Du jes**, za katero jima je besedila sprva pisal Sandi Škvarč, daljše obdobje pa **Silvan Praček**. Slišimo ju lahko na CD-plošči, ki so jo izdali ustvarjalci oddaje, predstavila sta se tudi televizijskim gledalcem.

COLČANA, KI STA USPELA V LJUBLJANI

Ob prvaku ljubljanske opere Marku Kobalu, je na kulturnem področju zanimiv sokrajan, ki sicer deluje in ustvarja v Ljubljani, tudi **Matej Peljhan**, diplomirani psiholog s specializacijo iz klinične psihologije. Kljub invalidnosti, ko mu je pri desetih letih v roki eksplodirala najdena bomba iz druge svetovne vojne in je izgubil roko in oko, se je pogumno spoprijel z odraščanjem. Bil je uspešen dijak in študent, življenje pa prepletel tudi s športom. Posebej so ga privlačile vzdržljivostne preizkušnje in dvakrat je prišel na cilj Ironmana, najtežje enodnevne plavalno-tekaško-kolesarske preizkušnje. V iskanju novih izzivov je pred dobrimi petimi leti vzel v roke fotoaparata. Fotografija je bila sprva priložnost za umetniško izražanje, s svežim pristopom je na natečajih po svetu prejel več nagrad, vzporedno pa je postala terapevtski pripomoček, saj jo je vključil v delo z gojenci v zavodu Cirus v Kamniku, kjer je zaposlen. Leta 2013 je mladega invalida Luko s pogledom skozi fotografski aparat iz drugačne (ptičje) perspektive in z nekaj pripomočki predstavil kot športnika oziroma razigranega mladostnika, serijo poimenoval Mali princ in doživel izjemen odziv svetovne javnosti. Za istoimenski kratki film je leta 2015 na Festivalu slovenskega filma prejel vesno za posebne dosežke, umetniški svet Fotografske zveze Slovenije pa mu je podelil naziv mojster fotografije. Je pobudnik in soustanovitelj Zavoda za fotografsko terapijo, kot urednik in soavtor je sodeloval pri izdaji knjige z naslovom Fototerapija – od konceptov do praks, ki je izšla tudi v angleškem jeziku. Leta 2012 je v sklopu Colske nedelje pripravil prvo razstavo fotografij v domačem kraju.

Televizijski športni novinar **Tomaž Kovšca** pa je prvi Colčan (Žagoličan), ki je postal znan televizijski obraz. Je voditelj z najdaljšim

neprekinjenim stažem vodenja osrednje informativne športne oddaje na TV Slovenija, saj je pred kamerami že od leta 1994, s čimer je tudi nasploh voditelj z najdaljšim stažem na TV Slovenija. Ob vodenju oddaje je tudi reporter rokometnih in koledarskih tekem, večkrat je poročal tudi s prizorišč olimpijskih iger. Je avtor, režiser, snemalec in tudi montažer vrste dokumentarnih filmov o ekstremnih vzdržljivostnih preizkušnjah: leta 2006 je ustvaril dokumentarni feljton z naslovom Človek, ki zmore več o Juretovem nastopu na dirki Le Tour Direct, v kateri koledarji v enem zamahu prevozijo traso Dirke po Franciji, za katerega je prejel mednarodno nagrado. O Juretu Robiču je napisal tudi biografijo z naslovom Samo človek sem. Z njim je bil leta 2007 na RAAM-u in pripravil dokumentarec o dirki čez Ameriko. Ostali njegovi dokumentarci so Ultraman (2009), ki govori o triatlonu na Havajih z Ninom Cokanom; Skoki so moje življenje (2001), dokumentarec o Primožu Peterki; Cape epic 2012, 2013, 2014, dokumentarec o MTB-dirki (dirka z gorskimi kolesi) v JAR s Petrom Veselom; in letos Od Johannesburga do morja, dokumentarec o MTB-dirki v Južnoafriški republiki s Petrom Veselom in Ivonne Kraft.

Več kot zgolj ljubiteljsko se ukvarja z vzgajanjem bonsajev, saj je ustanovni član Slovenskega bonsaj kluba in ustanovitelj Mednarodne šole Tora (Tora International Bonsai School). Leta 2005 je napisal knjigo Bonsaj, umetnost in filozofija.

Spretežno športnim novinarstvom, pisanjem, komentiranjem tekem in vodenjem radijskih in televizijskih oddaj se poklicno ukvarjam tudi avtor teh vrstic.

Organiziranost krajanov

Bomo nekoč imeli svojo občino?

Zacelovit vpogled nadružabno in siceršnje življenje v naših krajih v desetletjih pred osamosvojitvijo Slovenije je pomembno vedeti tudi, v kakšnih organizacijskih oblikah so se ljudje družili.

Na eni strani je imela močne povezovalne niti Cerkev, na drugi društva oziroma organizacije. Po drugi svetovni vojni je Col leta 1952 postal občina, a le za tri leta, saj je že leta 1955 tu ostal samo krajevni urad z matičarjem in odtlej je najvišji organ odločanja Svet krajevne skupnosti.

Lovska družina Col je bila prvo organizirano povojno društvo sploh, ustanovljeno je bilo leta 1949, leta 1956 pa je bil ustanovni občni zbor Prosvetnega društva **Razpotje**.

Leta 1976 je bil ustanovljen **Rokometni klub Col**, leto pozneje **Gasilsko društvo Col**. Krajanje so bili v prvih treh povojnih desetletjih neformalno organizirani še v okviru cerkvenega pevskega zbora.

V času razcveta socializma smo imeli tudi na Colu osnovne oziroma krajevne odbore družbenopolitičnih organizacij: krajevno konferenco SZDL (Socialistična zveza delovnega ljudstva), osnovno organizacijo ZZB NOV (Zveze združenj borcev narodnoosvobodilne vojne) ter **osnovno organizacijo ZSMS** (Zveza socialistične mladine Slovenije). Iz vrst slednje se je leta 1986 izluščila ekipa, ki se je neformalno povezala v **Odbor za pripravo Novoletne**

proslave in s tem postavila tudi temelje Društvu Trillek.

Pomemben organ v desetletjih pred osamosvojitvijo so bile tudi osnovne organizacije ZKS (Zveza komunistov Slovenije), ki pa na Colu ni bila organizirana. So pa v zapletenem sistemu lokalne politične organiziranosti delovali tudi lokalni odbor samoupravnih interesnih skupnosti (SIS) za posamezna področja, kot so šolstvo, gospodarstvo, infrastruktura. Lokalne enote so svoje interese predstavljale na občinskem nivoju, kjer so v posameznih vejah oblasti sodelovali tudi naši sokrajani: najprej kot odborniki, pozneje delegati, danes kot občinski svetniki.

Na najvišjih političnih pozicijah, torej na čelu občine oziroma v državnem zboru še nismo imeli predstavnika, zato pa imamo rojaka škofa **Jurija Bizjaka** na čelu korpске škofije, **Stanislav Mikuž** iz Gozda pa je direktor novoustanovljene Uprave za carine na Ministrstvu za finance.

Ob reorganizacij občin leta 1996 so na območju krajevnih skupnosti na Gori potekali pogovori, da bi imeli lastno občino, volja je bila izražena na referendumu, a je ostalo zgolj pri ideji. Morda kdaj v prihodnosti ...

*Prevozi,
gradbena mehanizacija*

▣ Kobal ▣

KOBAL IVAN s.p.
 Višnje 5a, 5273 Col
 tel.: 05/36 68 187
 gsm: 041/703 131

PRIREDITEV, KI JE OHRANILA PRVOTNO IDEJO

Začetek je bil tak, kot mnogi: ideja in želja po nečem novem, nadgradnja nekje videnega in prilagoditev lokalnim okvirjem. Pred tridesetimi leti, decembra 1986, v starem prosvetnem domu, z zastarelo pečjo na nafto, ki je ob vsakokratnem zagonu dvorano najprej napolnila z izpušnim dimom. Prvi odziv je dal zagon za naslednje pa še naslednje in naslednje leto ... Na pragu četrtega desetletja se bomo ustavili, prelistali stare zapisnike, scenarije, pregledali fotografije in video kasete, dodal kakšen osebni spomin in vse skupaj zaokrožili v zgodbo Novoletne proslave.

Tudi proslava ima seveda svojo predzgodbo. Začetke gre iskati v dolgoletni kulturno-zabavni ponudbi kraja, bogati glasbeni tradiciji in tudi družinskim koreninam. Bolj neposredne pa v pevskem zboru Razpotje, v tovrstnih aktivnostih v osnovni šoli in pa v idejah, ki so se porajale v takratni generaciji, ki je zakorakala v tretje desetletje življenja. Naj ne bo odveč osvežitve spomina na takratno organiziranost mladine, ki je imela sicer predznak socialistična, a je bila v naših krajih daleč od ideologije, ki jo danes nekateri pavšalno pripisujejo predosamosvojitvenim letom. Torej: medtem, ko smo bili v nižjih razredih osnovne šole vsi najprej pionirji, z modrimi kapami in rdečimi rutami, smo v sedmem razredu vstopili v Zvezo socialistične mladine, ki je bila leta 1974 ustanovljena kot naslednica SKOJ-a, in bili njeni člani do 28. leta starosti. V zadnjih dveh razredih osnovne šole je bila ta organiziranost več ali manj formalna, po koncu šole pa so tisti, ki jih je to zanimalo, svojo kreativnost na področju glasbe, gledališča, založništva, prostovoljstva ter v veliki meri tudi na področju zabave in aktivnega preživljanja prostega časa, združevali v krajevnih osnovnih organizacijah ZSMS (na podoben način je bilo delovanje mladine organizirano še v srednjih šolah, fakultetah, podjetjih ...)

VEDNO SMO IMELI STIČNO TOČKO

OO ZSMS je seveda delovala tudi na Colu; njena aktivnost pa je nihala glede

na ideje in zamisli in tudi glede na prosti čas, saj so mnogi na prvo mesto postavili aktivnosti v pevskem zboru in pozneje v rokometnem klubu. Odvisna je bila tudi od »kompatibilnosti« posameznih generacij oziroma skupin, ki so se družile od otroških let, stične točke premlevala že v osnovnošolskih klopeh in jih pozneje nadgradile. V drugi polovici sedemdesetih (leta 1976) ga je takratna generacija našla v ustanovitvi rokometnega kluba. Postal je eno osrednjih krajevnih stičišč, predvsem seveda fantov, ki so iz drugega vstopali v tretje desetletje življenja.

Krajevna mladinska organizacija kot taka se je družila bolj ali manj projektno, kot bi rekli danes, z delovnimi akcijami je namreč pomagala graditi takratni vodovod, sodelovala je na krajevnih proslavah, tudi v vsakoletnim pohodom do partizanskega spominskega obeležja v Beli in seveda na sestankih premlevala ideje. Proti koncu osemdesetih je na občino naslovila prošnjo, da bi si svoje prostore uredila v kleti zadružnega doma, a je kljub pozitivnemu odgovoru ostalo zgolj pri načrtih, ki so jih šele dobri dve desetletji pozneje uresničili fantje iz takratnega neformalnega društva Štirlek. Organizirali so tudi nekaj plesnih večerov v telovadnici zadružnega doma, kjer so glasbo vrteli z gramofona, ki ga je takratni predsednik **Lucijan Trošt** kupil z denarjem od štipendije. Ko se je obrat Alpine konec leta 1981 selil v novo stavbo, so pomagali pri obnovi prosvetnega doma in bili osrednji

akterji oživitve dramske skupine.

V širšem pomenu mladinske aktivnosti pa je vendarle nastajala praznina in ko je v začetku osemdesetih tudi rokometni zagon malce popustil, je spet nastalo nekaj več prostora za sveže kreativne ideje o preživljanju prostega časa. V krogu takratnih dvajsetletnikov je vzkliła ideja, da se mladina ponovno aktivneje poveže v osnovni mladinski organizaciji. Na dobro obiskanem občnem zboru, ki je neko januarsko nedeljsko popoldne leta 1984 potekal v prosvetnem domu, sem se dveletnega predsedniškega mandata lotil avtor teh vrstic (blagajničarka je bila **Damijana Kodelja**, tajnica pa **Marjetka Štefancič**). Program dela je bil sicer klasičen »mladinski«, toda tudi z nekaj idejami, ki so nakazovale na zametke društva Trillek: ena ali dve čistilni akciji, prvomajska kresovanja, nekaj športnih tekmovanj (v prosvetnem domu je bilo leta 1985 odprto občinsko prvenstvo v streljanju z zračno puško, istega leta tudi krajevni turnir v namiznem tenisu, v Ogradah tekma v veleslalomu), za tri predstave je oživel potujoči kino, v gostilni Pri vodnjaku smo pripravili nekaj plesov in se odpeljali na dva ali tri izlete, predvsem v Planico. Zelo odmeven je bil izlet leta 1985 na košarkarsko tekmo v Halo Tivoli s posredovanjem intervencijske policije in močnim odzivom medijev. Poseben dogodek, ki smo se ga v soorganizaciji z Razpotjem lotili takrat, je bila organizacija pevske revije Primorska poje 27. aprila 1986 v prosvetnem domu (še enkrat smo

jo, takrat sami, organizirali aprila 1989, naslednji poskus leta 1992 pa se ni izšel, ker v finančnem smislu nismo našli skupnega jezika s takratnim tajnikom ZKO **Klavdijem Koloinijem**).

IZ SOCIALISTIČNE NA ZABAVNO PROSLAVO

Stalnica pa so bile tudi dve ali tri krajevne proslave: za osmi marec, 1. maj in za dan republike, 29. novembra. Bile so nekakšna nadgradnja šolskih proslav ob teh priložnostih, včasih tudi tesno povezane. Vsekakor s prazniku primerno, predvsem pa dokaj resnobno tematiko: nastop pevskega zbora, slavnostni nagovor in nekaj recitacij ali krajši dramski nastop. Takšna ideja se je pletla tudi na poznonovembrskem sestanku leta 1986 v manjši sobi gostilne Štefančič. Tokrat z novim predsedstvom krajevne mladinske organizacije, saj je konec junija tega leta dveletni mandat predsednika prevzel **Janez Kovšca** (sam sem bil leta 1985 izvoljen v občinsko konferenco ZSMS, maja 1988 pa postal njen poklicni tajnik). Naredili naj bi klasično proslavo ob dnevu republike, a je bolj kot o programu beseda tekla o sporočilu in namenu prireditve s klasično vsebino. Nihče sicer na nas ni pritiskal, da jo moramo narediti, niti določal programa, šlo je preprosto za tradicijo, ki je bila v tistih časih sama po sebi umevna. Čeprav morda poskuša kdo danes prikazati drugače, so ljudje prihajali na takratne proslave v prvi vrsti zaradi družabnega dogodka na vasi, kar je morda v današnji poplavi televizijskih programov, družabnih omrežij in tudi dostopnosti in ponudbe kolosejev in cineplexov težko razumeti. Ampak takrat se nam je zazdelo, da lahko tem ljudem ponudimo več. Ostro proti klasičnemu programu z zborovskim petjem in drdranjem recitacij je nastopil predvsem pokojni **Marjan Peljhan**. Lahko smo mu hvaležni, saj nas je prepričal z idejo, da prireditev prestavimo za en mesec in naredimo nekaj bolj vedrega tik pred novim letom. Nobena skrivnost ni, da je bila pobuda za takšno zamisel črnovrška

Inventura, glasbeno-zabavna prireditev, s katero so si novoletno praznovanje popestrili v Črnem Vrhu. 29. november je tako šel mimo in nekaj decembrskih sestankov in vaj na odru dvorane je nato dalo okvirno podobo zamisli, kako narediti »colsko inventuro«. Seveda se ni mogla tako imenovati in ker je odpadla novembrska proslava in naj bi bila decembrska nekakšna zamenjava oziroma njena nadgradnja, je dobila ime Novoletna proslava.

Premiera je bila v nedeljo, 28. decembra 1986. Po litanijah, kot smo zapisali na ročno izdelane plakate.

S proslavo, ki je imela jasne obrise nadaljevanja (šaljiva letna kronika colskih dogodkov, prva colski trn in gatroža), smo na Colu našli novo stično točko. Formalno smo bili seveda še naprej organizirani v okviru krajevne mladinske organizacije, znotraj katere je (na papirju in v skladu s takratnim ustrojem družbenopolitičnih organizacij) delovalo več odborov: odbor za kulturo, za delovne akcije, šport ... V tem slogu smo se poimenovali Odbor za pripravo Novoletne proslave in naredili celo svoj žig. Pravzaprav smo v naslednjih letih svoje aktivnosti vse bolj predstavljali v okviru odbora, kot smo mu rekli v pogovornem jeziku, tako da je krajevna mladinska organizacija obstajala bolj ali manj samo na papirju. Smo jo pa seveda še potrebovali v uradnih postopkih, ko je bilo recimo treba prijaviti koncert **Marka Breclja** (29. januarja 1989 v prosvetnem domu), za prvi dve Colski nedelji (1989 in 1990), čeprav smo se, zanimivo, na prošnje za srečelov podpisali kot odbor. V okviru odbora je seveda decembra 1988 nastal prvi Colski časnik, aprila naslednje leto smo bili organizatorji revije Primorska poje. Smo pa s tem poskrbeli za zanimivo organizacijsko zmedo, saj smo se predstavljali kot Odbor za pripravo Novoletne proslave, na uradnih dokumentih smo bili OO ZSMS Col, uradno bančno poslovanje pa je potekalo prek žiro računa Krajevne skupnosti Col. Večino teh zadreg smo rešili konec aprila leta 1991 z ustanovitvijo Društva Trillek.

Z NOVIM ODROM NOV ZAGON

Osnovno vodilo pri idejah za Novoletno proslavo je vseh trideset let podobno: ponuditi obiskovalcem dovolj razlogov za smeh in dobro voljo. Že takrat smo rekli, da je merilo uspešnosti prireditve, ki vselej zaznamuje zadnjo nedeljo starega leta, zgolj in samo količina smeha. Res pa je, da je proslava skozi leta rasla in se razvijala. Idejno, vsebinsko, tehnično. Zagotovo tudi z odraščanjem takratne generacije, ki si je ustvarjala družine in iz tega naslova kakšno odrsko zgodbo malce omilila, nekatere tudi dodatno začinila. Star prosvetni dom je marsikatero idejo omejeval, a obenem poskrbel, da se danes z nostalgijo spominjamo mrzlega in umazanega zaodrja, edinega stranišča »na štrbunk«, nekaj barvnih žarnic nad odrom, enega samega reflektorja, lesenih klopi v dvorani in centralne kurjave z ropotom in izpuhom starega fapa. Nova šolska dvorana je bila po tej plati za nas kot »Cankarjev dom«, a je sprva prinesla obilo težav, saj je bila brez zvočne izolacije, odra, stolov, razsvetljave. Prvi proslavi (2003 in 2004) sta bili zato v vseh pogledih skromni, tako tehnično kot tudi vsebinsko, saj smo se namesto z idejami ukvarjali z iskanjem in prevozom odra, ki smo ga nazadnje pripeljali z ajdovskih Polic, in stolov, ki smo si jih izposodili v Hit šport centru v Šempetru. Pa tudi drugih podrobnosti, ki jih je narekovala sprememba šolske telovadnice v začasno prireditveno dvorano: oder smo osvetlili z nekaj gradbenimi reflektorji, novo dimenzijo je seveda predstavljala velikost dvorane, v kateri gledališko podajanje vsebin ni bilo več možno brez ozvočenja. A začeli smo: po dveh letih čakanja na dokončanje telovadnice se je Novoletna proslava vrnila.

HUMOR OSTAJA GLAVNO VODILO

Osnovna ideja je na novih temeljih dobila nov zagon in s pomembno prelomnico, ko je oktobra leta 2005 dvorana dobila zvočno izolacijo in je bila zaključena obšestna krajevna akcija nabave prireditvenega odra, stolov in svetlobnega parka, smo proslavo

odpeljali proti današnji podobi. Tudi z nekaj, lahko jim rečemo, eksperimenti, ko smo iskali nove izrazne oblike z umeščanjem video vsebin in njihovim prepletom z dogajanjem na odru, glede katerih pa ste nas s svojimi odzivi prepričali, da naj proslava raje ostane analogna, če uporabimo sodoben izraz. Oziroma, kot je dejal eden od obiskovalcev: »Televizijo lahko gledam doma, na vašo proslavo sem prišel zaradi dogajanja na odru.« V zadnjih letih smo se, tudi ob takšnih dobronamernih nasvetih, še bolj posvetili izvirni ideji s tistega sestanka novembra 1986, zato so posnetki v največji meri zgolj popestritev in dopolnitev odrskih vsebin. Vsekakor pa eden od kamenčkov v mozaiku prireditve, ki je danes gledališki in multimediji dogodek z zahtevno produkcijo. Je predstava, ki je zaradi svoje zasnove unikatna v širšem slovenskem prostoru. Je

prireditve, ki se spogleduje z gledališčem, multivizijo, kabarejem, mjuziklom, stand-upom in sorodnimi uprizoritvenimi elementi. Je kreativno zelo bogata in inovativna, a obenem obarvana z bogatim glasbeno-gledališkim izročilom našega kraja in njegove okolice. V zadnjih letih tudi s priredbami znanih skladb, z aktualnimi besedili, ki jih naši, domači glasbeniki (**Sebastjan Fabčič**, **Tamara Koren**, Mepz Duri) odpojejo, odigrajo in posnamejo v studiu in jih nato na odru predstavimo kot gledališki song. Obenem smo skozi leta izoblikovali nekaj značilnih likov, predvsem pa poskrbeli, da skozi satiro, humor in zbadljivke nastavljamo ogledalo vsem, tudi sebi. In kljub temu da smo začetnemu entuziazmu nedvomno dodali kvalitetno nadgradnjo, vseh trideset let ostajamo zvesti vodilu, ki smo si ga zastavili decembra 1986: merilo našega

uspeha je še vedno smeh. Več kot ga je, bolj smo prepričani, da ostajamo na pravi poti. Vztrajamo tudi pri nekoliko zastarelemu imenu prireditve, s katerim smo imeli tudi že nekaj težav pri pridobivanju sredstev iz občinskih razpisov, saj ime proslava res vzbuja pomisleke. Lahko bi ji dali sodobnejše ime, o čemer smo razmišljali na prelomnici ob premieri v novi telovadnici. Takrat smo morda res zamudili priložnost, da postane, recimo Novoletno gledališče ali nekaj podobnega. Ampak nazadnje je prevladalo mnenje, da je Novoletna proslava pravzaprav neke vrste blagovna znamka prireditve, ki je v zadnjih letih prerasla lokalne okvire in postala prepoznavna popestritev prednovoletnega časa, o čemer priča vse večje število obiskovalcev iz sosednjih krajev.

Kronologija Novoletnih proslav

Novoletna proslava je šla skozi več faz. Prilagajala se je idejam, ki smo jih prinašali od vsepovsod, in nadgrajevanju odrskih veččin pa tudi tehničnim možnostim, ki sta nam jih ponujala prosvetni dom in pozneje šolska telovadnica s sodobnim odrom in opremo. Z leti smo oblikovali tudi več izvirnih zamisli, ena najprepoznavnejših je zagotovo Trofenfeld Jazz Band.

Prve proslave so bile narejene z navdihom ob iskanju in nadgrajevanju šal, skečev in vicev, ki so dobili podobo na sestankih, končno in največkrat tudi edinstveno pa šele, ko smo jih uprizorili na odru. Mulci in nekaj punc, stari med osemnajst in triindvajset let. Zgolj z okvirnim scenarijem in s precej svobode pri interpretaciji. Brez posebnih tovrstnih izkušenj oziroma s tistimi, ki smo jih prinesli iz osnovnošolskih prireditev. Zastavili smo jih z uvodnim nastopom pevskega zbora **Razpotje**, nanizali nekaj skečev, dodali živo glasbo in zaključili s kroniko colskih dogodkov, kot smo poimenovali šaljiv in včasih tudi piker krajevni letopis, katerega vrhunec sta bila podelitev colske gartrože in trna. Slednji se je obdržal le šest let, z gartrožo vztrajamo. V prvih letih s presenečenjem za dobitnike, pozneje smo jim našo idejo predstavili že v vabilu. Kronika colskih dogodkov je bila tudi ena od popestritev Colskega časnika, s katerim smo leta 1988 nagradili naše novoletne aktivnosti. Proslave smo zelo zgodaj popestrili z nastopom **Ansambla bratov Benčina**, pozneje tudi s fanti iz nastajajočega **Ansambla Nanos**, predstavilo se je nekaj manjših pevskih zasedb (colski kvartet Do, kvartet sošolcev, pevski kvartet Kobalovih), nastal je **Trofenfeld Jazz Band** in humoristični par **Fr'nce in Janez**, vsebinam smo dodali tudi prve plesne točke.

Proti koncu devetdesetih smo naredili prve skromne poskuse s tehničnimi pripomočki, kot so zvočni efekti, čeprav smo jih sprva sami snemali na kasetofon v naravnem okolju (recimo hrup gradbišča), danes pa je zanje dovolj le nekaj klikov na internetu ... Zadnjo proslavo v starem prosvetnem domu decembra 2000 smo prepletli s prvimi videoprojekcijami.

Prve proslave v novi telovadnici so bile spet nekakšen nov začetek na starih vsebinskih temeljih. Šlo je za obraten postopek v primerjavi s prejšnjimi v prosvetnem domu, saj smo nenadoma imeli boljše tehnične možnosti, ki smo jih šele v naslednjih letih postopno bogatili z vsebinami. Skečem,

ki so ves čas rdeča nit in so bili v začetku res samo igrani vici, smo vse pogosteje dodajali lastne ideje in domislice, širili smo nabor glasbenikov, ki smo jih posneli z uprizorjenjem njihovih nastopov in snemali humorna reklamna sporočila oziroma šaljive kratke zgodbe. Potem ko so bila z nami samo prvič in potem dolga leta kdove zakaj ne, so v zadnjih desetih z nami na odru ponovno tudi dekleta, z lansko proslavo tudi nov poskus pomladitve ekipe. Skratka, primerno dvorano imamo, tehnično opremo tudi, izkušenj kar nekaj, idej veliko, občinstvo od vsepovsod in morda se vrnemo tudi prihodnje leto ...

26. dec. 2016

28. december 1986

nastopajoči: MoPZ Razpotje, nastopajoči v skečih

skeči: radijska zmešnjava, dan v šoli, mumija resnice, spričevalo

ostale točke: predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico
posebnost: prva kronika colskih dogodkov

27. december 1987

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Biskvitki (predhodniki Ansambla Nanos), kvartet Krštofovih, nastopajoči v skečih

skeči: gostilniški dogodki in debate

ostale točke: predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico
posebnost: nastop gostov, pesnika Jožeta Šmida in kantavtorja Janija Kovačiča

25. december 1988

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel bratov Benčina, Biskvitki s pevcem Kristjanom, colski kvartet Do, nastopajoči v skečih

skeči: avtobusna postaja, zdravniški, zgodbe s Tonetom Jurjevim iz Podkrajja

ostale točke: predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico, Stanko Benčina zaigra eno skladbo tako, da posamezne odlomke odigra z različnimi inštrumenti, na katere igra Ansambel bratov Benčina

posebnost: prvi nastop Trofenfeld Jazz Banda, takrat še z imenom Colski Jazz Band, kot pevca v točki Napitnica nastopita Matjaž in Janez, kar je eden od vzgibov za nastanek humorističnega para Fr'nce in Janez, prvič izposoja kostumov v SNG Nova Gorica, predstavitev rojstva Colskega časnika

dotatna posebnost: nasprotovanje župnika Bogdana Brica proslavi na božični dan

31. december 1989

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel bratov Benčina s Karmen in Alenko, kvartet letnikov (Žgavec, Tratnik, Križaj, Koren), Damijan Lampe, nastopajoči v skečih

skeči: poštarški, kreganje po telefonu, domačija v času vojne

ostale točke: nastop Trofenfelda, predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico

posebnost: spor z župnikom Bogdanom Bricem zaradi omembe v kroniki colskih dogodkov in pisanje opravičil, predlog na Občino Ajdovščina za podelitev občinskega priznanja Ansamblu bratov Benčina, ki ni bil sprejet.

30. december 1990

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel bratov Benčina, Višenjski muzikantje (predhodniki Ansambla Nanos), nastopajoči v skečih

skeči: dogajanje v JNA, občinarjev mulc, žaganje drv

ostale točke: nastop Trofenfelda, predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico.

posebnost: prva večja kulisa na odru, stražarnica, pripeljana z Orlovš na Nanosu, Lucijan Trošt glasno »vdre« na oder, ko v kroniki obravnavamo razširitev njegove družine, dogovorjena točka pa sprva povzroči šok v dvorani ...

29. december 1991

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Višenjski muzikantje, Ansambel bratov Benčina, nastopajoči v skečih

skeči: parodija na tiskovno konferenco ob vojni za Slovenijo, državni udar v Rusiji, postroj četnikov, nastanek glasbe

ostale točke: nastop Trofenfelda, predstavitev kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico

posebnost: premierni nastop Fr'nceta in Janeza, ki postaneta redna točka

27. december 1992

nastopajoči: Kobal in Plahutnik, Ansambel bratov Benčina, nastopajoči v skečih

skeči: zasedanje colskega parlamenta, Školč pri spovedi, pršut k župniku, Peterle pride molit, gasilec in župnik, dialog med poslanci parlamenta

ostale točke: nastop Trofenfelda, predstavitev izsekov iz kronike colskih dogodkov, žrebanje vstopnic s podoknico

posebnost: nastop baritonista Marka Kobala in citrarja Tomaža Plahutnika

26. december 1993

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel bratov Benčina, colski kvartet Do, nastopajoči v skečih

skeči: padalec, umobolnica, gradbišče SGP Primorje, stavka policistov

ostale točke: nastop Trofenfelda, nagovor predsednika KS Col, žrebanje vstopnic s podoknico

posebnost: prvič proslava brez predstavitve kronike

25. december 1994

nastopajoči: deklinški pevski zbor, Damijan Lampe, colski kvartet Do, Višenjski muzikantje, nastopajoči v skečih

skeči: Občina Col, arheologi, zmeda na sestanku Društva Trillek
ostale točke: nastop otrok iz vrtca, žrebanje vstopnic s podoknico
posebnost: Fr'nce in Janez na koncu zapojeta podoknico in dobita na glavo škaf vode ...

31. december 1995

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel Nanos, colski kvartet Do, nastopajoči v skečih

skeči: izbor najboljših skečev ob 10. izvedbi proslave (dan v JNA, cerkev, umobolnica, operacija, v gostilni)

ostale točke: nastop Trofenfelda, žrebanje vstopnic s podoknico

posebnost: prvi nastop novoustanovljenega Ansambla Nanos

29. december 1996

nastopajoči: MoPZ Razpotje, harmonikaši, nastopajoči v skečih

skeči: odhod in potovanje Razpotja na Triglav

ostale točke: predstavitev knjige Nace ima dolge tace (Franc Černigoj in Silva Karim)

posebnost: v prvem skeču na oder pride resnični šofer avtobusa Miran Koren

25. december 1997

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel Nanos, nastopajoči v skečih

skeči: gozdarji, pri zdravniku, domače koline

ostale točke: nastop Trofenfelda, predstavitev knjige Mož in čemerika (Franc Černigoj in Lucijan Trošt)

posebnost: nagovor prve ženske predsednice KS Col v samostojni Sloveniji Ivanke Bizjak

27. december 1998

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel bratov Benčina, colski kvartet Do, nastopajoči v skečih

skeči: gasilska desetina, policaji in lovci v gostilni, sestanek KS Col

ostale točke: harmonikaš, žrebanje vstopnic
posebnost: Fr'nce nastopi sam v tej vlogi, ker je Janez odsoten

26. december 1999

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ansambel Nanos, trio Benčina

skeči: podiranje odra, pisarna pod Italijo, Kmetijska zadruga Col in podjetje Obnova, odprtje vodovoda

ostale točke: samostojna točka Fr'nceta in

Janeza

posebnost: uvodni nagovor predsednika Trilleka Ivana Žgavca

31. december 2000

nastopajoči: nastopajoči v skečih
skeči: avdicija za zborovodjo Razpotja, parodija na igro Veriga, (sodeluje član nekdanje dramske skupine Lenart Škvarč), skeč društva Štirlek, gradbinci
ostale točke: plesna točka colskih Foxy Teens (Štirlek)
posebnost: zadnja Novoletna proslava v nekdanjem prosvetnem domu

V letih 2001 in 2002 zaradi gradnje nove šole in telovadnice ni bilo proslave.

28. december 2003

nastopajoči: MoPZ Razpotje, nastopajoči v skečih, povezovalci programa Sandi Škvarč in Fr'nce in Janez
skeči: na stranišču, pri zdravniku, Štirlek o mudžahedinih,
ostale točke: nastop plesalk iz 7. razreda OŠ Col, prihod Božička in »blagoslov« telovadnice, nastop Trofenfelda z narodnozabavno pesmijo
posebnost: prvič v novi telovadnici, avditorij v polovici dvorane

26. december 2004

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ivan Benčina s prijatelji, Ansambel Nanos, plesalke OŠ Col, nastopajoči v skečih, povezovalci programa Sandi Škvarč
skeči: pri zdravniku, v gostilni, prijava škode, radijska zmešnjava
ostale točke: plesni nastop, nastop Trofenfelda, video projekcija 15 let Colske nedelje
posebnost: ekipa Štirleka izvede uprizoritev pesmi Brizgalna brizga

25. december 2005

nastopajoči: MoPZ Razpotje, Ivan Benčina s prijatelji, trio colskih deklet, plesalka OŠ Col, nastopajoči v skečih, povezovalci programa – vsako točko napove eden od nastopajočih
skeči: colska kanalizacija, na pošti, TV Omizje, porod na domu, policaj in vojak
ostale točke: plesni nastop, narodnozabavni trio colskih deklet s pevko, nastop Trofenfelda

posebnost: na novem odru s svetlobnim parkom, avditorij v celi dvorani, zaključek s prvo lastno avtorsko narodnozabavno pesmijo Novoletna (avtor Silvan Praček)

31. december 2006

nastopajoči: novi mešani pevski zbor (naslednje leto poimenovan MePZ Duri), plesalke OŠ Col, ženski kvartet ansambla Ivana Benčina s prijatelji, nastopajoči v skečih, povezovalca programa Nina Tratnik in Matjaž Bajec

skeči/izbor ob 20-letnici proslav: v gostilni, avtobusna čakalnica, zdravniška ordinacija, na stranišču

ostale točke: projekcija 15 let Društva Trillek, plesni nastop, »javljanje v živo« iz fitnesa v zadružnem domu, Trofenfeld prvič z glasbenim miksom in več liki.

posebnost: živ nastop domačega narodnozabavnega ansambla Fantje s Prekrance, tudi z avtorsko skladbo Naprej krajani, prvič vnaprej posneti deli skečev.

30. december 2007

nastopajoči: MePZ Duri (prvič pod tem imenom), Damijan Lampe, skupina TNT s Tino, trio MOS, nastopajoči v skečih, povezovalca programa Matjaž Bajec in Boštjan Lemut

skeči: sestanek krajevne skupnosti, zakonska spalnica, gasilske vaje

ostale točke: skupina »Full Mone«, Trofenfeld z glasbenim miksom, nastop Damjana Lampeta s kitaro, kombinacija odra in video posnetkov, tudi avtorskih

posebnost: zaključek s »colskim Live Aidom« z avtorsko skladbo in z živim petjem na posneto matrico v skladbi Naj vedo, da smo s Cola

28. december 2008

nastopajoči: MePZ Duri, ansambel Višenjski kvintet, nastopajoči v skečih, povezovalki programa Nina Tratnik in Vesna Škvarč

skeči: mobilizacija za 1. svetovno vojno, gostilna z nastopom Trofenfelda s klasično dixie skladbo, na carini

ostale točke: v kombinaciji z videom prihod skupine »The Beatles« z venčkom skladb in priredbo Hey Jude, kratki video spoti o dogajanju na Colu in tudi avtorski (colski Bepop, poročila, vremenska napoved ...)

posebnost: v studiu Klavdija Skrta v Ajdovščini prvič vnaprej posneta skladba Naš Col (Hey Jude) z domačimi pevci, na odru odigrana na play back, prvič posnete parodije na reklamne spote z izvirnimi idejami

27. december 2009

nastopajoči: MePZ Duri, Ansambel Ivana Benčine s prijatelji, nastopajoči v skečih, povezovalac programa Matjaž Bajec

skeči: parodija na avdicijo za šov Kmetija, lovski pevski zbor, policijska postaja Col
ostale točke: Trofenfeld z glasbenim miksom, skupina PolNanos (TNT + Nanos), reklamni spoti

posebnost: prvič v studiu Matjaža Švaglja posneta skladba Colske face (YMCA) in na odru izvedena kot zaključek video zgodbe o značilnih colskih poklicih

26. december 2010

nastopajoči: nastopajoči v skečih, ansambel Sicer, povezovalac programa Sandi Škvarč
skeči: v šoli z učencem Suzukijem, recepcija hotela, pri odvetniku, zgodba o tajkunih, obisk zdravnika na domu

ostale točke: zborček s pesmijo Lalalala, dve priredbi z avtorskim besedilom, izvedeni kot gledališki song, pesem nad Colom se dani, izvedena kot živ prizor na kmetiji, nastop Trofenfelda z glasbenim miksom, šaljivi reklamni spoti

posebnost: oder razdeljen na dva dela: na levem skeči in točke, na desnem ansambel Sicer, ki je prvi in doslej edini ansambel od drugod, ki je nastopal na proslavi

25. december 2011

Novoletna proslava v drugačni podobi: koncert ansambla Gorski cvet z gosti

30. december 2012

nastopajoči: župan Marjan Poljšak, nastopajoči v skečih, povezovalca Klemen Koren in Luka Leskovec

skeči: otvoritev ceste, sprejem ravnatelja, v spalnici, vsakdanjik na ulici

ostale točke: nastop Trofenfelda z glasbenim miksom, laserski show, šaljivi reklamni spoti, štiri priredbe z avtorskim besedilom

posebno: prvič »komentatorja« na dodatnem odru, nastop župana Poljšaka v svoji vlogi v skeču »otvoritev ceste,« prvič laserski show, zaključek z umetnim snegom in »vklopom« Mirana Rudana s pesmijo Na Colu spet pada sneg

29. december 2013

nastopajoči: nastopajoči v skečih, povezovalca Klemen Koren in Luka Leskovec

skeči: noseča Marjetka, lovec in gobe, zgodbe z ulice, buongirano, modna revija

ostale točke: napovedovalca na dodatnem odru v obliki voditeljev TV-dnevnik, nastop

Trofenfelda z glasbenim miksom, skupina molčeči menihi, dve priredbi z avtorskim besedilom, šaljivi reklamni spoti posebno: zaključek z modno revijo navadnih državljanov in pesmijo Pesem državljanov (na YouTubu najbolj predvajana video vsebina Društva Trillek, konec novembra letos 65.000 ogledov)

04. januar 2015

nastopajoči: nastopajoči v skečih, povezovalca Klemen Koren in Luka Leskovec

skeči: na sodišču, v parku, v stanovanju, v kuhinji, v gostilni

ostale točke: napovedovalca na dodatnem odru v »zaporniški celici,« nastop Trofenfelda v različnih izvedbah pesmi Ti moja rožica, poskus z elementi mjuzikla s pesmijo Pusti glasbo (Let's The Sunshine, Hair), šaljivi reklamni spoti

posebno: proslava zaradi hude zime zadnje decembrske nedeljo leta 2014 prvič predstavljena na prvo nedeljo v januarju

27. december 2015

nastopajoči: nastopajoči v skečih, prvič tudi otroci, povezovalca Klemen Koren in Luka Leskovec

skeči: v razredu, v ambulanti, družinske zgodbe, v restavraciji,

ostale točke: nastop baletnikov, dve priredbi z avtorskim besedilom, šaljivi reklamni spoti, nastop Trofenfelda z Mondovizijo posebno: oder prvič po dolžini dvorane, prvič izvedena povsem avtorska skladba Generacija (domače besedilo, avtor glasbe Iztok Novak - Easy)

26. december 2016

Novoletna proslava prvič na praznični ponedeljek

program: izbor skečev in nastopov Trofenfelda vseh tridesetih let

TROFENFELD JAZZ BAND

Skupina nedoločenega števila članov, nedoločenega žanra, sloga in pristopa do uprizarjanja glasbe.

Na enih od vaj za proslavo leta 1988, ki je nastajala po klasičnem receptu s sprotnim iskanjem idej pri oblikovanju scenarija, smo na avdio kasetah iskali primerno instrumentalno podlago za uvodni nagovor. Vrtenje kasete naprej-nazaj (se še spominte, kako se je na kasetah iskalo posamezno pesem) in pritiskanje tipke »play« je nenadoma ponudilo živahno skladbo v dixie slogu (to je bila pesem *Knee drops* zasedbe *The Dutch Swing College Band*). Že po nekaj taktih se je rodila prva ideja, saj je nekdo z gibi rok začel oponašati pozavnista, drugi je vzel v roke manjšo palico in postal trobentač, tretji z metlo v roki je »igral« na kontrabas, četrti je bobnal ... Hitro smo sestavili celoten orkester in ni bilo treba dolgo, da smo začeli razmišljati, kje bi dobili prave inštrumente; težava so bili predvsem pozavna, saksofon in kontrabas, ostale smo si lahko sposodili od domačih glasbenikov. Na pomoč so nam priskočili v glasbeni šoli v Ajdovščini, ker pa smo se želeli, po izgledu seveda, še bolj približati pravim džezistom, smo vsi oblekli bele srajce in črne telovnike, na glavah smo imeli klobuke in baretke. Trofenfeld je bil rojen; na prvi proslavi se je sicer predstavil z imenom **Colski Jazz Band**. Že takrat

se je pokazala tudi nadgradnja in hkrati prva ideja za humoristični dvojec Fr'nce in Janez: za dixie skladbo je bila namreč na traku kasete *Napitnica* iz opere *La Traviata* in Matjaž in Janez sta se na šaljiv način lotila oponašanja opernega pevca in pevke. Tudi ta točka se je nato znašla na proslavi in začela se je zgodba, ki je skozi leta doživljala nadgradnje in preplet številnih idej, kako posnemati znane glasbenike in uprizarjati njihove nastope.

Zanimiv pa je tudi nastanek imena **Trofenfeld Jazz Band**, kot se je zasedba poimenovala za naslednji nastop na proslavi leta 1990 in za vse ostale (leta 1989 ni nastopila, saj je bil glavni glasbeni poudarek namenjen Ansamblu bratov Benčina, ki je prejel **colsko gartrožo**). Med starejšimi krajanji smo večkrat slišali pripovedovanje o nekdanjih plemenitih prebivalcih Cola, ki je šlo iz roda v rod. **Gerlevička** (Frančiška Škvarč) je v intervjuju za prvi Colski časnik (1988) omenjala ime barona Trofenfelda. Vsi smo bili takoj za, da po njem poimenujemo svojo zasedbo, ime je bilo namreč dovolj atraktivno, a tudi nekako v slogu imen, ki so si ga naredili take vrste orkestri po svetu. Seveda ni nobenega dvoma, da glasbo samo

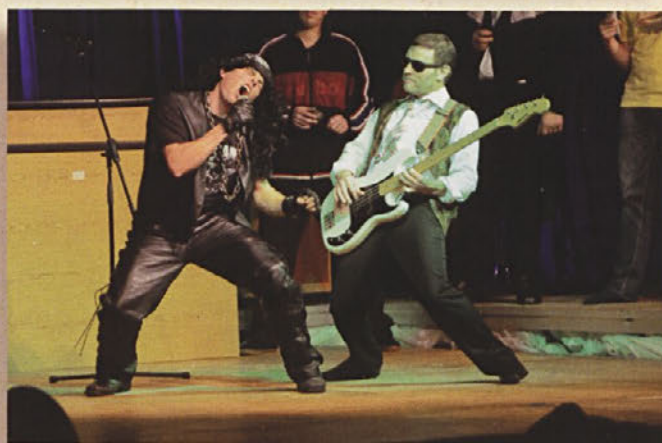
uprizarjamo, inštrumenti in kostumi so zgolj pomoč, da bi se ob glasbi na matrico čim bolj približali izvirniku ali naredili glasbeno parodijo. Trofenfeld, ki je bil v začetku dixie zasedba, je danes skupina nedoločenega števila članov, nedoločenega žanra, sloga in pristopa do uprizarjanja glasbe. Ideja, ki se je prijela. Sledile so številne nadgradnje, ki so nas pripeljale celo do nastopa v studiu Televizije Koper in prireditve podjetja Pipistrel, kjer je ob njihovem jubileju leta 2014 celo predsednik države **Borut Pahor** ugibal, ali smo res na »play back«. Ta nam seveda omogoča neomejeno domišljijo za glasbeno potovanje po različnih zvrsteh, po vseh kontinentih s sedanjimi glasbeniki in tistimi, ki so nas že zapustili.

Zgodba z imenom se je nekako razpletla s spoznanjem, da se je skozi ustno izročilo in pripovedovanje, ime resničnega barona **Flachenfelda** oziroma njegove rodbine nekako spremenilo v Trofenfeld. Ko smo ga vzeli za svojega, smo bili sicer že guglarji, ni pa bilo še googla, da bi preverili, kdo stoji za plemenitim priimkom. Še dobro, saj je tako v celotni ideji, ki jo Trofenfeld Jazz Band prinaša, povsem izvirno vsaj ime.

TROFENFELD SKOZI LETA

leto	originalni izvajalec, naslov skladbe
1988	The Dutch Swing College Band: Knee drops La Traviata: Brindisi (napitnica)
1990	Šemsa Suljaković i južni vjetar: Izdali me prijatelji
1991	Agropop: Jasmina
1992	Louis Armstrong: Sweet Georgia Brown
1994	Koncert za klavir, pur mašino, nakovalo ...
1995	Ponovitev točke Knee drops ob 10-letnici proslav
1996	(brez Trofenfelda)
1997	Zoran Predin: Mentol bombon
1998-2002	(brez Trofenfelda)
2003	Avsenik: Na avtocesti/Pil sem ga ženkica
2004	Global Kryner: Hey Jude
2005	Omar Naber: Stop (srbska verzija)
2006	Venček izvajanih na prejšnjih proslavah: Knee drops, Sweet Georgia Brown, Izdali me prijatelji, Hey Jude
2007	Bryan Adams & Tina Turner: It's Only Love, Elvis Presley: Blue Suede Shoes, Fredy Miller: Vedno si sanjala njega, Fredy Mercury: We Are The Champions
2008	The Pogues: Fiesta, Crazy Frog: Axel F, Madonna: Like A Virgin, Natalija Verboten: Dva policajca, Venček The Beatles
2009	Roling Stones: Satisfaction, The Doors: Love Me Two Times, Sestre: Samo ljubezen, Olivia in John Travolta: You Are The One, AC/DC: Shok Me all Night long, Hajdi: Naš kuža, Franzl Lang: Yodl
2010	Fredy Mercury in Monserat Caballe: Barcelona, Helena Blagne in Nace Junkar: Mornar, Brigita Šuler in Werner: Hej mala opala, Joan Jett: I Love Rock'n'roll, Jackyl: The Lumberjack <i>brez klasične proslave – koncert Ansambla Gorski cvet</i>
2011	Game over: Ubila si del mene, Foxy Teens: Pošlji mi poljub, Psy: Gangnam style, Bad Manners: Can-Can (plesna točka)
2012	Jelka Cvetežar: Ko boš prišla na Bled, Rafko Irgolič: Moj črni konj, Tomaž Domicelj: Kamionar, Anja Rupel: V Ljubljano, Neca Falk: Banane, Korado in Brendi: Sem pravi Primorec
2013	Modrijani: Ti moja rožica (reggae, rap, pop, metal, turbo narodnozab.)
2014	AC/DC: Shok Me all Night long, Made in China: Asian rick' roll, Fadhili Williams: Malaika, Los Paraguayos: Guantanamo, The Weather Girls: It's Raining Men, Conchita Wurst: You Are Unstoppable, Elvis Jackson: Window
2015	Izbor s prejšnjih proslav ob 30-letnici
2016	

Vtisi najzvestejšega obiskovalca

PROSLAVA NI MEHIŠKA NADALJEVANKA

Ne bomo se preštevali, kdo je kolikokrat stal na odru Novoletnih proslav, na vseh je bil celo samo eden ... Bolj nas zanimajo tisti, ki so med gledalci. Eden izmed njih je naš stalni gost Stanislav Mikuž iz Gozda, ki pravi, da je bil najverjetneje na vseh. Zaupal nam je nekaj misli in vtisov.

Zadnja nedelja v decembru je zame posebna in vedno skrbno načrtovana. Najprej poskrbim, da ta dan nimam nobene obveznosti, ki bi lahko ogrozila obisk Novoletne proslave. Po kosilu obvezni počitek, na Col se nato odpravim kakšno uro prej, da lepo parkiram pri cerkvi. Potem v vrsto za vstopnice, ko vedno razmišljam, zakaj v izogib gneče nimate par okenc več, tako kot na kakšnem stadionu ... Obvezen je nakup Colskega časnika: enega za našo hišo, enega za mamo, ki ga rada prebere, nato pa »borba« za ugoden sedež v dvorani. Ko se vrnem domov, časnik vedno preberem v enem zamahu od prve do zadnje strani. »Dober je ta naš časnik,« si rečem in ga shranim na polico k tistim iz prejšnjih let.

Kar ne morem verjeti, da so minila že tri desetletja, odkar sem obiskal prvo proslavo. Mislim, da nisem zamudil nobene. Skozi leta so se spreminjala prizorišča, kjer smo jo podoživljali, spreminjali so se akterji proslav, oblika Colskega časnika, ki spada zraven, konec koncev spreminjala se je tudi publika v dvorani. Eno pa ostaja: dvorana je vedno polna, ljudje smo v velikem pričakovanju pred začetkom, navdušeni med proslavo in z iskrenim aplavzom ustvarjalcem po koncu ter trdno odločeni, da se naslednje leto, če nam le Bog da zdravja, vrnemo.

Sam sem bil doslej prisoten na številnih proslavah; na nekaterih po svoji želji, na drugih, ker se spodobi, na tretjih po službeni dolžnosti. Na eni sami pa z vsem srcem, v velikem pričakovanju in prijetnem počutju ob izvirnih nastopih domačih fantov in deklet, ki so pripravljene sovaščanom popestriti zadnjo nedeljo v decembru in na šaljiv način

prikazati dogajanje doma in po svetu.

Kaj mi proslava pravzaprav pomeni, se vprašam danes, ko so me prosili za nekaj vtisov. O tem nisem nikoli razmišljal, ta nedelja je preprosto v mislih in na koledarju. Praktično ni izgovora, da ne grem. Vsem, ki radi pridemo, veliko pomeni.

Že pred tridesetimi leti, ko še ni bilo interneta, facebooka, elektronske pošte in 500 kanalov na televiziji, smo radi šli, se videli in poklepetali ter skozi oči ustvarjalcev doživeli pogled na dogajanje na vasi v iztekajočem se letu. Izvedeli smo kakšno novico, ki je morda niti v Alpini niso predelali. Zanimivo je, da so ustvarjalci v vseh tridesetih letih uspeli ohraniti izvirnost in je proslava vsako leto na poseben način drugačna. Novoletna proslava ni mehiška nadaljevanka ali naša štorija, kjer lahko zamudiš tri epizode, pogledaš četrto pa si spet noter: Anica je še vedno v težavah, Gušto naiven, Berto pa v vedno večjih dolgovih. Zamuditi Colsko proslavo je biti starejši eno leto in hkrati tudi izgubiti eno leto. Prav vsako leto nov pristop, večina izvirnih idej je novih. Le kje ekipa entuziastov črpa vse te ideje? Že danes razmišljam, česa novega se bodo spomnili letos.

Ustvarjalci proslave in nastopajoči so se skoraj v celoti zamenjali, ostalo je nekaj po srcu mladih ... Slednji znajo uporabiti vse prednosti tehnike, ki je pred tridesetimi leti ni bilo, starejša ekipa pa daje proslavi patino, ki jo mora imeti. Takoj vemo, da smo prišli na colsko Novoletno proslavo, ko se pojavijo fantje in dekleta in nam povejo, da je leto naokoli in da nas čakata dve prijetni urici. Potem pa se zvrstijo mladi, novi kadri,

izvirni in šaljivi ... kar nekaj generacij se je že menjalo na tem odru.

Nova dvorana je velika pridobitev za vse nas in tudi za proslavo samo. Daje veliko večje možnosti za kvalitetno izvedbo, a je obenem zadržala toplino in domačnost iz prve in vseh naslednjih proslav.

Kaj se mi je vtisnilo najbolj v spomin, kaj pogrešam? Pravzaprav te vsaka proslava že na začetku posrka vase in potem uživaš v valovanju, se predajaš dogajanju na odru in seveda upaš, da je vedno vsaj še ura do konca. Najbolj sta mi v spominu ostala Fr'nce in Janez, ki sta bila s svojimi skeči dolga leta zaščitni znak proslave. Priznam, da ju pogrešam in bi bil prav vesel, če bi si še kdaj nadela prepoznavno baretko in klobuk in kakšno rekla o colskem dogajanju. Seveda se vsak spomni colske gartrože, ki je vsako leto podeljena najbolj zaslužnim domačinom, med dobitniki sem bil pred leti tudi sam. Prav ponosen sem nanjo in v moji hiši ima posebno, častno mesto. Dobil sem že kar nekaj različnih priznanj, a na steni je samo colska gartroža; v svojem kraju je pač vedno veliko težje dobiti priznanje kot kjerkoli drugje. Doma ljudje poznajo tudi tvoje temnejše plati in mora biti tako kontrast toliko večji, da ti za novo leto zacveti colska gartroža. Pogrešam pa colski trn, ki naj bi bil predvsem vzpodbuda, da bi prejemnik v nekaj letih prejel še gartrožo. Po mojem ne bi bilo slabo, da bi ga ponovno uvedli in tako vzpodbudili sokrajanje in organizacije, da nekaj postorijo za lepši jutri vseh nas, ki živimo v tem prelepem kraju.

Želim si, da bi Novoletna proslava, Colski časnik in Društvo Trillek postali brezčasni in še dolga leta razveseljevali generacije sokrajanov. Iskrene čestitke, vse dobro v prihajajočem letu in iskrena hvala vsem, ki ste nam v vseh teh letih, tako na odru kot tudi za njim polepšali pričakovanja novega leta. Vse to velja tudi vsem nam, ki smo v dvorani navdušeno ploskali.

ekipa NOVOLETNE PROSLAVE

joško

duško

klemen

sebastijan

janez

nina

luka

lara

manca

sebastijan

simon

studio

sandi

marko

matjaž slabe

nejc

matjaž

KER SE NAM, SE DOGAJA TUDI VAM

Glede na izvor je društvo nekakšen formalni naslednik nekdanje osnovne organizacije takratne Zveze socialistične mladine Slovenije, ki pa je bila v obdobju osamosvajanja Slovenije kot način interesnega povezovanja mladih v zatonu. V nekaterih sredinah, kjer so nadaljevali s klasičnimi aktivnostmi iz socialističnega obdobja, so se odločili za ustanovitev mladinskih klubov, pri nas smo želeli delovanju dodati bolj prepoznavno vsebino.

Ker smo ideje za Colski časnik, podoknico, miklavževanje in predvsem za Novoletno proslavo, ki je bila tudi naša osnovna vzpodbuda, v veliki meri črpali iz bogatega ljudskega izročila, se je ime ponujalo samo po sebi: društvo za ohranitev starih običajev. V preteklost smo na pobudo našega prvega predsednika in avtorja izvirne zamisli Ivana Žgavca posegli tudi z osnovnim imenom društva, saj je Trillek grad oziroma ostanek gradu, ki je bil zgrajen v začetku 16. stoletja. Čeprav je delno porušen, pa je obnovljen stolp (njegova stilizirana silhueta, katere avtor je likovni pedagog Brane Jazbar, tudi osnovni motiv v društvenem žigu), eden bolj prepoznavnih objektov na Colu. Za nameček je tudi na zelo vidnem mestu, ob glavni cesti, zato je praktično neizgledljiva podoba za vsakega, ki se pelje mimo.

Skupaj s krajanji, s katerimi se v sodelovanju z ostalimi društvi povezujemo za posamezne dogodke in ideje, je Trillek dolgoletni sopotnik razgibanega življenja v našem kraju, ki še vedno zna stopiti skupaj, ko je to potrebno. V takšnem vzdušju je tudi delovanje društva prijetnejše, posamezne ideje pa lažje izvedljive.

Glavne aktivnosti, ki jih ohranjamo od začetka delovanja, so Novoletna proslava, izdajanje Colskega časnika, miklavževanje, Colska nedelja, Bubin gorski tek na Javornik in Colski glasbeni oder.

Skozi leta smo tradicionalnim dogodkom dodajali nove vsebine: sodelovali smo pri predstavitvi vina iz 200 let stare trte dišečke, uredili kraško jamo in razsvetljavo na igrišču, zgradili in opremili društvene prostore, zastavljena je ideja s pomenljivim imenom Pot med bore, skale in spomine, ki zajema colske zanimivosti in znamenitosti. V letu 2005 smo uspešno zaključili široko zastavljeno akcijo za nakup novega prireditvenega odra in ga tudi nadgradili z jekleno konstrukcijo, zavesami in razsvetljavo ter pripravili prvi Colski glasbeni oder. V naslednjih letih smo opremo dopolnili s sodobnejšo odsko konstrukcijo in svetlobnim parkom. Leta 2009 smo izdali zelo odmevno knjigo o Colu in okolici v času 1. svetovne vojne, Fantje in moške pojditite takoj domov, boste morali na

vojsko, ki so jo sestavili in oblikovali Lucijan Trošt, Mitja Benčina in Jernej Škvarč. Leta 2010 smo po več kot petindvajsetih letih ponovno obudili klasično dramsko dejavnost in prvič na oder na Colu postavili domačo komedijo Pride tudi Ivica. S tem smo svojo dejavnost razširili na novo področje.

Spletno stran www.trillek.si smo postavili leta 2006 ob 15-letnici društva in jo pred petimi leti temeljito prenovili. V rubriki multimedija na ogled obširen foto in video prerez našega delovanja (preko fotografij in grafikonov, na društvenem YouTube kanalu imamo naloženih 80, pretežno avtorskih vsebin o dejavnosti in prireditvah). Aktivni smo tudi na socialnem omrežju Facebook, ki je pomembno sredstvo za informiranje o naših aktivnostih. Trenutno imamo preko 1100 sledilcev (prijateljev).

Osnovni namen društva je torej ponudba kulturnih, zabavnih, družabnih in športnih vsebin, mnoge izmed njih uspešno predstavljamo v

medijih in tudi iz tega zornega kota se naš kraj odpira v svet. Še zdaleč nismo edini, tudi ne n a j p o m e m b n e j š i ambasadorji, smo pa eden od kamenčkov v mozaiku ustvarjalne podobe Cola in okoliških krajev. Na prvih proslavah smo rekli, da sta naše edino plačilo aplavz in smeh v dvorani, v naslednjih letih smo s širjenjem aktivnosti dvigovali kakovost, ki smo ji sledili tudi z vlaganjem v tehnične pripomočke.

Seveda se tudi mi soočamo s klasičnimi težavami današnjih časov, ko je tako rekoč vse, kar ponujamo,

pa še v bolj bleščeči podobi, moč dobiti na kavču, z daljincem v roki oziroma z nekaj kliki. Ko se je včasih težko iztrgati iz objema virtualnega sveta na računalniškem zaslonu in se sprehoditi nekaj metrov do dvorane, pred zadružni dom ali na igrišče. Tipka enter nas res popelje povsod, »striček google« res pozna vse odgovore, na facebooku res izvemo vse o vseh, vseeno pa vsi ti moderni sopotniki ne morejo nadomestiti pristne izkušnje druženja. Pa čeprav je treba zanj odšteti nekaj evrov. Saj jih tudi tam, ponudba tistih, ki so na oni strani zaslona je samo navidezno brezplačna, denar nam pobirajo po kapljicah in po ovinkih, tu pa gre za tako rekoč neposredno vlaganje v vsebinsko in tehnično bogatitev tega, kar smo zastavili pred dobrega četrta stoletja. Ideje so brezčasne, zagotovo pa nas bodo preživeli tudi oder, reflektorji, stoli in ostala oprema, ki ste nam jo pomagali sestaviti v celoto.

SEZNAM USTANOVITELJEV DRUŠTVA TRILLEK COL

Ime in priimek	dat. rojstva	naslov	zaposlitev	podpis
1. Matjaž Bizjak	17. 07. 1966	Col 29	Mlinotest	<i>[Podpis]</i>
2. Ivan Zgavec	16. 03. 1959	Col 31	Tekstina	<i>[Podpis]</i>
3. Marjan Peljhan	04. 08. 1963	Col 66	PTT	<i>[Podpis]</i>
4. Silvan Praček	11. 03. 1965	Col 25	Agroind	<i>[Podpis]</i>
5. Janko Skvarč	14. 02. 1968	Col 100	Kovinsko	<i>[Podpis]</i>
6. Simon Skvarč	27. 04. 1967	Col 72	PTT	<i>[Podpis]</i>
7. Sandi Skvarč	30. 11. 1963	Col 72	LDS	<i>[Podpis]</i>
8. Damijan Kobal	19. 05. 1969	M. Polje 18	PTT	<i>[Podpis]</i>
9. Lucijan Trošt	17. 02. 1958	Col 51	HIT	<i>[Podpis]</i>
10. Janez Kovšca	16. 11. 1965	Col 34	SGG	<i>[Podpis]</i>

Št. over: 233
Potrjuje se, da je ... sta ... go ...
Izdatnik: ...
Izdatnik: ...
Taksa za overitev v zbirku ...
dne ... 19 ...

Republika Slovenija N° 22591
Občina Ajdovščina
POTRDILO O PLAČANJU PRAVNI
TAKS
dan ... 200 ...
13/5-91
Zg. ...

To smo mi

Med prvim in zadnjim zvonjenjem

Nekateri zgodbo že poznate, v ožjem društvenem krogu ste jo morda slišali večkrat. Bilo je pred leti, v neki družbi na Goriškem, ko je starejša gospa ob debati, ki je nanese na Col, prostodušno rekla: »Aha, to je tam, kjer se, razen tega, da dvakrat na dan zvoni k maši, nič ne dogaja.« Da ji je tako povedala sodelavka, ki prihaja z našega konca. Besede, ki odzvanjajo vsakič, ko se lotimo katerega od naših dogodkov, in ja, še vedno so predvsem vzpodbuda. Tako kot kakšne druge pikre pripombe, ovire in zapleti, s katerimi se srečamo in iz katerih kdaj zaveje duh preteklosti, ki spominja na dogodke ob požaru v parketarni, ob gradnji

šole, vodovoda ... Ne ostane nam drugega, kot da še enkrat preverimo, kaj med prvim in zadnjim zvonjenjem ponuja naše društvo.

Društvo Trillek ni pevski zbor, kjer se gredo kulturo po liniji najmanjšega odpora, nismo gasilci, ki jim program sestavljajo nepredvidene težave, nismo lovci, ki gredo na lov, ko imajo čas, in ne šola, kjer ne rabijo več kreativnosti, saj imajo uradne liste. Nismo zasebniki, a tudi mi včasih odpeljemo slalom med predpisi in poiščemo kakšno bližnjico, vendar smo »poštene barabe«, če si s tem v

zvezi izposodimo lokalno šalo. Nismo igralci, a igramo, nismo glasbeniki, a snemamo pesmi, nismo plesalci, a zaplešemo tudi balet, nismo filmarji, a snemamo spote, ne znamo klepat kose, a vemo, kaj pomeni enter, naša vrata so vedno odprta za ven in noter. Že četrto stoletje, na pet let podlage ...

Novoletna proslava

ODRSKI UNIKAT

Leta 1986 smo na enem od poznojesenskih sestankov takratne mladinske organizacije razglabljali, kako naj se lotimo priprave tradicionalne proslave ob 30. novembru, Dnevu republike. Klasična prireditev z recitali in nastopom pevskega zbora nam ni ponujala nobenega izziva več, zato smo začeli razvijati idejo, da pripravimo zabavno-glasbeno prireditev, s katero bi popestrili novoletne praznike, po vzoru črnovrske Inventure. Poimenovali smo se Odbor za pripravo novoletne proslave in to so bili prvi zametki društva Trillek, ki je bilo formalno ustanovljeno 30. aprila 1991.

Novoletna proslava je gledališki in multimedijški dogodek z zahtevno produkcijo. Je predstava, ki je zaradi svoje zasnove unikatna v širšem slovenskem prostoru. Je prireditev, ki se spogleduje z gledališčem, multivizijo, kabarejem, mjuziklom, stand-upom in sorodnimi uprizoritvenimi elementi. Je kreativno zelo bogata in inovativna, a obenem obarvana tudi z bogatim glasbeno-gledališkim izročilom našega kraja in njegove okolice.

V slogu zgodbe iz uvoda nam je dodatna

vzpodbuda tudi zavrnitev kandidature na občinskem razpisu pred nekaj leti, ko smo dobili obrazložitev, da Novoletna proslava ne dosega potrebnih standardov za financiranje.

Novoletna proslava praznuje 30-letnico, na pragu četrtega desetletja smo jih našli sedemindvajset, osemindvajseta ponuja jagodni izbor vseh dosedanjih.

Colska nedelja

PRIREDITEV NA NOVEM RAZPOTJU

Pokojni Ivan Benčina, navdušen glasbenik in človek vedrega značaja, je neko poznopomladno nedeljo leta 1989 predlagal, da bi se colski glasbeniki, pevci in humoristi zbrali in naredili poletno prireditev, katere izkupiček bi namenili skladu za nakup novih cerkvenih orgel. Po prvih izvedbah z nastopi domačih glasbenikov (Ansambel bratov Benčina, skupina TNT, MoPZ Razpotje, harmonikaši ...) smo po letu 1992 na Col vabili najbolj znana imena slovenske glasbene scene, pridobljena sredstva pa namenjali rednim aktivnostim in gradnji društvenih prostorov.

Z nekaj prekinitvami zaradi različnih razlogov (slabo vreme, smrt članov) je Colska nedelja ena najstarejših tradicionalnih prireditev v Občini Ajdovščina. Do leta 2000 je bila prireditev enodnevna, leta 2001 smo prvič izpeljali dvodnevno dogajanje, tematsko razdeljeno na sobotni večer rock glasbe in na nedeljo s poudarkom na narodnozabavni glasbi in ljudskem izročilu. Prireditvi v zadnjih letih dodajamo tudi petkov večer z odprtjem razstave domačih ustvarjalcev in organiziranim kulturnim programom. Podobno kot Novoletna proslava je skozi leta tudi Colska nedelja postala prireditev kot prepoznavna blagovna znamka. Zaradi kvalitetne ponudbe izvajalcev najvišjega ranga pa nenazadnje ostaja tudi najpomembnejši vir financiranja siceršnjega delovanja društva. Konkurenca podobnih prireditev v bližnji soseščini v zadnjih letih zmanjšuje obisk, ne zanemarjive so tudi težave z vse bolj nestanovitnim junijskim vremenom in Colska nedelja je ponovno na razpotju. Tudi ob idejah, kako na dogodke v okviru »Colske« spet privabiti več Colčanov.

Podoknica

KO ŠE NI BILO FACEBOOKA

Kaj je podoknica? Danes pomeni obujanje starih običajev, včasih pa je bila, še posebej na vasi, nekaj vsakdanjega. Pravzaprav skoraj edini način, da sta se fant in dekle pobljže spoznala in si zaupala skrivnosti. Ker sta živela na vasi in sta bila revna, pač nista imela pametnega telefona ... smo se s tem v zvezi pošalili ob spominu na stare čase.

Kakorkoli: iskra ljubezni, ki je preskočila ob sramežljivih pogledih pri nedeljski maši, na poti domov ali ob vsakodnevnih opravilih, se je razžarela oziroma se je smela razžareti šele zvečer. Takrat je fant prešerno zapel pod oknom svoje izvoljenke ali pa samo tiho, sramežljivo potrkal in s trepetajočim srcem čakal. Pozneje so se mladi začeli družiti v šolah, tovarnah, v diskotekah, na morju in v hribih. Podokničar je šel počasi v pozabo in z razvojem elektronskih komunikacij postal celo sinonim zastarelosti ali celo zaostalosti.

Marsikje po Sloveniji so ga obudili kot etnološko zanimivost, skupaj z Novoletno proslavo, kjer smo izžrebali podokničarja, tudi pri nas, in ga nekaj let uspešno ohranjali. Ostal je bogat fotografski arhiv in nekaj video zapisov.

Miklavž

KOT VELEVA TRADICIJA

Miklavž je dobronik, ki se ga od vedno najbolj veselijo otroci, v zadnjih letih vse bolj tudi trgovci. Pri nas je vrsto let živel v senci dedka Mrazu, v zadnjem obdobju postaja nepogrešljiv sopotnik decembrskih praznovanj. Miklavž je ponekod predvsem blagovna znamka, drugje se ga lotevajo tako kot veleva izročilo; otroke obišče ponoči, oziroma na predvečer svojega praznika. Preživel je vojne in revolucije, blagostanja pa tudi stiske in krize. Prinašal je, kolikor je pač mogel; včasih samo nekaj orehov in jabolk, drugič velike in bleščeče stvari. Zapisal se je v srca mnogim generacijam otrok, vse do danes. Dolga leta je živel predvsem v izročilu, oziroma v katekizmih ter seveda v otroških očeh, polnih prikritega strahu, želja in pričakovanj, že dobro desetletje pa je mož v škrlatnem plašču in z dolgo brado tudi pri nas povsem enakopraven ostalima dvema decembrskima dobronikoma Božičku in dedku Mrazu.

Pred desetletji je bilo tudi pri nas nekaj poskusov miklavževanja od hiše do hiše, a je potekalo skrivaje, saj so naslednji dan o tem poizvedovali policisti. Od leta 1988, ko je nekdanja ideologija že pošteno izgubila tovrstno ostrino, se Miklavž med otroke na predvečer svojega praznika odpravlja ob pomoči našega društva in s kombijem, ki ga prijazno posodijo colski gasilci. Za mnoge je ta način miklavževanja bolj prijeten, saj je zvečer po navadi zbrana vsa družina in je zagotovo lepše skupaj odpreti darila, se veseliti z otroki in opazovati njihovo reakcijo.

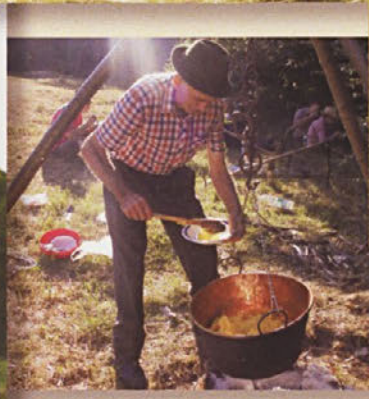

Košnja po starem

JUTRANJA NOSTALGIJA

Kosa še ni pozabljeno orodje in marsikdo je še vedno zelo spreten z njo. Mnogi jo pravzaprav veliko uporabljajo, za drobna opravila je še vedno nepogrešljiv pripomoček na kmetiji. Prizori, za katere smo skrbeli v še enem dogodku iz bogate zakladnice starih kmečkih opravil in običajev, pa so vendarle nekoliko nevsakdanji. Naša košnja po starem ni klasična prireditev ali celo tekmovanje, ampak predvsem osebno doživetje; starejši se spomnijo na čas, ko je bila ročna košnja nuja in potreba ter del poletnega vsakdanjika, mlajšim pomeni svojevrsten preizkus spretnosti in vzdržljivosti. Na prvi pogled je rokovanje s tako preprostim orodjem enostavno, vendar pa se v elegantnih gibih skriva marsikaj. Ob vonju sveže pokošene trave je nekaj posebnega tudi prebujajoče se poletno jutro.

Morda je ob naših prikazih košnje po starem vse skupaj celo malce preveč idilično, kajti pravi delovni dan koscev je bil precej bolj naporen in neizprosni, toda za vse, ki smo bili vpeti v te dogodke, so bila zgodnja jutra nekaj posebnega: starejši so se, tudi s kančkom nostalgije spomnili na ne tako oddaljeno preteklost, ki je kljub težkemu življenju imela nek poseben čar. Mlajšim pa je zgodnje poletno jutro pomenilo svojevrsten postanek v današnji naglici pehanja za uspehom.

Drobničji bal**NOVODOBNI PASTIRJI**

Tudi na širšem območju Cola je bila živinoreja v preteklosti prva kmetijska panoga, danes jo vse bolj izpodriva reja drobnice, nenazadnje tudi zaradi tega, ker so ovce in kozliči kot naročeni za čiščenje opuščenih travnikov in pašnikov.

Selitvi drobnice je Dušan Koren, idejni vodja še enega izmed dogodkov, ki spadajo v delokrog delovanja našega društva, dodal pridih starih časov. Dve uri trajajoč vzpon na križnogorske pašnike je ponudil zanimive prizore, ki so bili seveda tokrat predvsem poletna popestritev, oziroma spomin na čase, ko se je delovni dan v pretežno kmečkem okolju začel še pred prvimi sončnimi žarki. Ob šalah, zbadljivkah in tudi pesmi je bilo slišati tudi nekaj resnih razmišljanj o prihodnosti takšnega načina kmetovanja. Na pašniku na Križni gori so novodobni pastirji obudili spomin še na nekatera stara kmečka opravila; naredili kal za vodo, ročno so podrli smreko, nacepili metrice, posebna atrakcija pa je bila predvsem oglarska peč. Izzivov iz preteklosti se torej ne manjka.

Trofenfeld Jazz Band**NEOMEJENA GLASBENA POPOTOVANJA**

Še danes ne vemo natančno, zakaj smo skupino nedoločenega števila članov, nedoločenega žanra, sloga in pristopa do uprizarjanja glasbe poimenovali Trofenfeld jazz band. Morda zato, ker je izpeljanka iz imena enega zadnjih colskih graščakov Flachenfelda zvenela na dovolj zanimiv način. Trofenfeld je nastal spontano, ob iskanju popestritve Novoletne proslave leta 1988, ko se je na kasetofonu nenadoma znašla skladba v dixieland slogu in smo na odru prijeli metle in druge rekvizite ter oponašali glasbenike. Ideja se je prijela in sledile so številne nadgradnje, ki so nas pripeljale celo do nastopa v studiu Televizije Koper oziroma na prireditvah podjetja Pipistrel, kjer je celo predsednik države Pahor ugibal, ali res nastopamo na play back. Ta nam seveda omogoča neomejeno domišljijo za glasbena popotovanja med različnimi zvrstmi, po vseh kontinentih s sedanjimi glasbeniki in s tistimi, ki so nas že zapustili.

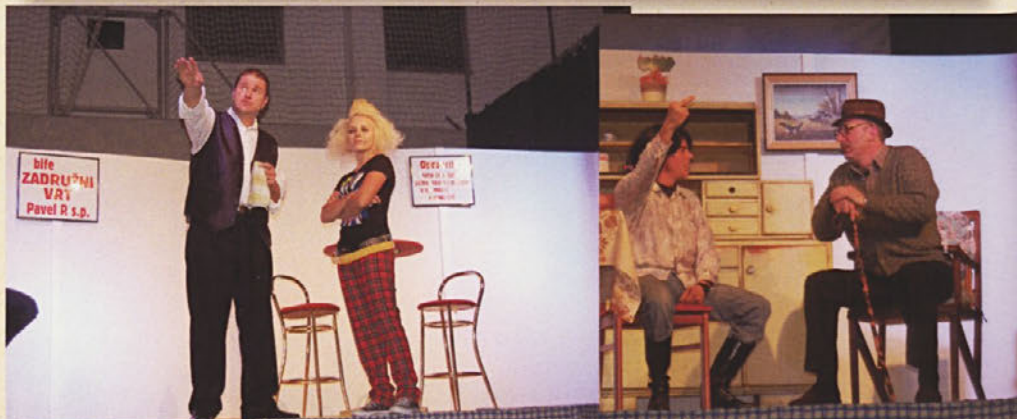
Prva domača komedija

PRIDE TUDI IVICA

Col se ponaša z bogato tradicijo amaterskih odrskih predstav. Vse od zgodnjih let prejšnjega stoletja je tako rekoč vsaka generacija poskrbela za uprizoritev klasičnih dramskih del in ta izziv se je zdel zanimiv tudi nam. Marca leta 2010 smo na oder postavili domačo komedijo v dveh dejanjih *Pride tudi Ivica* in pri tem z izvirnim scenarijem naredili zanimiv korak naprej.

Komedija *Pride tudi Ivica* je igra v dveh dejanjih, prikazuje pa vsakdanje življenje ter tegobe in šaljive zaplete, ki se dogajajo navadnim ljudem. Postavljena je v urbano okolje, je sodobno zasnovana, a hkrati prepletena s tradicionalnimi primesmi. Nastala je kot plod oziroma nadgradnja dolgoletnega uprizarjanja kratkih šaljivih zgodb in skečev v okviru Novoletnih proslav in drugih nastopov našega društva.

Zgodba komedije se dogaja v sedanjem času, tu pa tam ošvrkne kakšen zanimiv dogodek ali osebo, njeno glavno sporočilo pa je zabava ob prigodah glavnih junakov. Dramaturško pomoč pri pisanju scenarija je prispeval sedaj že upokojeni igralec SNG Nova Gorica Milan Vodopivec. Komedija je narejena tako, da kliče po nadaljevanju: kdo bo torej naslednji, ki pride na naš oder?

Colski glasbeni oder

JESENSKA GLASBENA PONUDBA

Na Colu in v okoliških vaseh in zaselkih skoraj ni družine, v kateri ne bi imeli vsaj enega pevca ali glasbenika. Tradicija se prenaša iz roda v rod, glasbene korenine in geni se razraščajo in prepletajo.

Ko so Avseniki sestavili narodnozabavni kvintet in naredili revolucijo v tej glasbeni zvrsti, so kmalu dobili prve posnemovalce tudi v naših krajih. Nastal je Ansambel bratov Benčina ter pozneje ansambel Veseli lovci, ki pa je kmalu zamrl. Kljub plemenitim namenom ohranjati slovensko petje in glasbeno izročilo so se mladi fantje soočili tudi z nerazumljivim nasprotovanjem takratnega župnika. Ko so se konec sedemdesetih pojavile želje, da bi na Colu sestavili tudi skupino, ki bi igrala popularno in rock glasbo, je glasbena scena na tem koncu dobila dodaten zagon.

Pomembna prelomnica je leto 2005, ko je šolska telovadnica v široko zastavljeni akciji financiranja dobila vse potrebno opremo, da se jo lahko spremni v koncertno dvorano. Rodila se je prireditvev Colski glasbeni oder,

leto	nastopajoči
2005	30. okt.: Prvi glasebni oder z novim odrom in zvočno izolacijo Ivan Benčina s prijatelji, Gorski cvet, TNT, Nanos, Vokalna skupina Kresnice, Frnce in Janez, Tone Fornuzzi-Tof in Miha Debevec, voditelj: Sandi Škvarč
2006	21. okt.: Koncert iz naših krajev (Radio Slovenija) Modrijani, Vitezi celjski, Gorski cvet, MoPZ Razpotje, ženski kvartet Ivana Benčine, voditelj: Janez Dolinar 28. okt.: 50 let MoPZ Razpotje gsoetje: Slovenski oktet, voditelj Sandi Škvarč
2007	27. okt.: koncert Adija Smolarja 03. nov.: glasbeni oder Javor, trio MOS, Navihani lisjaki in Niko Poles, Gorski cvet in Nanos, oditelj: Marjan Šarec
2008	26. okt.: glasebni oder Erazem, Polka punce, Malibu, Slovenski zvoki, Emergency Code, voditelji: Nina Tratnik in Frnce in Janez
2009	17. okt.: Koncert iz naših krajev (Radio Slovenija) Slovenski muzikantje, Erazem, cimbalist Dan Kolarič, MePZ Duri, MePZ Angelski spev, voditelj Janez Dolinar 25. okt.: Ga-Ga show avtorji/imitatorji: Sašo Hribar, Tilen Artač, Jure Godler, Marjan Šarec in Jure Mastnak
2010	31. okt.: druga ponovitev komedije Pride tudi Ivica
2011	30. okt.: koncert klape Leut iz Zadra
2012	28. okt.: koncert generacij Ivan Benčina s prijatelji, Caipirinha, Gorski cvet, Nanos, TNT, ans. Gregorja Kobala, Cantinus, Trofenfeld Queen Band, voditelja Lara Štefančič in Luka Leskovec
2013	03. nov.: glasbeni oder Špadni fantje, Briški kvintet, Prizna Akustik, Big Ben, voditelj Sandi Škvarč
2014	02. nov.: glasbeni oder Maj, Svetlin, Zupan, Akordi, Veseli Begunjčani, voditelja Manca Kovač Likar in Matjaž Bajec
2015	25. okt.: 50 let ansambla Slovenski muzikantje Slovenski muzikantje, Okrogli muzikantje, ans. Gregorja Kobala, klapa Planta, Rudi Bučar, Easy. Organizator: Sebastjan Fabčič, povezovalec: Franc Pestotnik – podokničar
2016	31. okt.: na Tomaževi štali Easy in Yan Baray, Sebastjan Fabčič, Tamara Koren in Blaž Čuk

ki je v dobrem desetletju postal pomembno jesensko gibalno raznovrstne glasbene ponudbe.

Bubin tek na Javornik

Z NOVIMI IDEJAMI V DRUGO DESETLETJE

Leta 2004 je bil na pobudo Toneta Podobnika in Mateja Peljhana prvič organiziran Bubin tek na Javornik, v spomin na vsestranskega športnika in aktivnega sokrajana Silva Tratnika. Dve leti pozneje smo se pridružili kot soorganizatorji in tek uspešno umestili v koledar tovrstnih prireditev, saj šteje za točke Primorskih gorskih tekov. S tem smo zagotovili konkurenco, tudi s tekači iz sosednje Italije. Ker smo postali edini organizator, smo v ta namen tudi formalno, s popravkom v statutu, razširili svoje delovanje še na športno področje. Status smo sicer v minulih letih večkrat prilagajali širitvi oziroma posodabljanju dejavnosti: preko multimedijskega področja do turizma in športa.

Letos je bil tek prvič organiziran na nedeljo, z namenom, da se v dogodek tako ali drugače vključi še več krajanov. Iščemo načine, kako na tekmovanje privabiti še kolesarje, v večjem številu so vedno dobrodošli tudi pohodniki.

Proga poteka od Cola do planinske kočice na Javorniku. Trasa je doživljala manjše popravke, od leta 2010 je njena dolžina 9,3 kilometra, višinska razlika pa 530 metrov, izjema je bilo leto 2013, ko je bila proga zaradi pomladnega snega krožna, s štartom in ciljem na Colu. Rekord aktualne proge je letos s časom 40,29 postavil Marko Tratnik, s 49,17 je najboljši čas med dekletimi lani odtekla Petra Tratnik. Oba sta tudi državna reprezentanta in udeleženca največjih tekmovanj v gorskih tekih.

Petra je bila predlani 44. na evropskem prvenstvu v francoskem Gapu v disciplini gor–dol, lani je bila na svetovnem prvenstvu v Walesu na 50. mestu. Na državnih prvenstvih v štafetnem teku je bila predlani in lani na prvem mestu, letos stopničko nižje. Pred dvema letoma je bila v Domžalah na državnem prvenstvu v disciplini gor–dol tretja, letos je v Idriji osvojila srebrno medaljo. Ima tudi srebrno medaljo z lanskega državnega prvenstva v maratonu, ki je potekalo v Ljubljani.

Marko je z reprezentanco sodeloval na petih svetovnih prvenstvih v disciplini gor–dol, najboljšo uvrstitev je dosegel leta 2007, ko je bil na Novi Zelandiji 14. Tekmoval je tudi na dveh evropskih prvenstvih. V sklopu letošnjega svetovnega prvenstva v gorskem maratonu v Podbrdu je v točkovanju za državno prvenstvo osvojil bronasto medaljo.

leto	zmagovalec	klub	zmagovalka	klub
2005	Marko Tratnik	ŠD Nanos	Mateja Šušteršič	Ljubljana
2006	Marko Tratnik	ŠD Nanos	Petra Tratnik	ŠD Nanos
2007	Simon Alič	ŠD Nanos	Mihaela Tušar	ŠD Nanos
2008	Simon Alič	ŠD Nanos	Vanja Krapež	AD Posočje
2009	Simon Alič	ŠD Nanos	Edita Gashi	AD Posočje
2010	Marko Tratnik	ŠD Nanos	Mihaela Tušar	ŠD Nanos
2011	Simon Alič	ŠD Nanos	Mihaela Tušar	ŠD Nanos
2012	Marco Moretton	Trieste club	Petra Tratnik	ŠD Nanos
2013	Simon Alič	ŠD Nanos	Jana Bratina	ŠD Venture
2014	Simon Alič	ŠD Nanos	Ana Čufer	TD Burja
2015	Simon Alič	ŠD Nanos	Petra Tratnik	ŠD Nanos
2016	Marko Tratnik	ŠD Nanos	Petra Tratnik	ŠD Nanos

V skupnem seštevku gorskih tekov je bil dvakrat državni prvak, na lanskem in predlanskem državnem prvenstvu v Gorah nad Idrijo in na Krvavcu je bil obakrat drugi.

Logotip: Avtor logotipa je Matej Peljhan. Pomen: javorjevi listi kot takšni predstavljajo Javornik. Odpadajoči sivi listi simbolično predstavljajo ljudi, ki vse prevečkrat prehitro odpadejo z drevesa življenja. Zgodbo življenja prav tako prikazujejo tekači, ki tako kot življenje samo, tečejo včasih navzgor, včasih navzdol. Hrib, po katerem tečejo tekači, ima obliko višinskega profila tekmovalne proge na Javornik.

Colski časnik

STALNICA OD LETA 1988

Ko smo se leta 1988 odločili, da novoletno dogajanje popestrimo s krajevnim glasilom, nismo vedeli, kaj se bo iz tega razvilo. Resnici na ljubo je treba reči, da smo potihem pričakovali, da bi Colski časnik ali podobna oblika krajevnega glasila izšel večkrat letno. Verjetno bi porabili veliko časa in prostora za ugotavljanje, zakaj še vedno ostajamo le pri eni številki na leto. Colski časnik skozi vsa leta ohranja prvotno idejo in prinašal mozaik zgodb o aktualnih in izstopajočih dogodkih, o zanimivih krajanih, vedno tudi utrinek iz zgodovine kraja. Pestra je tudi tehnična plat nastajanja: v prvih letih smo besedila pisali ročno, jih nato natipkali v stolpce, izrezali in skupaj z zamudnim oblikovanjem naslovov iz letraset črk lepili na velike risalne pole. Te smo potem odnesli v tiskarno, kjer so iz njih naredili film, z njim osvetlili aluminijaste offset plošče, izpod katerih je potem na tiskarskem stroju prihajala končna podoba strani.

Prvi računalniki so bili sprva zgolj neke vrste nadgradnja pisalnega stroja, saj smo lahko natipkana besedila popravljali preden smo jih natisnili v stolpce in nato rezali in lepili ... Velik preobrat je bil v začetku devetdesetih prihod prvih programov CorelDRAW in pozneje InDesign, s katerimi je postalo

oblikovanje strani zelo olajšano. Od tu naprej je bila glavna skrb namenjena vsebini.

V osemindvajsetih letih izhajanja se je zamenjalo več urednikov, pomembna prelomnica je bilo predvsem leto 2001, ko je Lucijan Trošt zbral mlado ekipo, nekateri med njimi so med ustvarjalci časnika tudi danes. Letošnji je sicer ob dveh društvenih jubilejih nekoliko drugačen, vsebinsko malce bolj zazrt v preteklost, tehnično prvič v celoti v barvah, obenem na novi prelomnici. Bo izgubil bitko s Facebookom?

Priložnostni dogodki

KONCERTI, TURNIRJI

Ob rednih aktivnostih občasno prirejamo tudi enkratne dogodke. V prvi vrsti so to koncerti (Iztok Mlakar, Big Ben Quartet, Marko Kobal, Drago Mislej - Mef), potopisna predavanja (letalski avanturist Matevž Lenarčič), založništvo (knjiga Fantje in možje...), gradbeni projekti (kraška jama na igrišču, razsvetljava, gradnja društvenih prostorov) in pa seveda šport, oziroma malonogometni turnirji. Nekaj jih je bilo tematsko zasnovanih z ekipami, sestavljenimi generacijsko oziroma po zaselkih, redno pa so k nam prihajali tudi znani Slovenci, med drugim

uredništvo revije Mladina, društvo Pax z ekipo duhovnikov, vodstvo podjetja Mobitel, Siddharta in slovenska smučarska reprezentanca. Eno od nogometnih druženj je bilo tudi malce provokativno – vizionarsko, saj smo ga poimenovali: malonogometni turnir bodoče občine.

Naše odrsko ustvarjanje je preraslo lokalne okvire in v zadnjih letih je prišlo tudi nekaj povabil za gostovanja. Tu smo nadgradili predvsem dolgoletno sodelovanje z Ivom Boscarolm, ki je v prvih letih tiskal Colski časnik in plakate, v zadnjem obdobju je sodelovanje v obratni smeri, saj smo pripravili več novoletnih zabav podjetja Pipistrel, za vrhunec tovrstnega sodelovanja nam je Ivo

novembra 2014 zaupal celoten program ob 25-letnici podjetja.

Društvo Trillek je imelo doslej samo dva predsednika, slednji je še aktiven in če ni druge razlage, naj velja ta, da se nismo nikoli spopadali za oblast. Seveda prihaja čas za tretjega.

Člani sicer prihajajo in odhajajo, smo mladi in stari, nekateri med nami toliko, da smo na odru in prizoriščih vse pogosteje s prihajajočo generacijo. Skupaj sporočamo: to je naš program, ki ga umeščamo med prvo iz zadnje zvonjenje, včasih tudi med zadnje in prvo ...

Gradnja društvenih prostorov

OB IZDATNI »POMOČI« JUGO VOJSKE

Izkop in temelji za prizidek k telefonski centrali so bili narejeni leta 1994, naslednje leto je stekla gradnja stavbe. Pojavila se je seveda klasična težava, povezana z denarjem oziroma z izborom najcenejše različice. Najlepše bi bilo seveda kupiti običajne betonske zidake, a smo nazadnje našli cenejšo rešitev.

Ponujala se nam je zelo blizu, v Leskovcu ob cesti proti Črnemu Vrhu. Tam je nekdanja jugoslovanska vojska pod cesto izkopala več rovov, ki bi v primeru potrebe služili miniranju strateško pomembne ceste. V vsakem od osmih rovov je bilo okrog štirideset betonskih blokov, ki so bili predvideni za zaprtje rova, potem ko bi vanj naložili eksploziv. Nekako smo bili mnenja, da ti bloki ne bodo prišli v poštev v primeru novodobnega vojskovanja, in po načelu, ki smo ga prinesli s služenja vojaškega roka: »ko ne pita, taj može,« smo spomladi začeli s transportom. Ta je bil prava tlaka, saj je bilo potrebno približno 30-kilogramske betonske bloke po ozkem in nizkem rovu prinesiti na plano in nato še nekaj metrov višje na cesto in na traktorsko prikolico. Izpraznili smo tudi

nekaj podobnih rovov pod gradom in stavba je začela rasti. Ampak gradnja je šla zelo počasi, saj smo lahko hkrati pozidali le tri vrste: bloki so bili namreč celi in brez lukenj in bilo je tako, kot da bi zidali s kamenjem. Počasi smo prilezli do prve plošče, ki smo jo zalili še pred Colsko nedeljo. Takrat se je tudi finančno stanje popravilo in načrtovanje nadaljevanja gradnje je bilo prijetnejše. Janez Kovšca je čez poletje pripravil trame za ostrejšo, ki smo ga postavili ob strokovni pomoči Silvestra Peljhana. Ker je proti pozni jeseni v popoldanskih urah zmanjkovalo dneva, je bila streha pokrita ob umetni razsvetljavi. Sledila so še finalna dela s fasado in žlebovi ter aluminijasta okna in vrata, ki jih je novogoriški Telekom zagotovil s posredovanjem Marjana Peljhana, ki je bil takrat tam zaposlen. Pravzaprav je šlo za recipročnost, saj smo z gradnjo poskrbeli tudi za pokritje betonskega kontejnerja s telefonsko centralo, tako da je celoten objekt v samem centru kraja dobil prijetnejši izgled. Ampak kmalu nas je čakal še en gradbeni poseg, saj

je imel prvotni betonski kontejner slabe temelje, ki so bili za nameček na območju večje vrtače pred združnim domom, ki so jo pred desetletji v veliki meri zasuli z žagovino iz nekdanje Mejakove oziroma Judove žage. Celotna stavba se je namreč začela pogrezati in potreben je bil nov izkop in utrditev temeljev.

V naslednjih letih smo počasi urejali notranjost, tudi toaletne prostore, napeljali vodo in elektriko. V enem delu so društveni prostori, na drugi strani in na podstrešju skladišče, najnovejša pridobitev je nadstrešek nad vhodom. Društvene prostore si danes delimo s krajevno izpostavo Zavarovalnice Triglav, ki je ob prihodu pisarno tudi na novo opremila s pohištvo.

GOZDARSTVO

FRANC URDIH D.O.O.

VIŠNJE 5 5273 COL

*Srečno
2017*

*Naj novega vam leta zarja,
prinese dneve brez viharja,
Izpolni dobre vam želje!*

(F. Levstik)

Bar10

Bar 10
Kodelja Damijana s.p.
Col 78, 5273 Col
Tel.: 031-33 55 18

www.majgah.si

Zgodbe iz obdobja pred ustanovitvijo društva

Ko je bil Col na naslovnica

V društvu smo nekako nasledili nekatere dogodke, ki jih je naša generacija sooblikovala v osemdesetih letih in so bili tudi medijsko odmevni. Ker so se zgodili v času, ko je bilo marsikaj drugače, kot je danes, so še posebej zanimivi in nekakšen dokument časa, v katerem je odraščala naša generacija.

ZASTONJ JIH NISTE FASALI

21. decembra leta 1985 je colska mladinska organizacija pripravila avtobusni izlet na košarkarsko tekmo Smelt Olimpija – Cibona v Hali Tivoli. Na pot se nas je na deževno sobotno popoldne odpravilo triintrideset ljubiteljev košarke, ki smo bili dobro razpoloženi tudi zaradi dopoldanske slalomske zmage Roka Petroviča v Kranjski Gori. Tekma v nabit polni dvorani je bila seveda pravi spektakel, saj smo na parketu videli najboljšo jugoslovansko in evropsko ekipo, zagrebško Cibono. Ljubljanci so se dobro upirali, tekmo pa vseeno izgubili. Zaradi množice navijačev in še posebej zaradi navijaških skupin obeh klubov so bili prisotni tudi številni miličniki, saj je že na nekaterih prejšnjih tekmah prišlo do izgrediv. Seveda pa so bili takrat to res le navijaški izpadi, brez nacionalističnega prizvoka, ki smo mu bili priča nekaj let pozneje, ko je začela Jugoslavija pokati po šivih ...

Po tekmi se je naša skupinica izognila najhujši gneči in se odpravila do parkirišča ob celovski cesti na dnu Tivolija, kjer smo bili dogovorjeni s šoferjem avtobusa Miranom Korenom. Pod vtisom vzdušja v dvorani, kateremu smo bili nekateri priča prvič, smo bili še vedno navijaško razpoloženi. Navijali smo s priročno sireno, ki smo si jo izposodili

v gasilskem domu, mahali z zastavami in vzklikali navijaška gesla; res smo dajali vtis prave navijaške skupine. Do tu je zgodba takšna, od tu naprej, pa je vsak udeleženec spisal svojo o tem, kako je bežal pred udarci.

Začelo se je bliskovito. Pritekli so policijski specialci v popolni opremi, poveljujoči pa je z besedami: »Naprej, bij, razženi!« dal ukaz za njihovo posredovanje. Hip zatem so se zaslišali topi udarci pendrekov in nastala je splošna zmeda: vsak je hotel čimprej na varno. Nekateri so imeli srečo in udarcev niso bili deležni, okrog deset pa je bilo tistih, ki so na svoji koži občutili upogljivost popularnega policijskega orodja. Vsak se je reševal na svoj način, če pa zgodbe združimo v eno, ima skupni imenovalec – presenečenje. Niti slučajno nam namreč ni bilo jasno, kaj smo storili narobe, da smo zaslužili intervencijo policijskih specialcev.

Po prvem šoku je sledil drugi. Po nekaj minutah negotovosti in zmede smo se namreč zbrali na dogovorjenem mestu, proti kateremu se je skozi gnečo prebijal Miran z avtobusom. Takrat nas je znova opazil vodja intervencijske skupine, ki je spet formiral skupino »robokopov« in ukazal: »Obkolji, bij!« Specialci so nas z dvignjenimi gumijevkami obkolili, uporabili pa jih niso, kajti čeprav prestrašeni, smo jim z rotečim

glasom uspeli pojasniti, da nismo klasični navijači, ampak čakamo le na avtobus, ki je v tistem trenutku končno pripeljal do našega zbornega mesta. Vodja intervencijske skupine, ki sicer ni bil v uniformi, se je takrat umaknil, njegovi podrejeni pa so nas z grobimi besedami in porivanjem nagnali na avtobus. Tudi na avtobusu je še vedno vladala splošna zmeda;

nekateri smo lahko prvič videli, kakšne sledi pustijo pendreki na koži, ugotovili pa smo tudi, da manjka eden od otrok, ki so bili z nami. Za pomoč pri iskanju smo prosili tudi vodjo intervencijske skupine, ki pa nas je grobo odslovil in nam celo grozil s Povšetovo (znan ljubljanski zapor), če se čim prej ne odpeljemo. Končno smo mladega potnika, ki se je iz strahu pred nevsakdanjim dogodkom skrnil, le odkrili in odrinili smo proti domu ter ves čas prežali, ali nam morda policisti sledijo. V razgretih glavah so se vrteli številni scenariji ...

Na nek način se je s prihodom domov vsa zgodba začela znova. Nismo želeli, da gre dogodek v pozabo in v nedeljo popoldne smo se zbrali in sestavili pismo javnosti, ki smo ga v slogu znane filmske klasike naslovili: Mar tepejo tudi otroke in invalide. Nismo pričakovali odziva, toda uredniki časopisov so nas presenetili, saj so naše razmišljanje objavili. Ker smo svoj dopis poslali tudi nekaterim ustanovam, po pomoti celo na Republiški izvršni svet, pa so se začele stvari odvijati v za nas popolnoma nepričakovano smer. Poklicali so nas namreč vodilni možje ajdovskih družbenopolitičnih organizacij in nas na božično dopoldne (takrat 25. december še ni bil državni praznik) povabili na sestanek v ajdovsko Rizzatovo vilo. Tam smo jim še enkrat predstavili celotno zgodbo in se dogovorili za srečanje s predstavniki policije. Naslednji dan, v četrtek 26. decembra, smo polni pričakovanj, a tudi dvomov sedeli v gostilni Štefančič. Prišli so tudi nekateri novinarji in po daljšem čakanju smo bili prepričani, da bomo lahko popili zgolj še eno pivo in šli počasi domov, saj da ima policija pomembnejše delo, kot je sestanek z neko mularijo. Potem pa sta se pred gostilno ustavila dva avtomobila z ljubljanskimi registracijami in začelo se je zares.

Manjša soba v gostilni, ki smo jo pozneje zaradi sestankov v njej poimenovali štab, je bila nabit polna in triurni pogovor je prispeval k temu, da so se stvari razjasnile, predvsem pa, da so policisti za svoje nespretno posredovanje obljubili javno pojasnilo in opravičilo. Pozneje smo sicer izvedeli, da so hoteli vso stvar zaključiti

že na sestanku z ajdovskimi politikami, a so naši takratni predstavniki občinske oblasti vztrajali in zahtevali, da se vsa stvar zaključi na Colu.

Po sestanku je bilo več odmevov v javnosti, tudi s pojasnilom predstavnikov policije, ki pa so nas presenetili in tudi razočarali. Čeprav so, sicer s težavo, pa vendarle priznali napako, so v pojasnilu v medijih vso zadevo zameglili v diplomatski jezik, iz katerega ni bilo nič več jasno. Stvar je dobila zelo čuden epilog, saj so se policisti predstavili kot tisti, ki so skupnico, ki se je iz »Kranjske Gore vračala v Novo Gorico, zaščitila pred divjanjem navijačev.« Takih cvetk je bilo v njihovem sporočilu medijem še nekaj in pripravili smo jasen odgovor, ki pa ni več našel poti na strani časopisov. Zaradi tega smo se odločili, da bomo zadoščenje iskali na sodišču in proti policiji smo vložili – tožbo, tudi z zdravniškimi potrdili najbolj pretepenih. Seveda so bila, tako kot vedno, ko gre za take zadeve, mnenja deljena in razdelili smo se v dva tabora. Na koncu so prevladali tisti, ki so menili, da s tožbo ne bomo dosegli ničesar, nekateri so celo menili, da se s policijo ne gre šaliti. Vsa

zadeva je počasi šla v pozabo, vseeno pa so se v medijih še pojavljali različni zapisi, ki so tako ali drugače obravnavali našo zgodbo in nasploh postopke policistov ob takih in podobnih zadevah. Ne glede na vsa dejstva, ne glede na različne interpretacije dogodkov, ki so se pripetili 21. decembra 1985 pred Halo Tivoli, velja za konec ponoviti besede predstavnika intervencijske enote milice, ki je na »famoznem« srečanju v gostilni Štefančič povedal, da je bil to prvi tovrstni sestanek, tako v Sloveniji, kot tudi v Jugoslaviji. Dogodki, katerih akterji smo bili, so bili torej pomemben kamenček v mozaiku znanilcev pozitivnih sprememb v naši družbi. To smo zapisali tudi v povabilu na družabno srečanje ob deseti obletnici našega izleta v Ljubljano in vseh zanimivosti po njem. Še enkrat pa, tokrat tudi z nekaterimi glavnimi akterji z nasprotne strani, tudi s takratnim vodjo policijske intervencijske skupine, Pavletom Čelikom, smo pripravili tudi ob 20-letnici izleta. Dokumenti in časopisni

PREJELI SMO:

Še o dogajanju pred Halo Tivoli

Po kosarkarski tekmi med Smelt–Olimpijo in Cibona dne 21. 12. 1985 v Hali Tivoli je prišlo do hujših kršitev javnega reda in miru ter nasilniškega obnašanja v večjem obsegu. Če v dvorani, med potjo proti zasilnemu izhodu, sta se srečali skupini navijačev Smelt–Olimpije in Cibone. Ker je prišlo do medsebojnega zmerjanja, prerivanja in fizičnega obračunavanja, so miličniki in reditelji vzpostavili red s fizično silo.

Kasneje se je razgrajanje in divjanje približno 400 najbolj razgretih in agresivnih navijačev Smelt–Olimpije preneslo pred Halo Tivoli in na parkirišča ob Celovski cesti. Ker je prišlo do hudega razgrajanja in pretepuv večjega obsega, popolne ohranitve prometa na tem območju, poškodovanja osebnega avtomobila, neupoštevanja zakonitih ukazov in preprečevanja uradnega dejanja ter napada na delavca organov za notranje zadeve, so miličniki s fizično silo razgnali razgrajajoče in pretepuječe. Gumi-jevo so uporabili le na parkiriščih, kjer je prišlo do najhujšega divjanja in nasilniškega obnašanja. Med intervencijo, ki je bila opravljena hitro, odločno in zakonito, je bilo prijeto pet nasilnežev, ki so bili predlagani v postopek sodniku za prekrške (4 od teh so tudi odpeljali v prostore za pridržanje do iztrezitve). Legitimiranih je bilo 59 oseb, še pred tekmo pa je bilo 51 oseb

preventivno opozorjenih in popisanih.

Skupina navijačev s Cola se je zadrževala v neposredni bližini, kjer je intervencijska skupina s fizično silo in gumijevkami razgnala pretepače in izgrednike, zato pri hitrem in odločnem ukrepanju ter zaradi spleta objektivnih in subjektivnih okoliščin (celotno dogajanje je bilo na parkiriščih, popoln pregled pa je oteževala gosta megla) žal ni bilo mogoče oceniti, ali je tudi ta skupina sodelovala pri hujši kršitvi javnega reda in miru ter nasilniškem obnašanju. Miličniki so jih kasneje, ko so se zbrali ob avtobusu, res obkolili (fizične sile niso uporabili), vendar so jim fako ko so ugotovili, da gre za skupino s Cola, ki je prišla v Ljubljano iz Kranjske gore, omogočili vstop v avtobus. Oroc niso dobili nikarkršnih udarcev, kar sta potrdila tudi kasnejša rekonstrukcija in razgovor s krajanji Cola.

Dne 26. 12. 1985 so na Colu predstavniki UNZ Ljubljana-mesto in RSNZ SR Slovenije na večurnem razgovoru s predstavnik DPO iz Ajdovščine ter prizadetimi občani s Cola pojasnili sobotne dogodke. Tovarniški s Cola so sprejeli naše opazitve zaradi intervencije proti njihovi skupini.

Zaradi zaporednih, čedalje pogostejših hujših kršitev javnega reda in miru ter nasilniškega obnašanja na tekmah in drugih prireditvah bodo organi za notranje zadeve v skladu z zakonitimi pooblastili tudi v bodoče uveljavljali vse potrebne ukrepe proti razgrajajočim in nasilnežem, da bi ohranili ali vzpostavili javni red in mir ter tako omogočili večini gledalcev športni, umetniški ali kulturni užitek na različnih prireditvah in varčen odhod domov.

In na koncu: menimo, da je primerjava sobotnih ukrepov z »britonskim predmestjem ali Sometom v JAR« neprimerna, saj smo ukrepali proti nasilnežem in s tem preprečili še hujše kršitve javnega reda in miru. Žal pa se lahko pri tem zgodi to, da fizično silo uporabijo tudi proti posamezniku, ki se je brez slabih namenov znašel v bližini. Da bi se izognili takim dogodkom, ki so tudi nam tuji, naj se vsi tisti, ki nimajo namerenih kršiti javnega reda in miru, čimprej odstranijo s kraja, kjer potekajo izredi.

UNZ Ljubljana-mesto

MAR TEPEJO TUDI OTROKE IN INVALIDE?

OO ZSMS COL je 21. 12. 1985 organizirala avtobusni izlet v Ljubljano, kjer smo si ogledali kosarkarsko tekmo Smelt Olimpija : Cibona. Srečanje je bilo izredno živo in zanimivo, obnašanje publike korektno in športno, skratka – vse v najboljšem redu. Po tekmi, ki je navdušila številno občinstvo, smo se organizirano odpravili na rob parka Tivoli, kjer naj bi nas čakal avtobus. Ker ga ob dogovorjenem času še ni bilo, smo bili pripravljeni, da ga v skupini počakamo. Razmeti od tekme smo vzklkali: Olimpija, Olimpija in ob tem občasno vrtili paradno gasilsko sireno. Ko se je avtobus že približeval, se je nenadoma pojavila enota intervencijske policije, ki je ob vsakihih civilista – udari, razženi, bij, obkolijo neusmiljeno začela udariti po naših telesi. Pri tem ni bilo prizanešeno niti mimodolžnim, niti otrokom, ki so bili z nami, niti invalidom, ki so bili v naši sredi. Park Tivoli je bil namreč podobna Britonskega predmestja ali Sometu v JAR. Ob tem so bile naše besede kot bob ob steno, dialog ni bil mogoč itd.

Pri vseh teh dogodkih se nam poraja nešteto vprašanj:

- ali je organizirano skupniško čakanje pri nas prepovedano in če je, kako naj bi mi to vedeli? (Sedaj verjetno vemo!)
- Ali smo kot ljudje vredni ene same besede, ki bi hipoma razrešila nejasna pojmovanja?
- Kako naj dvajsetletnemu otroku objasnimo, zakaj ga organi za javni red in mir tepejo in preganjajo s psi, in to na izletu?
- Kako naj nenazadnje vse skupaj objasnimo njihovim staršem?
- Kako naj v bodoče organiziramo kakršnokoli izlet, da ne bomo izpadli (v očeh nevtralnih prisotnih) kot »lopovska banda«?

Kot člani družbenopolitične organizacije smo ob vsem tem zelo presenečeni in razočarani. Zelimo in upamo, da bo omenjeni primer objavljen, vsem skupaj v razmislek...

PREDSEDSTVO OO ZSMS COL
Predsednik
Sandi Škvarč

Colsko osvobojeno ozemlje

Vsa Primorska je že podjarmljena. Le majhna vasica na hribu Gora še kljubuje okupatorju

Pred približno mesecem dni se je po Colu začelo šušljati, da pri Dolarjevih, v dolinici, ki je približno kilometer in pol oddaljena od Cola, nekaj merijo. Menda za vopko. A to so bile le govorice, ki jih je na vasi vseljal na pretek. Istocisno je očeni izmed krajanov ne občini urejal zemljiške zadeve in na zemljevidu Cola po naključju odkril neko črno pakco. Vprašal je, kaj pomeni, pa so mu razložili, da se pripravljajo graditi nekoga vojaškega objekta. Krog je bil sklenjen in govorice, pa čeprav nevarno, so bile potrjene.

Odtilej na Colu ni miru. Predsednik krajevne skupnosti Col, ki poleg vasi Col obsega še tri manjše zaseleke, se je takoj naslednj dan odpravil na občino v Ajdovščino iskat uradnih pojasnil. Ajdovski župan Bojan Turk mu mimo tega, da o načrtovani graditvi ne ve kaj dosti, ni znal povedati drugega, kot da je narava vojaškega objekta v tej fazi še skrivnost, in ga nazadnje napovpil k pristojnemu, a odsotnemu predsedniku ajdovskega izvršnega sveta. Ko je čez nekaj dni Silvester Peljhan je uspelo ujeti predsednika izvršnega sveta, tudi pri njem ni opravil nič boljše. Izvedel je le to, pojasnjuje

predsednik colske ZSMS-Liberalne stranke Sandi Škvarč, kar so krajanje neformalno izvertali že sami: »Govorice so se širile kot blak in neznanji vojaški objekti je hipoma postal in vse do danes tudi ostal tema dneva. Ljudje so o njem govorili na ulici, v gostilni, v družinskem krogu, začeli so se vpraševati, kaj se dogaja, postajali so zaskrbljeni in nekako se je vendarle razvedelo, da naj bi na Col šel vojaški skladišče iz Burne pri Podnanosu.« Ko so bile tako vse osebne intervencije pri občinskih močeh v Ajdovščini zaman in ko vašanom ni preostalo drugega, kot da ugotove, da so možnosti osebnega utrganja, ne da bi pri tem izvedeli kaj do ločnejšega, iztrepali, so v KS 11. februarja spsal uradni dopis in ga naslovili na ajdovski izvršni svet. Silvester Peljhan: »V dopisu smo izvršnemu svetu postavili firmajstične nameravane graditve in poselstvam, ki bi zaradi nje nastale. Hkrati smo zahtevali la-kojtnjo zaustavitev meritev, ki so jih opravljali delavci Geodetskega zavoda iz Ljubljane.« Ko tudi čez dober teden dni od izvršnega sveta še ni bilo odgovora, zemljemercer pa so veselo prestavljali prizme in late ter

zabijali kolčke, se je družina najbolj zavzetih krajanov, katerih jedro sestavljajo svet KS in biktivisti krajevne Liberalne stranke, sklenila ponovno sestati. V posebni sobi go- stine Štefančič so družno ugotovili, da so po legalni poti storili že vse, kar je možno, in da se v razmerah, ko njihove zahteve po vrsti zadevajo na gluha ušesa, na ta način ne da začeli vrstiti očiki krajanov, da niso ne samo ničesar dosegli – kar je bilo ne nazadnje naprej, kot da se ne bi nič zgodilo. Nazadnje so se odločili, da stvari vzamejoč v svoje roke. Sandi Škvarč: »Dogovorili smo se, da zemljemercem zaplenimo instrumente, da torej preprečimo nezakonito merjenje. Za nas je bilo to merjenje nezakonito, ker so se ga lotili, ne da bi poprej obvestili kogarkoli iz krajevne skupnosti in ne da bi obvestili enega samega lastnika zemljišča, ki so vrh vsega v celoti v zasebni lasti.« Merilne naprave, shranjene v kopi enega izmed domačinov, so nato še isti večer kompozirali popisali, naslednjega dne pa skrali predati postaji mi- lice v Ajdovščini. Tankjši komandji jim

članki o takratnem dogajanju so sicer shranjeni v debelem fasciklu ... O dogodku je nastalo tudi nekaj šal in tako so na črnovrški Inventuri poročali, da je v Ljubljani Olimpija izgubila, Colčani pa so jih dobili. V humoristični reviji Pavliha je izšla karikatura, ki je nastala kot posledica opravičevanja policistov, da so napadli nedolžno skupino navijačev, ker je bila megla in niso dobro videli, koga tepejo. Na njej policist tolče po svojem kolegu in se mu obenem opravičuje, da ga zaradi megle ni prepoznal. Zanimiva in svojevrstna pa je bila reakcija starejših sokrajanov, ki smo jim hiteli pojasnjevati, kako smo jih po dobili po nedolžnem. Pozorno so nam sicer prisluhnil in nato zmajali z glavo: »Zastonj vas že niso stepli ...«

DOLARSKA DOLINA

Ideje, ki so iz organiziranosti v okviru krajevne mladinske organizacije, preko odbora za pripravo Novoletne proslave peljale proti ustanovitvi društva Trillek, so leta 1990 naletele na zanimivo popestritev. Takratni mladinci, ki smo iz dvajsetih korakali proti tridesetemu letu, smo zastavili nekaj akcij, ki so morda presegle okvire našega delovanja. Ampak zdelo se nam je prav, da kot odraščajoča generacija aktivno posežemo v poigravanje z našo prihodnostjo. Pomladni meseci so se sestavili v odmevno zgodbo, s katero smo Colčani, tako kot pred petimi leti z znamenitim izletom na košarkarsko tekmo v Tivoli, spet prišli v medije. Tudi na naslovne strani. Morda nas je prav dogajanje po tistem izletu tudi navdahnilo, da smo se organizirali mimo uradnih poti in si zamislili celo gverilsko akcijo.

V začetku februarja je nek krajan na kartografskih mapah v Ajdovščini na območju Dola opazil čudne oznake in po poizvedovanju je postalo jasno, da namerava vojska tam zgraditi nadomestne objekte za tiste na Barnici pri Podnanosu, ki bi jih morala umakniti načrtom za hitro cesto. Na Colu je završalo in krajevna skupnost je z dopisom zahtevala pojasnila. Z občine je prišel odgovor, da gre za nepomembno zadevo in da nas bodo sproti obveščali o dogajanju. Krajevna in občinska oblast sta si izmenjevali uradna vprašanja in odgovore, naša generacija je ponovno aktivirala »krizni štab«, kot smo za takšne primere poimenovali manjšo sobo v gostilni Štefančič, kjer smo se tudi sicer sestajali na pijači in klepetali. Danes bi se verjetno poimenovali civilna iniciativa. Predlagali smo sestanek z vodstvom krajevne skupnosti, na čelu katere je bil takrat Silvester Peljhan, ki je imel seveda nevhvaležno nalogo, saj je bil posrednik med zaskrbljenimi krajanji in občinarji, ki so očitno vedeli več, kot so bili pripravljeni povedati. Sredi februarja smo se zbrali na sestanku, na katerega smo povabili tudi takratnega republiškega mladinskega funkcionarja Janeza Sodrznika, ki nas je vzpodbudil k prvi »gverilski akciji.« Kar s sestanka sta se dva odpeljala k Dolarjevim in tam »zaplenu« inštrumente, s katerimi so geodeti opravljali meritve. Naslednji dan smo jih poskusili oddati na postaji milice v Ajdovščini, a so nam svetovali naj jih, če smo se že odločili za takšno akcijo, spravimo nekje na Colu. Za tiste čase je bil to vendarle neobičajen nasvet. Opogumljeni s prvo akcijo smo naslednji dan v štabu načrtovali novo. Vedeli smo, da geodeti po Dolu s

Na Colu je zavrelo

JLA bo gradila, odgovorov na vprašanja pa od nikoder

Po golem naključju so prebivalci Cola nad Ajdovščino zvedeli, kaj pomenijo meritve, ki jih dober kilometer od vasi opravljajo delavci ljubljanskega Geodetskega zavoda. Šlo naj bi za pripravljala dela za gradnjo vasijskih objektov, ki jih bodo tja preselili iz bližnje Podnanosa, kjer bo tekla nova hitra cesta, in za območje 40 do 50 hektarjev. Na večino vprašanj, ki so jih Colčani doslej naslavljali na različne kraje, niso dobili odgovorov ali pa le približne. Nič drugače ni bilo na seji ajdovske občinske skupščine v ponedeljek (26. 2.), ko so delegati prav na pobudo predstavnika Cola hoteli priti stvari do dna.

Zakaj v bistvu gre? Skladišča, ki jih ima armada ob sedanjih cestah iz Podnanosa na Nanos, bodo prebržili novi cesti in jih je treba umakniti. Lokacije so iskali tudi izven občine, vendar vse kaže, da je najbolj primerna okolica Cola. Kot rečeno strokovnjaki že merijo zemljišče, o vsebini bodočih skladišč, režimu gibanja na tem območju ter o vrsti drugih stvari pa ni Colčanom nič poznega. Kaj več jim zaenkrat ni mogoč povedati niti predsednik občinskega izvršnega sveta Silvo Pre-

mr, predstavnik JLA in delegat družbenopolitičnega zbora Stojan Adžić pa je menil, da bi bilo najbolje o vsem govoriti na naslednji seji, ko bo znanih več dejstev.

Ogorčenost krajanov je razumeti tudi drugače: preveč je že bilo primerov, da so o pomembnih stvareh odločali brez vednosti prizadetih ljudi

in ker gre v tem tudi za »obvoznico« mimo izvršnega sveta in skupščine, je zadeva toliko bolj resna. Colčani ne zaupajo več niti izvršnemu svetu in ne njegovemu predsedniku, ki bo poskušal stvar »zgladiti« na njihovem zboru volitev. Zaenkrat je obveljalo, da morajo prekiniti, dokler stvar ne bo razčiščena na vseh nivojih, vse meritve, za kar pa so praktično že poskrbeli mladinci. Ko so izkoristili vsa legalna sredstva, je povedal Sandi Škvarč, so menili ne bi nič zapletili instrumente in jih oddali ajdovski postaji milice...

Povsem neuradno je bilo med delegati slišati tudi drugo plat medalje. Sedanja skladišča je armada že ponujala vipavskemu Kmetijskemu kombinatu, ki naj bi jih uporabljal za pifančajo farmo, eno stavbo ima v našem SGP Primorje, v delu skladišč

pa je tudi vojaška prašičja farma. Potemtakem ne gre na Colu za nujno nadomestno gradnjo, ki bi – po besedah nekega delegata – v sedanjih skromnosti države pomenila pravo razkošje JLA. Povrh vsega pa se ni ovirala možnost, da bi sedanje skladišče ločili od bodoče hitre ceste s primerim zidom ali nasipom, kar bi bilo nedvomno ceneje. Colčani pa bi ohranili svoje okolje.

Ob colskem primeru je spet vzklikal že nestrastno ponovljena zahteva, da bi JLA umaknila drugam tudi svoje skladišče ob izvru Hublja. V času, ko tudi ajdovska občina načrtuje večji razmah turizma – in izvru je pomembna in privlačna turistična točka – bi nikakor ne bilo odveč, da bi v bližnji prihodnosti postavili piko na in tudi v tem primeru.

naši kraji

MAKS HOŽIČ

MAKS HOŽIČ

Torek, 13. marca 1990

Prebivalci KS Col se bodo načrtom JLA odločno uprli

Zatrdili so, da na noben način ne dovolijo, da bi na njihovem območju zgradili načrtovana skladišča za eksploziv

COL NAD AJDOVŠČINO, 12. marca – Skoraj 300 prebivalcev krajevne skupnosti Col nad Ajdovščino je minuli petek zvečer na zboru krajanov, ki sta ga sklicala svet krajevne skupnosti in krajevna organizacija ZSMS-Liberalne stranke, izrazilo odločno nasprotovanje vsakršni gradnji načrtovanih vojaških objektov na tem območju. Predstavnikom ajdovske občinske skupščine in njenega IS pa so povedali, da bodo tudi v prihodnje sami, kot so morali doslej, varovali interese prebivalcev Cola in torej tudi preprečili gradnjo.

Začelo se je pred dobrim mesecem, nam je povedal predstavnik colskega ZSMS-Liberalne stranke Sandi Škvarč, ki je član krajevnega »kriznega štaba«, v katerem so predstavniki krajevne skupnosti, njenega sveta in krajevne organizacije ZSMS-Liberalne stranke. Ta skupina vodi vso dejavnost za preprečitev gradnje vojaških objektov, podprla pa jo je večina prebivalcev Cola.

»Krajanje Cola teh objektov nečemo. S protesti ne bomo odnehali, dokler ne dobimo jasne in poštenega zagotovila, da na Colu vojaških objektov ne bodo gradili. Obljube predstavnikov občinske skupščine, ki so nam jih dali na zboru v petek, da bodo zavarovali interese krajanov, nam zvenijo zgolj kot fraza. Očitno bomo morali svoje interese sami zavarovati. Tako kot smo morali krajanje Cola storiti že večkrat v povojni zgodovini,« je danes zatrdil Sandi Škvarč.

Na začetku februarja so na Colu opazili, da približno poldrug kilometer od vasi v manjši dolini, imenovani Pri Dolarjevih, delavci ljubljanskega Geodetskega zavoda (kdo so, so seveda zvedeli kasneje) izvajajo meritve. Nato so se hitro razširi-

le govorice, da bo JLA gradila poseben objekt – skladišče razstreliva za vojske in civilne namene. Takoj so začeli preverjati te trditve. Čeprav so, kot pravi Sandi Škvarč, le težko prišli do podatkov, saj jim vodstvo ajdovske občinske skupščine ni moglo (ali pa doslej ni hotelo) konkretno odgovoriti, zdaj uradno vedo vsaj to, da JLA načrtuje to gradnjo kot nadomestno, ker se je dosedanja lokacija skladišč razstreliva preveč približala načrtovani trasa bodoče nove ceste skozi Vipavsko dolino.

Na Colu pa skladišča in morebitnih drugih vojaških objektov nečemo. »Vojaško ozemlje«, ki naj bi po doslej znanih podatkih

obsegalo več kot 40 hektarov, je namreč na vodozbirnem območju Vipavske doline, krajanje pa ne vedo, kaj vse bo v vojaških skladiščih in tega gotovo tudi ne bodo zvedeli. Tudi jamarji, člani jamarske sekcije ajdovskega planinskega društva, s katerimi so se pred nekaj dnevi posvetovali, so pritrldili njihovemu mnenju, da je to območje ekološko že zdaj preveč ogroženo.

Zato so se na Colu odločili, da gradnje ne bodo dovolili. Člani »kriznega štaba« so že zbrali 400 podpisov proti gradnji vojaškega objekta. Krajevna skupnost Col ima 794 prebivalcev, od teh 578 starejših od 18 let. Na zadnji seji ajdovske občinske skupščine so dosegli, da so o načrtovani gradnji razpravljali delegati in sklenili, da je priprave nanjo treba ustaviti, prebivalce Cola pa natančno seznaniti z gradnjo in na naslednji seji skupščine razpravljati o problemu, seveda celovito.

SLAVICA CRNICA

Zbor krajanov na Colu

Vsaj nekoliko pomirjeni duhovi

Nabito polna dvorana prosvetnega doma na Colu, kjer je bil petek 9. 3.) zbor krajanov – to smo točko dnevnega reda: kaj bo nameravano gradnjo vojaških objektov v neposredni bližini njihovega kraja, je najbolj prepričljiv dokaz, kako živo so zainteresirani za svojo prihodnost. Govorice in podatki, do katerih so vsicani prišli povsem po naključju, napovedujejo večji poseg v naravo in odjerm okoli 40 do 50 hektarjev zemljišča, v samem ožjem območju pa 18 do 20 hektarjev, ki bodo pod strogim vojaškim režimom. Bolj kot vse jih je motilo, da so vse dosežene meritve potekale brez njihove vednosti in da so občinski mošnje šele na njihovo pobudo v občinski skupščini deloma razgrnili ta občinska skrivnosti. Kaj več jim niso mogli niti na zboru, čeprav so na številna vprašanja odgovorili predsednik izvršnega sveta Silvester Premrl, predsednik skupščine Bojan Turk in predsednik komisije za gospodarstvo in planiranje Zmago Turk.

Ze na samem začetku, ko je predsednik sveta krajevne skupnosti Silvester Peljhan nanizal dosedanja potek »raziskovanj« o načrtovani gradnji, so poudarili, da zbora krajanov ne gre jemati kot napad na JLA, saj so vojaki in starešine pri njih vedno dobrodošli in o tem je veliko dokazov, domačinom gre za zemljo, vse pa spremlja še bojazen, da bo kraj zaradi bližnje vojaških objektov izgubil svojo identiteto. Povrh vsega gre za vodozbirno območje, na katerem so pred leti, kot je povedal nekdanji predsednik KS Ivan Pregeč, že naredili ustrezne raziskave za vodovod, ki bi napajal celo Crni vrh.

Po besedah Silvestra Premrla stvar je ni z ničemer odločena – niti s formalno pravnega stališča. Očitno so se v JLA – žal njenega predstavnika na zbor niso povabili – med več lokacijami najbolj ogreli za Col in prehiteli redna pota, ko so verjetno skupaj z investitorjem, to pa je nekdanja republiška skupnost za ceste, naročili opraviti meritve. Dejstvo je, da bo treba skladišča JLA iz Barnice pri Podnanosu zaradi bodoče hitre ceste preseliti, vprašanje pa je, če bi razen Cola našli še kakšno boljšo lokacijo, primerimo tudi našim prizadevanjem za demilitariziranje območnega pasu. Zmago Turk je dodal, da ves postopek vodi republika, vendar doslej ni sprožila niti razprave o tem. Govornice so torej kot vedno prehiteli redne in utežene postopke, zametli pa ne kaže Colčanom, da so sprožili alarm. Bati se je krinke skrivnosti, je razmišljal dr. Franc Koren, ker je pod njo mogoče skriti tudi kaj drugega in ne samo opremo in priločno skladišče streliva, kot je slišati doslej.

Burna razprava je pokazala na mnoge nevarnosti, ki bi jih tak objava vsebina ne obznanila in ne režim, ki bi mu bili domačini nedvomno podrejeni, prisnel v vas. S podpisovanjem protestne peticije se je že več kot polovica krajanov iztekla proti nameravani gradnji, občinske moče pa so v petek zadovoljni, da pri naslednjem postopku upoštevajo njihovo mnenje in na prihodnji seji skupščine pojasnijo celotno zadevo vsem delegatom. O vsem, kar bi se utegnulo v prihodnje dogajati v zvezi z gradnjo na Colu, pa morajo nujno obveščati sproti tudi krajanje.

MAKS HOŽIČ

COLČANI

ZOPERSTAVIMO SE NAČRTOVANI
GRADNJI VOJAŠKIH OBJEKTOV
V NAŠEM KRAJU!

ZATO PRIDITE NA

Zbor krajanov

v petek, 9. marca 1990
ob 19 uri v prosvetnem
domu na Colu

PRIDITE!

Zadeva se je preselila v klopi ajdovske občinske skupščine, glavna prelomnica, po kateri so načrtovalci začeli opuščati idejo o gradnji v Dolarski dolini, pa je bil zbor krajanov. Potekal je 9. marca 1990 v polnem prosvetnem domu, tudi ob prisotnosti novinarske ekipe Televizije Ljubljana. Spet na eni strani odločnost krajanov, da ne bomo dovolili gradnje vojaških objektov na našem koncu, na drugi novo sprenevedanje vodilnih z občine, ki so krivdo valili na republiške organe.

Po zboru krajanov je nastalo čudno zatišje, ki ga je 27. marca presekala seja občinske skupščine. Predlagan je bil sklep, da izvršni svet Občine Ajdovščina zaradi nastale situacije, ki ni bila nič drugega kot upor Colčanov, vojski predlaga, da najde drugo rešitev za selitev skladišča na Barnici. Na vztrajanje delegatov s Cola, katerim so se pridružili tudi ostali, je predlog nazadnje postal zahteva. Zanimiva in nevsakdanja epizoda iz življenja kraja je bila zaokrožena nam v prid.

Mar res, bi se sicer lahko vprašali danes, dobrega četrta stoletja pozneje. Tudi s kančkom cinizma in ironije. Jugoslovanska vojska je bila namreč v Sloveniji le še dobro leto in od odhodu bi za seboj pustila tudi morebitne zgrajene objekte v Dolu. Nemogoče je reči, kaj bi bilo v njih danes. Ampak to se lahko vprašamo iz varne razdalje, takrat

je bilo vse skupaj na trenutke vendarle tudi zelo nelagodno. Za nas, generacijo, ki je zakorakala v tretje desetletje življenja pa tudi dobrodošla izkušnja, ki smo ji dodali droben pridih avanture in kanček predrznosti.

V BOJ ZA TELEVIZIJSKI SIGNAL

Gledano z današnjega zornega kota prepredenosti s komunikacijskimi kanali se zdi, kot da naslednja zgodba prihaja iz dosti bolj oddaljene preteklosti, a je stara le dobrega četrta stoletja. Na prelomu iz osemdesetih v devetdeseta so se stopnjevali pritiski na odgovorne, da bi tudi na Colu sprejemali kakovit signal obeh programov Televizije Ljubljana. Takrat sta bila to edina domača televizijska kanala, a smo na našem koncu lahko spremljali le prvega. Pričakovali smo, da se bo pokritost izboljšala s posodobitvijo antenskega stolpa na Planini nad Ajdovščino, ki je bila leta 1990 najavljena tudi v časopisih. Ker je tamkajšnji stolp spadal pod pretvornike, je morala del sredstev za posodobitev zagotoviti občina sama in tu je nekdanja občinska oblast odigrala prefinjeno igro. Žirovska Alpina je v zlatih časih obutvene industrije nekaj sredstev vsako leto namenila za vsestranski razvoj krajev, v katerih so bili njeni obrati. Ampak občina je tisto leto prepričala vodilne v Alpini, da so sredstva, namenjena Colu, namenili neposredno za pretvornik, ki naj bi bil pač tudi za nas pomembna pridobitev. Ob misli na izboljšanje televizijskega signala so se duhovi hitro pomirili, ko pa so nove antene namestili in ob tem spremenili nekatere frekvence, je na Colu nastal še večji televizijski mrk. Ko je kmalu zatem zakročila informacija, da je bilo odgovornim ves čas jasno, da posodobitev oddajnikov na Planini ni rešitev za Col, ni bilo nobenega dvoma več: spet smo bili izigrani. Za nameček je

najbolj žgočem soncu dobesedno cvrle mukajoče krave.

Zatorej pozivam vse ljudi, ki lahko storijo karkoli, da bi se zmanjšalo trpljenje teh živih bitij, naj ne ostanejo brezbrizni! Prizadevajmo si, da se bo uresničilo načelo, ki ga je nekoč obelodani nek javni tožilec, da nikakor ne smemo dovoliti, da bi ekonomija prevladala nad humanostjo. To načelo velja za vsa področja, zlasti pa za transport žive živine.

Po vsem tem si resnično ni težko predstavljati, da bi žival, če bi ji bil dan dar govora, na »vladarja sveta« naslovlila takole prošnjo:

CLOVEK, tvoja sem – uporabi me, če hočeš, ubij me, če meniš, da je to neobhodno za tvoje življenje in tvoje zdravje, toda stori, da ne bom trpela ne po tvoji volji ne zaradi tvoje MALOMARNOSTI!

ROŽA JAKOMIN
Koper

Na Colu bo spet zavrelo

V spomladanskih mesecih letošnjega leta smo v Novicah pisali o dogajanju na Colu. To je vas nad Ajdovščino in za osvežitev spomina naj vam povemo, da je hotela tam vojska, v sodelovanju z ajdovskimi IS in še kom, postaviti vojaška skladišča. Namera jim ni uspela, saj so budni krajanji z odličnimi akcijami dosegli ustavitve načrtovane gradnje.

Tokrat bo ajdovska občina zaradi Cola verjetno spet prišla v javnost. Vzrok za to je posodobitev in razširitev TV pretvornika na Planini, vzpetini južno od Ajdovščine. V fazi priprav na razširitev pretvornika in s tem izboljšanja katastrofalnega stanja na področju sprejemanja TV signala v ajdovski občini so vsi, ki so se s tem ukvarjali, obljubljali kakovit sprejem več programov. Sedaj, ko so se dela zaključila, se je sprejem prvega programa TV Slovenija na območju Cola občutno poslabšal, tako da ga prebivalci praktično ne vidijo, da o obljubljenem drugem programu sploh ne govorimo.

Spodaj, v Vipanjski dolini je stanje boljše, pravzaprav normalno, saj je mogoče poleg obeh slovenskih spremljati tudi koprski in zagrebški

prvi in drugi program. Colčani se seveda upravičeno jezijo: saj so za razširitev pretvornika prispevali znatna sredstva. Pravzaprav so ta sredstva, bivše občinske vladajoče strukture, na dokaj zvit način dobile v tovarni Alpina v Zireh, ki ima svoj obrat tudi na Colu in nameni vsako leto nekaj sredstev za razvoj te krajevne skupnosti. Tako pa sta bivši ajdovski župan in bivši predsednik občinske konference SZDL, prepričala vodilne v Alpini v Zireh, da so ta denar, mimo KS Col »odpeljali« v Ajdovščino. To se je dogajalo konec lanskega leta, ko bi Colčani ta sredstva krvavo potrebovali za zaključitev gradnje telefonskega omrežja. Ob misli na izboljšanje vidljivosti vsaj prvega TV programa in ob vseh ostalih obljubah, so se Colčani takrat nekako pomirili, pozabili na denar in občinarjem oprostili.

Sedaj pa bo verjetno spet zavrelo, saj se je neuradno zvedelo, da na oddajniku na Planini, ki je s Cola viden tudi s prostim očesom, menda niso nameščene antene, ki bi oddajale signal tudi na »Goro«. Colski mladinci so v sodelovanju s svetom KS Col že izvedli prvo akcijo. Po vseh hišah so razdelili letake in pozivali krajanje, da do nadaljnjega bojkotirajo plačevanje TV naročnine. Občutek, da jih hoče nekdo spet izigrati, bo poleg nastopov v Občinski skupščini in v javnosti, verjetno narokoval še nove akcije...

SANDI ŠKVARČ
Col

Imeli smo moralno moč

Ob 70-letnici požiga Narodnega doma v Trstu, se spominjamo tudi odpora slovenskih fantov in deklet proti fašizmu in nacizmu. Ki sta nam začela izpodjedati naše narodne korenine.

Mali slovenski narod, ponizan, mučen in zastrahovan je imel veliko moralno moč, ki je izvirala iz ljubezni do svojega ljudstva in želje, da bi okupirano ozemlje ohranili svojim bodočim rodovom.

13. julija 1920 so fašisti napadli in požgali Narodni dom v Trstu, ki je gorel celo noč, ker gasilec niso dovolili, da bi požar pogasili.

krajevna skupnost ostala brez sredstev, ki jih je sicer potrebovala za gradnjo telefonskega omrežja, kar je še ena, z današnjega zornega kota, neverjetna zgodba.

Takrat smo se ponovno organizirali v okviru našega kriznega štaba, se napotili po hišah ter ljudi pozvali, naj v znak protesta do nadaljnjega ne plačujejo RTV-naročnine. Brez dvoma pogumna poteza, ki pa je imela učinek, saj so stekle aktivnosti, ki so počasi, z veliko sestanki, tudi z grožnjami izterjevalcev naročnine, nazadnje pripeljale do nekakšne rešitve z oddajnikom na Trstelju. Sicer z obilo novimi tehničnimi težavami, ki so se vlekle še nekaj časa. Reševalo se jih je tudi s korepetitorjem na Žerivšah, saj tja obrnjenih anten niso več motili močni signali italijanskih zasebnih televizijskih postaj. S prihodom prvih satelitskih anten in še posebej z vse hitrejšimi internetnimi povezavami, ki prinašajo tudi televizijsko sliko, so nekdanje težave zgolj neprijeten spomin. Danes imamo pravzaprav nove, za tiste čase nepojmljive, ko se težko odločamo med stotinami televizijskih programov. Z brezhibnim zvokom in sliko, brez »sneženja« ali celo plezanja po strehi in obračanja antene, ki jo je premaknila burja. Ampak za to smo se borili, kajne?

2

petek, 1. junija 1990 – Št. 43

AJDOVŠČINA

Še zadnje usmerjanje TV anten

AJDOVŠČINA – (mh) – Že ob uradni otvoritvi oddajnika za drugi program (11. 5.) TV Slovenija so strokovnjaki te hiše napovedali, da bo trajalo približno mesec dni, da bodo usklajeni vsi manjši pretvorniki. Eden teh je tudi na Planini nad Ajdovščino, ki so ga s pomočjo delovnih organizacij, zasebnih obrtnikov in JLA skorajda v celoti obnovili in povečali. Zgradili so med drugim povsem novo stavbo in namestili nekatere nove aparature. 9. junija pa naj bi z njega že dobivali signale za pet TV in dva radijska programa. Torej bo treba takrat v Ajdovščini in okolici, kjer spremljajo programe s tega pretvornika, še zadnjič usmeriti antene.

Spremenjeni bodo tudi kanali, na katerih bo moč sprejemati posamezne programe. Ljubljanski I. program bo viden na 24. kanalu, drugi ljubljanski program na 31. koprski program bo mogoče spremljati na 34. kanalu, prvi zagrebški program na 37. in drugi TV program iz hrvaške prestolnice na 46. kanalu. Spremenjeni bosta tudi frekvenci ljubljanskega radijskega programa: prvi bo oddajal na frekvenci 89,5, drugi pa na 98,6 MHz.

Parketarna, Kmetijska zadruga in Alpina so nudile številna delovna mesta

ODNESLE SO JIH POŽAR, REFORME IN KAPITALIZEM

Col je do konca prve svetovne vojne spadal v vipavski upravni in sodni okraj dežele Kranjske v avstro-ogrski monarhiji. Krajanom najbližje upravno središče je bila Vipava, ki je z vso zgornjevipavsko dolino upravno spadala pod postojnsko glavarstvo. Večina dokumentov o zgodovini Cola do leta 1920 je v depojih pokrajinskih arhivov v Postojni in Kopru in v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani. Med njimi so tudi dokumenti o gradnji in lastništvu prve parne žage na Colu.

Iskanje, ki zahteva predvsem veliko potrpljenja in časa, bo za nekoga, ki bi se tega izziva lotil, v prvi vrsti zelo zamudno, obenem pa v veliko zadovoljstvo, saj bi z najdenim lahko dokumentirano razkril marsikaj iz že pozabljenih preteklosti kraja. Težavo več pri iskanju predstavlja dejstvo, da se je za kraj v časopisih in dokumentih uporabljalo več imen, pisanih v slovenščini, nemščini in italijanščini (Col nad Vipavo, Zoll bei Vipach, Col bei Vipava, Zoll, Podvelb, Podwelb, Trilek, Trillech ...). Col in

mesta, kjer so se ustvarjali in hranili arhivi (Postojna, Koper, Gorica, Ljubljana), so polega tega v zadnjem stoletju že v četrti državi. Pred, med in po vojnah so se arhivi običajno nenadzorovano in na hitro selili in se pri tem izgubljali ter nehote, pa tudi namerno, uničevali. Kljub vsemu pa je že v nam najbližjem arhivu v Novi Gorici in v časopisih iz tistega časa veliko zanimivega. Tudi o povojnem zagonu in propadanju industrije in obrti v našem kraju.

Žaga in parketarna

Tovarna, ki je dala kraju povojni zagon

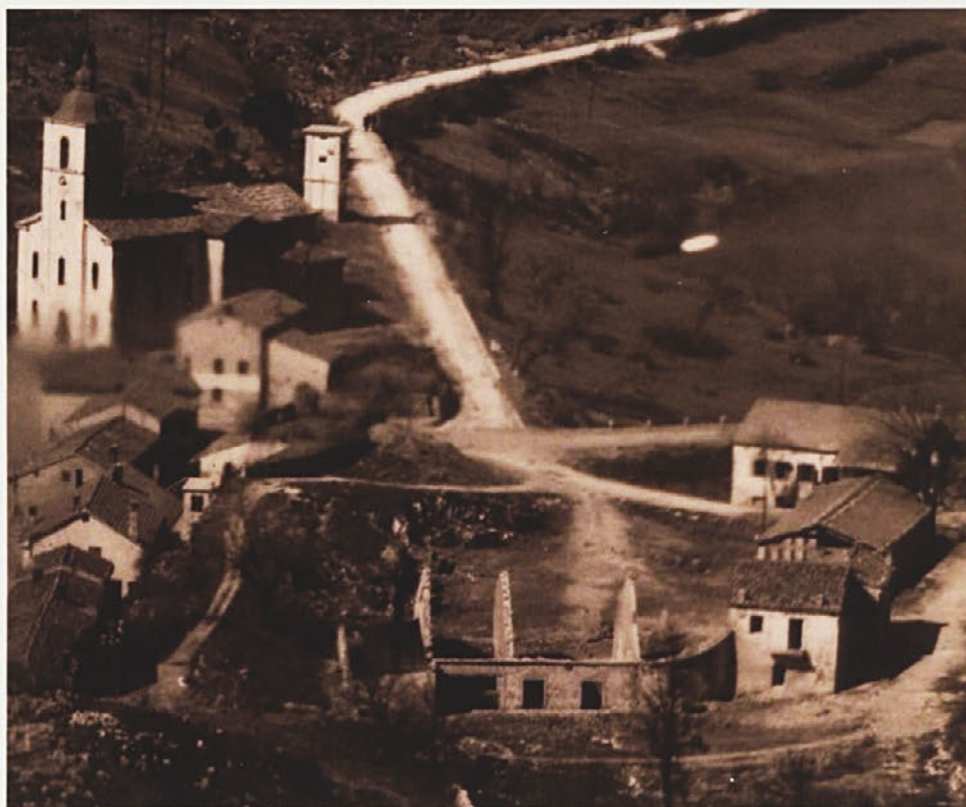
Žage so bile tudi v teh krajih ena od obrtnih dejavnosti, s katero so ljudje iskali možnost zaslužka. Ena večjih je bila sredi vasi, kjer je danes zadrugi dom, najbolj znana pa Na žagi. Obe je uničil požar.

V 19. stoletju je v globoki vrtači, ki bi jo lahko umestili pod sedanji zadrugi dom in trg pred njim, takratni župan Občine Col **Mihael Puc - Mejakov** najprej zgradil velik okrogel betonski »lonec« s premerom dvanajst metrov. Vanj so shranjevali led, ki so ga lomili v ledenih jamah pri Kalarju za Križno goro in z njim trgovali v Trstu. Ko je ta posel propadel, je tam zgradil žago, ki so ji seveda krajanji poimenovali Mejakova žaga. Shrambo za led so pregradili na pol in jo uporabili za zbiralnik vode. Ta je bil kot vodni rezervoar (štirna) v uporabi tudi po drugi svetovni vojni, ko so zgradili zadrugi dom, saj je zagotavljal pitno vodo tamkajšnjim stanovalcem, lokalom in obrtnim delavnicam. V začetku sedemdesetih so vodovodne cevi potegnili vse do šole in prosvetnega doma za potrebe obrata žirovske Alpine.

Žaga je v času pod Italijo menjala lastnika, saj jo je kupil Tržačan **Bruno Montanari**, sin bogatega tržaškega bankirja, Jud po rodu, zato se je odslej imenovala Judova žaga. Leta 1937 jo je povsem uničil požar, ko naj bi leseno ostrešje zanetile iskre iz dimnika, čeprav so se razširile tudi govornice, da jo je lastnik namerno požgal in dobil visoko zavarovalnino. Bruno je z ženo,

Grkinjo, in sinom, ki so ga colski vrstniki klicali **Bobi**, živel v stanovanju v severnem

delu zadrugnega doma, kjer se je skozi leta zamenjalo več stanovalcev in je v ta namen v

uporabi tudi danes. Tudi v poslovnem smislu je bil Montanari tipičen jud, saj je delavcem, med katerimi je bil tudi **Ivan Kovšca - Kovšcev** s Cola, za garaško delo namenjal sila skromno plačilo. Poleg tega so bili v dolgih zimah, ko furmani niso mogli voziti hlobovine, brez dela. Ko je pogorela, je niso nikoli več pognali, nekaj opreme in strojev je lastnik preselil oziroma najverjetneje prodal na Drobničovo žago. Po vojni, v kateri je sin Bobi izgubil življenje, se je še vračal na Col, tudi z načrti, da bi jo obnovil, nazadnje je od države izposloval odškodnino, saj je bil objekt nacionaliziran. Nekaj betonskih ostankov temeljev, na katere je bil pritrjen polnojarmenik oziroma gater, kot je še en izraz iz nemščine, ki je ostal v teh krajih, je še danes vidnih v kleti. Nema priča zgodovine je tudi prazna polkrožna štirna globoko pod združenim domom.

Posebno mesto v zgodovini Cola pa je seveda dobila žaga, po kateri delu vasi pod križiščem pri Gostilni Tratnik še danes pravijo Na žagi. Tam je namreč **Andrej Rován** (tudi lastnik gostilne in živinozdravnik ter zelo napreden človek) konec 19. stoletja zgradil parno žago in se zanjo precej zadolžil. V veliki meri ga je rešila prva svetovna vojna, saj je prodal veliko v tistih časih zelo dragocenega lesa za strelske rove. Znan je bil po tem, da je neizmerno sovražil Italijane in starejši ljudje so pripovedovali, da so ga morali domači fantje včasih držati zaprtega v hramu, da ne bi bilo kaj narobe, ko so prišli fašisti v gostilno.

Po vojni je širil svojo dejavnost in tudi z oglasi iskal delavce. Tako je 27. avgusta 1920 v časopisu Wiener Allgemeine ponujal zaposlitev na *Dampfzaegewert* na Colu štirim delavcem. Iskal je preddelavca,

upravljalca z žago in dva navadna delavca. Tudi iz tega oglasa je razvidno, da ni maral Italijanov, saj je, čeprav so takrat ti kraji že spadali pod italijansko pokrajino Venezia Giulia, oglaševal v nemškem časopisu. O tem, kako spoštovan je bil med ljudmi, priča tudi to, da so ga v občini Črni Vrh razglasili za častnega občana.

Po smrti gospodarja je delo nadaljeval sin **Milče Rován**, ki pa je sredi tridesetih let prodal imetje (po nekaterih informacijah se je preveč zadolžil) ter se odselil. Žago je kupil podjetnik **Albert Drobnič** iz Trsta, ki je dejavnost razširil tudi na izdelovanje parketov. V ta namen je kupil bližnje zemljišče in tudi z materialom podirajoče se stare cerkve na pokopališču postavil nov tovarniški objekt. Na Colu je ostal do kapitulacije Italije.

Po vojni je bil objekt opustošen, ljudje so pač po kapitulaciji Italije pobrali, kar je bilo še uporabnega v zapuščenih objektih. V zasilno urejenih prostorih parketarne je bila kratek čas po vojni organizirana šola, pripravili so tudi nekaj proslav in gledališko predstavo. V obdobju, ko je takratna oblast tujcem zaplenila in nacionalizirala industrijske objekte in druge stavbe, pa so se seveda pojavili tudi prvi načrti o nadaljevanju proizvodnje. Stavba žage je bila ocenjena kot porušena, kar je bila tudi posledica več bombnih napadov zavezniških letal proti koncu druge svetovne vojne.

STO LJUDI V TREH IZMENAH

V povezavi s cenitvijo in načrti, kaj storiti z nacionaliziranimi objekti Drobničove žage

in parketarne, je več dokumentov, ki pričajo o »prelaganju papirjev«. Nenazadnje tudi zato, ker je bila celotna zadeva predmet odločanja meddržavne jugoslovansko-italijanske gospodarske komisije, ki je odločala tudi o odškodninah za objekte, ki so prešli v državno last. Kljub temu da je glavnina birokratskih dejavnosti potekala leta 1949, pa je v Uradnem listu Ljudske republike Slovenije, ki je izšel 8. junija 1948, moč razbrati, da je Lesno industrijsko podjetje Ajdovščina ob obratu Rizzato v Ajdovščini že takrat registriralo tudi Lesno industrijski obrat Drobni Col.

V povojnem obdobju so marsikje in marsikdaj najprej ukrepali in se šele potem posvetili neizbežnemu birokratskemu postopku in formalni ureditvi. Na žagi in parketarni so namreč začeli z delom že pred uradno registracijo junija leta 1948, kar dokazuje tudi prva matična knjiga. Prvi vpisani **Mirko Kobal** je kot strojnik upravnik nastopil službo 27. julija 1947, na isti dan tudi **Franč Štefančič**, ki je postal žagar in vodja parketarskega stroja. Zadnji vpis v prvo knjigo je s 17. septembra 1953 pod zaporedno številko 182, kar pomeni, da se je v šestih letih na delu na žagi in v parketarni zvrstilo skoraj dvesto delavcev, večina domačinov. V drugi matični knjigi, v katero

so začeli z vpisi leta 1953 in vanjo najprej vnesli vse takrat zaposlene, ima zadnji zapis zaporedno številko 128 in je nastal le tri dni pred katastrofalnim požarom.

Žaga in parketarna sta bili industrijski obrat, ki je Colu in bližnji okolici obetal lepo prihodnost. V letih največjega zagona je v treh izmenah delalo celo več kot sto ljudi; nekaj na žagi, večina v parketarni. Nekaj je bilo tudi kooperantov, med njimi furmani, ki so iz Ajdovščine vozili vodo za potrebe proizvodnje. Zato so že takrat razmišljali, da bi dolgoletno perečo težavo vodooskrbe na Colu rešili z izgradnjo vodovoda, vendar so na sestanku Občinskega ljudskega odbora Col, ki je bil 3. avgusta 1953, ugotovili, da bi bil to prehud finančni zalogaj.

ČRNA AVGUSTOVSKA SREDA

Sreda 21. avgusta se je s črnimi črkami zapisala v povojno zgodovino Cola. V kotlovnici obrata je izbruhnil požar, se hitro širil in požiral tovarno, ki je dajala kruh številnim krajanom. O njem so že naslednji dan poročale Primorske novice in bralcem sporočile, da do zaključka redakcije požar še ni omejen in da reševanje otežuje pomanjkanje vode. Podrobnejši opis katastrofe so ponudile teden dni pozneje: »Požar je nastal po nesrečnem naključju

med popravilom strehe, ko je enemu izmed delavcev spodrsnilo. Iz rok mu je padla krovna plošča in prebila požarnovarnostno oblogo nad kotlarno. Ker v tovarni kljub opozorilom niso dovolj redno skrbeli za čiščenje, je zaradi velikih količin suhega prahu nastala prašna eksplozija in plameni so hitro zajeli celoten obrat. Škode je za 50 milijonov dinarjev. Da so v tovarni parketa imeli malomaren odnos do požarnovarnostnih predpisov, kaže tudi to, da tovarniška gasilska črpalka ni mogla potegniti vode iz požarnega bazena, ki tudi ni bil poln. Za nameček je bila tisto poletje v Zgornjevipavski dolini huda suša in je povsod primanjkovalo vode.« Vaščani, ki so z vseh koncev prihiteli na pomoč in celo z vedri prinašali vodo za gašenje, ter seveda gasilci in vojaki so s požrtvovalnostjo preprečili še hujšo škodo. Niso samo gasili, ampak reševali tudi izdelke, opremo in težke delovne stroje, za katere so privezali močne vrvi in jih vlekli iz gorečega poslopja.

Primorske novice so tudi v naslednjih mesecih poročale o aktivnostih v zvezi z usodo colske žage in parketarne. Veliko pisem in dopisov je romalo na različne naslove, v iskanje pomoči so se vključili vsi, od stroke do sindikata delavcev colske tovarne. Ganljiva prošnja slednjih, napisana le tri dni po požaru, je bila naslovljena na Okrajni ljudski odbor Nova Gorica, ki jo je 1. septembra poslal na nižji nivo oblasti, na Občinski ljudski odbor Ajdovščina, na katerega se je s prošnjo za pomoč in soglasje za začasno obratovanje obrnilo tudi matično podjetje.

Ne glede na napore, ki so bili vloženi v čimprejšnjo obnovitev proizvodnje v improviziranih prostorih, pa je delavski svet podjetja že na seji 4. septembra sklenil, da se dejavnost iz pogorele parketarne na Colu premesti v Ajdovščino, kjer so v okviru rekonstrukcije tovarniških hal predvideli tudi prizidek za parketarno. Stroje so zato odpeljali v Ajdovščino, z njimi je odšla tudi

večina delavcev, na Colu pa je še naprej obratovala le sušilnica, ki je bila v požaru najmanj poškodovana. 16. novembra je tako predsednik Občinskega ljudskega odbora Ajdovščina **Branko Škrinjar** okrajnemu ljudskemu odboru Nova Gorica poročal, da je matično podjetje pravočasno poskrbelo za zaposlitev vseh delavcev in jim uredilo prevoz. Ob tem je še pojasnil, da je odločitev, da se na Colu opusti obnova pogorele tovarne izrazito ekonomske narave. Novogradnja bi namreč po predračunu stala enainštirideset milijonov takratnih dinarjev, selitev in rekonstrukcije v matičnem podjetju, ki so se že izvajale, pa štiri milijone manj. Poleg tega je bilo predvideno, da bo imela parketarna v Ajdovščini kljub manjšemu vložku večjo zmogljivost.

JE BILA SELITEV RES EDINA REŠITEV?

Občinska oblast iz Ajdovščine se je v

poročilu pravzaprav zagovarjala pred višjim nivojem oblasti, ki ga je predstavljal Okrajni ljudski odbor Nova Gorica in ki jo je tudi pozval k poročanju. Bil je namreč seznanjen s pomisleki krajanov in zaposlenih v parketarni, ki so nasprotovali selitvi obrata v Ajdovščino, saj je Col s tem izgubil najmanj sto delovnih mest v

samem kraju, kjer sicer ni bilo drugih možnosti za zaposlitev. »V razgovoru s člani sindikalne podružnice in občani Cola, ki so ga vodili predstavniki podjetja in zastopniki krajevnega ljudskega odbora, je bila ekonomska nujnost premestitve parketarne s Cola v Ajdovščino obširno predstavljena. Računamo, da so prizadeti delavci in tudi ostali občani Cola seznanjeni z dejstvom, da nastala situacija ne dopušča druge izbire,« so poudarili v dopisu in se posuli s pepelom, ko so dodali, da se opravičujejo, če so prvi zahtevek o poročanju nehote prezrli in bili prepozni z odgovorom.

Zanimivo je, da tako časopisi kot tudi vsi ostali, ki so se angažirali pri sanaciji, ne omenjajo poškodovanih v požaru. V prašni eksploziji sta jo skupila dva delavca, ki so ju najprej, zavite v rjuhe, odnesli v gostilno Tratnik in jima tam z mazili lajšali bolečine, nato pa sta bila prepeljana na kirurški oddelek

bolnišnice v Šempetru. Huje poškodovani je dobil opekline po obrazu, rokah in nogah, drugi po nogah, zato sta dobila tri oziroma dva meseca bolniškega dopusta. Poškodovana sicer nista bila zaposlena v obratu na Colu, pač pa pri matični tovarni iz Ajdovščine.

Po požaru so z delom nadaljevali le še v sušilnici, delovala je tudi žaga. Vendar pa so se že naslednje leto, dobrega pol leta po preselitvi v Ajdovščino, pojavile organizacijske težave, ki so jih omenili v polletnem poslovnem poročilu matičnega podjetja Lipa. Sušene frize (polizdelki za parket) so pač morali s Cola voziti v Ajdovščino in ob povečani proizvodnji, ko tamkajšnja sušilnica ni mogla zadostiti potrebam, se je pokazalo, da bi morali imeti ves čas na razpolago ustrezen kamion. Za nameček je ravno takrat ponagajala še deževna jesen, ki je onemogočala delo v gozdu in vplivala na zmanjšan odkup hlodovine, dolga in ostra zima pa je precej zmanjšala proizvodnjo na žagah. Zaključek poslovnega poročila je bil obenem nekakšna grozeča napoved, da bo usoda colskega obrata kmalu dokončno zapečaten. Zapisali so namreč še, da je proizvodnja frizov na Colu zelo draga in da bodo morali čimprej pristopiti k ureditvi celotne proizvodne linije v Ajdovščini. Še danes velja prepričanje, da je bila to prej politična kot ekonomska odločitev.

V Ajdovščino so najprej preselili sušilnico, ko pa so leta 1965 zaprli še žago, je Col dokončno ostal brez tovarniškega obrata, ki je ga ponovno dobil šele slabo desetletje pozneje s prihodom tovarne Alpina.

Objekti žage so bili pozneje prodani kot stanovanjske stavbe.

In še drobna zanimivost iz tistega obdobja: **Tone Škvarč - Rnejcov** in **Feliks Leban - Fele** iz Orešja sta bila zadnja kurjača v mašinhauzu, kot so rekli kurilnici, in prišel je ukaz, da mora eden od njiju na delo v Ajdovščino. Nista se mogla odločiti, zato sta povlekla slamico. Krajšo je potegnil Tone, toda usoda je hotela, da mu je kmalu moral slediti tudi Fele ...

Zbral in zapisal Dušan Krečič, dopolnil in uredil Sandi Škvarč

Vsi uporabljeni in citirani dokumenti se hranijo v Pokrajinskem arhivu Nova Gorica (PANG: fond LIPA, Okrožno sodišče Postojna ...). Primorske novice pa hrani Bevkova knjižnica v Novi Gorici.

FOTOGRAFIJI POŽARA: PGD COL.

DOKUMENTI IN ČASOPISNI ČLANKI

Številka	Datum prijave	Ime prijavitelja	Kategorija		Vrednost	K. o. v. r. j. o. l.		Delovna enota	Kraj
			vrsta	vrsta		vrsta	vrsta		
1	11.1.62	Kolovc Olička	stojni	stojni	24-	Ed.	Ed.	Ed.	Ed.
2	11.1.62	Štefančič Franz	stojni	stojni	15-	Ed.	Ed.	Ed.	Ed.
3	11.1.62	Černik Anton	stojni	stojni	15-	Ed.	Ed.	Ed.	Ed.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
AJDOVŠČINA

Številka: 5-351-206-1962 - B/b
Datum: 4/9-1962

"LIPA"
LESNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
AJDOVŠČINA

ZADEVA: Postavitve provizorije na Colu
ZVEZA: Vaša št. D - 5019 od 25/8-1962

Da bi vam lahko izdelali gradbeni pristanek za postavitve provizorije na Colu, prosimo, da predložite v dveh izvodih načrt strešne konstrukcije in preres objekta.

4/9
6.10

V.d.

Splošno

R. H. G. ...

Lesno industrijsko podjetje

»LIPA« Ajdovščina

se za prizadevno in nesebično pomoč pri gašenju požara v parketarni na Colu

ZAHVALJUJE

Garnizonu JLA Vipava in vaščanom — delavcem obrata na Colu — gasilskim društvom: Ajdovščina, Nova Gorica, Idrija, Pipava, »LIPA« Ajdovščina, »Petrol« Ajdovščina, »Vožila-Gorica« Sempeter pri Gorici.

Gorelo v TIK in parketarni na Colu

V noči od ponedeljka na torek je nastal požar v tovarni igel v Kobaridu in povzročil za okoli 20 milijonov škode.

Včeraj okoli 12. uri je izbruhnil požar tudi v parketarni na Colu. Do zaključka lista požara še niso pogasili. Gašenje je otežkočalo t. omanjkanje vode.

Obnovitev parketarne v Ajdovščini

Kot smo že poročali, je velik požar uničil obrat LIP, parketarne na Colu. Podjetje je že začelo uredjevalnimi deli za delno inčasno nadaljevanje proizvodnje na Colu, obenem pa pripravlja preselitev obrata v Ajdovščino. Delavski svet je namreč po temeljiti proučitvi ekonomskih činitelj ljev sklenil urediti novo parketarne v Ajdovščini. S tem bodo dosegli precejšnjo pocenitev proizvodnje. Zaenkrat bodo na Colu ostale žaga, sušilnica in parilnica; pozneje pa bodo tudi to uredili v Ajdovščini. Gospodarski organi ljudskega odbora že razmišljajo tudi o tem, da bi dosedanje prostore parketarne na Colu izkoristili za kako drugo gospodarsko dejavnost.

K.

Vpisi v register državnih gospodarskih podjetij

832.
Sedež: Ajdovščina.
Dan vpisa: 26. maja 1948.
Besedilo: Lesno industrijsko podjetje Ajdovščina.
Poslovni predmet: Nakup, žaganje in predelovanje lesa in prodaja proizvodov lesne industrije.
Ustanovitelj podjetja: Vlada LRS, odločba št. S-zak. 260 z dne 17. V. 1948.
Operativni upravni voditelj: Glavna direkcija lesne industrije LRS.
Obrati podjetja: Podjetje Rizzato, lesna industrija v Ajdovščini, in Lesni industrijski obrat Drobnič, Col.
Podjetje zastopa: Repič Anton, ravnatelj, ki podpisuje samostojno, v obsegu zakonitih pooblastil in pravil podjetja.
Ministrstvo za finance LRS, Ljubljana.

Obrača se na Ves delovni kolektiv parketarne Col, ki ga je te dni prisodala mlaka nevesta, ko je požarala kovana parketa. Obračamo se na Ves delovni kolektiv, zato nate besede ne bodo učena kaj pa pisanje to kar učimo v njih sedaj, ko nam grezi, da se parketarne na Colu ne bo več ohrotila in nam bodejo stroje, baterije in rezalni stroji ogreji, brez kakršnegakoli upravljanja med delavci odpraviti.

Stroji in parketarne na Colu so življenjskega in političnega pomena ne samo za ves delovni kolektiv kaj pa tudi za vsa bližnja in dlojina okolja našega pomenega kraja. Zato Ves delovni kolektiv, da bi tudi vi pripomogli s svojimi opipljivimi in pripravljenimi, da se parketarne obrni. Vi delovni kolektiv, da bomo naprej dati še več od sebe in nadzorovati, ne zamujamo tako, da bomo tudi mi deli svoj deli skupnosti.

V prepričanju, da boste k našim upevam tudi vi pripomogli se vam naprej zahvaljujemo delovni kolektiv in upravi odbor (poda) imoobane podružnice parketarne Col.

Col, 24.8.1962.

Ministrstvo za finance LRS, Ljubljana

ŠTIRJE POŽARI: Nad 70 milijonov škode

Vzrok požarov: še vedno pomanjkljivo izvajanje varnostnih predpisov

V zadnjih dneh so v štirih gospodarskih organizacijah izbruhili požari — od tega dva večja, ki sta prizadela nekaj deset milijonov dinarjev škode.

V Tovarni parketa na Colu je požar sicer nastal po nesrečnem naključju, zgolj slahim požarnovarnostnim ukrepom je pripisati, da je dosegel tako velik razmah. Delavci, ki je popravil streho, je spozdalno, ko je lovil ravnotenje, je sprožil krovno ploščo, ta je prebila požarnovarnostno ohišje nad kotlarno, ki je bila že vsa prepevala. Ker v tovarni kljub opozorilom niso dovolj skrbeli za redno čiščenje, je zaradi večjih količin suhega prahu najprej nastala prašna eksplozija, ki je hitro zajela s plameni obrat. Škode je bilo za 50 milijonov dinarjev. Le z največjo požarnovarnostjo delavcev, vojakov, gasilcev in vaščanov so preprečili, da številka ni še večja. Da so v Tovarni parketa imeli malomaren odnos do požarnovarnostnih predpisov, kaže tudi to, da tovarniška gasilska črpalka ni mogla potegniti vode iz požarnega bazena, ki pa tudi ni bil poln.

Malomarnost, ali bolje rečeno, nestrokovnost delavca je povzročila tudi požar v Tovarni igel v Kobaridu. Ko je namreč delavec opazil, da je motor rezkalnega stroja pokvarjen in da je prišla tleti krpica, s katero si je brisal roke, jo je za silo pogasil in verjetno odvrzel v bližino stroja. Ker je stroj starejši izdelan okoliha tekočino. Ko je nato delavec odšel po obratovodje, da bi popravil stroj, je izbruhnil požar, ki je povzročil za 20 milijonov dinarjev škode. Tudi v Tovarni igel varnostni ukrepi niso bili najboljši, čeprav so vse gasilne naprave v redu delovale. V okolju, kjer je nastal požar, bi delavci namreč ne smeli kaditi, kar pa ni bilo prepovedano. Manjša požara, ki nista prizadela večje gmojne škode, sta izbruhnila tudi v Tovarni pohištva Nova Gorica in pri Živnoprometu. V tovarni pohištva plamen nastal zaradi začasnih slabih naprav za odvajanje žagovine ter iskre, ki jo je verjetno povzročila žaga. Pri Živnoprometu pa so vsakladževali seno ob steno s električnim vodom in nezahčeno žarnico, ki so jo po nesreči razbili. V obeh primerih so premalo upoštevali varnostne predpise.

Ob teh požarih so velja zamisliti. Zakaj v podjetjih, kjer je proizvodnja taka, da jo lahko uniči požar, tako slabo upoštevajo varnostne predpise. Mar mora res vsakdo na lastni koži preizkusiti nesrečo, da se spomni? Izgubljeni milijoni zaradi malomarnosti so bili težko prislужeni. Treba je, posebno v dneh, ko snuša še novejša mož.

Intervju: Anton Škvarč Tudi zastoj bi delali en mesec, da bi tovarna ostala

Anton Škvarč – Rnejcov, je začel z delom v parilnici, največ časa pa je bil mašinst v kurilnici žage in bil obenem vodja tovarniške gasilske desetine. Po zaprtju obrata na Colu je do upokojitve delal v ajdovski Lipi.

Je bilo težko dobiti zaposlitev na žagi?

Sploh ne, še primanjkovalo je delavcev. Mene je najbolj pritegnilo to, da sem lahko hodil v službo v domačem kraju. Vsak delavec je prišel prav, tudi starejši.

Je bilo delo v proizvodnji težko, umazano in nevarno?

Jaz sem naprej delal v parilnici, kjer smo parili *brjone od 100*, kot smo jim rekli. Zlagali smo jih v posebne komore, kjer so bili nekaj dni v pari, in nato v skladovnice, od koder so jih potem večino odpeljali v izvoz. Na drugem koncu tovarne je bila parilnica za *frize*, ki so jih po parni obdelavi zložili na prostem za zračno sušenje, pred predelavo v parket pa so šle še skozi postopek v sušilnici.

Kako pa je bilo na sami žagi?

Na žagi je v eni izmeni delalo okrog petnajst delavcev: šest je bilo cirkularistov, en predrisač, en gaterist, dva dovozača, tri ženske ter še kurjač in delovodje. Trije so delali tudi zunaj, kjer so bukove hlode sortirali po debelini. Jelov les smo žagali zgolj ob nedeljah, udarniško, za potrebe podjetja Obnova in same vasi.

Ste za delo v kurilnici potrebovali posebno kvalifikacijo?

Poslali so nas na izobraževanje v Cerkno, kjer smo imeli predavanja, na izpit pa smo odšli v Ljubljano. Prvi je odšel Ivan Kovšca, nato še jaz. Učili so nas o električnem sistemu, o gorivih in izkoristku in o temperaturah, s katerimi smo se srečevali pri svojem delu.

Ste dobro zaslužili, so bile plače redne?

Zaslužil sem okrog dva dinarja na uro, ampak nimam prave primerjave, koliko bi bil ta zaslužek vreden danes. Vem pa, da smo šli leta 1952, ko je bila tista znana huda zima na mejo na Krasu na sečnjo borovcev in medtem ko smo doma zaslužili dobrih dva tisoč dinarjev, smo jih tam za deset dni dobili okrog deset tisoč. Jaz sem se prej vrnil domov, ker sem moral na predvojaški tečaj. Takrat so nas poslali tudi drugam in tako smo, recimo iz Ajdovščine proti Colu, kopali luknje za električne drogeve. Ko zaradi hude zime ni bilo moč pripeljati hlodovine in se je žaga ustavila, smo na cestah kidali sneg.

Ste imeli urejeno menzo ali je vsak sam skrbel za malico?

S seboj smo si prinesli, največkrat krompir in mleko. Imeli smo tudi menzo v današnji Pekovi hiši pod farovžem, ampak je bila samo za šefe in pisarniške delavce ter za tiste, ki so prihajali na delo na Col iz matične tovarne.

Je vodstvo podjetja skrbelo tudi za družabno življenje: za izlete, ozimnice, novoletne zabave?

Na izlete smo se vozili s kamioni. Povsod smo bili: na Bledu, v Logarski dolini ... Vse na stroške podjetja, ki nam je nekoč plačalo tudi počitnice v Portorožu: cel teden smo bili v hotelu Palace. Je pa bilo družabno življenje odvisno tudi od šefov tovarne ... Pod žago smo imeli tudi priročen bife, manjši prostor,

v katerem je bil sod vina. Vsak si je lahko za nekaj dinarjev natočil lonček, kadarkoli je hotel. Nihče nam ni branil. Zanimivo je, da se jih je več porezalo pozneje, ko nismo več imeli vina ...

Kako se spomnite požara, ste bili takrat v službi?

Mene takrat ni bilo na žagi, saj smo na Prevalu kosili. Ko smo izvedeli za požar, smo seveda takoj tekli na pomoč in reševali. Spomnim se, da so prišli prej gasilci iz Idrije kot iz ajdovske Lipe. Bil sem med dežurnimi in na pogorišču smo bili celo noč, ki je bila precej mrzla. Na žagi smo sicer imeli desetino, ki je imela prostore v manjši baraki nad cesto in tam smo imeli nekaj aparatov in opreme. Vozila nismo imeli, samo eno ročno in eno manjšo tomosovo črpalko ter nekaj cevi.

V časopisnih člankih v zvezi s požarom je navedeno, da se je v tovarni slabo skrbelo za požarno varnost?

Povsod v tovarni je bilo veliko prahu, pri peči za sušenje je bil za nameček velik silos. Ko so popravljali streho, je bila tam odprtina, v peč je potegnili zrak, ven je butnil ogenj in prah se je vnel, kot bi ga polil z bencinom.

Kakšni so bili dnevi po požaru, ste slutili, da se obeta selitev v Ajdovščino?

Takoj smo vedeli, da so parketarni šteti dnevi. Strinjali smo se, da bi en mesec delali zastoj, samo da bi tovarna ostala, a ni pomagalo. Vse je bilo nastavljen tako, da se naredi močne industrijske centre.

Ali menite, da bi lahko tovarna ostala na Colu?

Kako da ne, saj smo komaj dohajali povpraševanju po parketu. Še čakali so nanj, ker ga nismo uspeli narediti dovolj. Vse skupaj je imelo bolj propagandno ozadje, kako vse združiti v centru občine.

Se je bilo težko privaditi na to, da ste se morali v Ajdovščino voziti v službo?

Ah, saj smo bili mladi, ni bilo težko. Imeli smo avtobusni prevoz, ki nam ga je sprva plačevalo podjetje Lipa. Delovnik in plača sta ostala enaka. Je pa bila ena prednost v tem, da smo imeli v Ajdovščini menzo s toplu malico.

Pogovarjal se je Sebastjan Kovšca

FOTO: GASILSKA ENOTA COLSKE PARKETARNE. ANTON ŠKVARČ JE TRETJI Z DESNE.

Lenart Škvarč o pozabljeni službi Kidanje snega

Ob naštevanju virov in načinov preživljanja krajanov v prvih povojnih letih velja spomniti še na eno dejavnost: kidanje snega na pomembnejših cestnih odsekih. Služba, ki je danes zgolj občasni jutranji hobi, je v ostrih zimah v petdesetih letih ponujala dodaten zaslužek.

Ali ni bilo takrat nobene ustrezne mehanizacije, da ste morali ročno čistiti ceste?

Že pod Italijo so imeli pluge s propelerjem, hrosti so jim rekli, ampak ko je bila huda zima so odpovedali in morali smo prijeti za lopate. Proti Strmcu je zapadlo toliko snega, da smo naredili 'tri nadstropja', da smo postopoma zmanjševali debelino. Zgodilo se je celo, da je bil snežni nanos tako visok, da smo skozenj prevrtali tunel, skozi katerega je lahko šel celo avtobus. Tudi pozneje, ko so prišli bolj izpopolnjeni plugi, so nas še potrebovali, saj je bilo večkrat potrebno debelino snega najprej znižati, da so lahko potem cesto odprli s plugom. Pomagali smo si tudi s konjskimi vpregami: dva para sta vlekla plug in včasih je bilo toliko snega, da so se konji čez polovico ugreznili vanj in komaj vlekli naprej.

Se je kidanje snega izplačalo?

Pa še kako, včasih smo komaj čakali, da je zasnežilo. Cestni uslužbenci so takrat šli po vasi in iskali delovno silo. Se je pa včasih zgodilo, da sneženje ni ponehalo in so nas poslali domov, saj naše delo ni imelo nobenega učinka. Za marsikoga je bil to celo

edini zaslužek v prvih povojnih letih, ko ni bilo drugih služb. Sam sem odšel leta 1951 k vojakom in spomnim se, da so mi od doma pisali, da je bila tako huda zima, da so po celi Vipavski dolini angažirali ljudi, da so lahko odprli cesto proti Črnemu Vrhu.

Kdo pa je takrat sploh vozil po zimskih cestah, ko že tako ni bilo veliko prometa?

Predvsem avtobus iz Idrije v italijansko Gorico.

Pa ste vsak dan prejeli plačilo za opravljeno delo?

Ne, šele proti pomladi, ko je šla zima h koncu. Enkrat smo morali vsi v Črni Vrh, kjer sta nam dve blagajničarki podjetja delili denar.

Kako pa ste se v hudih zimah družili?

Največ smo zahajali do Kamplca, kjer so imeli vedno odlične klobase in po njih smo

lahko tudi kaj popili ... Če le ni bilo vreme prehudo, smo se, prav tako peš, večkrat odpravili še do Javornika. V gostilnah smo se družili in plesali, tisti, ki so znali, so igrali karte, najpogosteje so rufali (koenig ruf).

Doma smo imeli knjige in ko sem bil mlajši, nam je mama ob večerih prebirala zanimive povesti. Lepo je znala brati. Še sedaj se spomnim zgodbe iz knjige Brez doma o Vitalisu in Zerbinu, ki sta potovala naokrog. Takoj bi vse televizije zamenjal za še en tak večer ...

Kmetijska zadruga Col

Oblast je imela drugačne načrte

Kmetijska zadruga je bila ustanovljena v prvih povojni letih. Njen prvi upravnik je bil Ivan Trošt - Troštov iz Orešja, ki se je po koncu vojne aktivno vključil v družbeno – politično in gospodarsko življenje na vasi. Delovala je v petdesetih letih in po pripojitvi h kmetijski zadrugi Vipava postala zgolj njena podružnica, brez obrtnih delavnic, ki so bile pomembno gibalo kraja.

Zaradi bombnih napadov je bilo precej hiš in objektov na Colu porušenih in ena prvih skupnih nalog krajanov je bila obnova kraja, pri kateri so, predvsem s čiščenjem ruševin sprva sodelovali tudi nemški ujetniki. Ustanovljena je bila Obnovitvena zadruga, ki jo ji krajanji na kratko rekli obnova. Vodil jo je **Anton Krapež – Nemcev**, zidarji in pomočniki so bili v njej redno zaposleni in ko so leta pozneje odhajali v pokoj, so jim tudi to obdobje prišteli v delovno dobo. Na dan so dobili okrog 3.000 takratnih dinarjev, malavarji, kot je še danes razširjen izraz za zidarske pomočnike približno tisočaka manj.

Najprej so na ostankih judove žage zgradili zadržni dom in nato obnavljali porušene hiše. S prostovoljnimi prispevki krajanov in z udarniškim delom, pri katerem pa ni sodelovalo podjetje obnova, se je začela tudi adaptacija skladišča orodja italijanske vojske, iz katerega je nastal prosvetni dom. Tudi ta stavba je bila po italijanski kapitulaciji opustošena, ljudje so celo zidake dolbli iz zidov in imeli pri tem nemalo težav, ker so italijanski gradbinci pri zidavi uporabljali močno cementno malto. Načrtovali so, da bodo obnovljeno stavbo poimenovali mladinski dom, toda tik pred odprtjem je krajevna oblast odločila, da bo prosvetni dom, saj naj bi mladina pokazala premalo

zanimanja za gradnjo.

Obnovitvena zadruga je po ustanovitvi Kmetijske zadruge delovala pod njenim okriljem. Sama kmetijska zadruga je bila s svojo osnovno dejavnostjo, predvsem pa s ponudbo obrtnih delavnic eno pomembnejših gibal življenja v kraju in njegovi okolici. Krajanji so imeli takorekoč na dosegu roku številne obrtnike, upravne zadeve so reševali na občinskem matičnem uradu.

V okviru zadruge je delovala pekarna, s katero je upravljal **Edo Škvarč**, ko je bil na dopustu sta ga nadomeščali **Marija** in **Antonija Pregelj – Brjaški**. Pekarna je bila v prostoru, kjer je bila pozneje pošta, danes je tam frizerski salon. V delu zadržnega doma, kjer je gasilski dom, so imeli svoje delavnice mizarji **Lenart Škvarč starejši – Gerlevičev**, **Franc Česnik – Mrkcov**, **France Pregelj – Brjaški** in **Pepe Štefančič – Šribrski**. Čevljarja sta bila **Stanko Bizjak** in **Franc Pregelj – Brjaški**. **Vinko Bajc** in **Mera Bajc – Tejklnova**, poročena Štefančič sta bila krojača. V zadržni gostilni sta delali **Zorka Mikuž**, poročena Štefančič in **Zinka Škvarč** poročena Dornik. **Pavel Peljhan – Jurjev** je mlel moko. Na blagajni Kmetijske zadruge sta bili **Ivanka Nabergoj** iz **Godoviča** in **Anica Bizjak – Ulinova**, poročena Pregelj. V okviru Zadruge sta delovali tudi trgovina in veterinarska ambulanta, med dejavnosti pa

je treba prišteti še odkup mleka, lesa, oglja in zdravnih zelišč; slednje se je ohranilo še v osemdesetih letih. Zadruga je imela tudi svoj traktor, s katerim je upravljal **Ivan Vrabec** iz Podkrajja in bil zelo zaseden predvsem z oranjem njiv.

Trgovino z mešanim blagom v Zadržnem domu je najprej vodila **Pavla Vidmar – Sinjevrška**, med zaposlenimi je bila tudi **Dorica Tratnik** s Kovka. Leta 1955 je prišel za poslovodjo **Miha Pišljar** iz **Godoviča**, ki se je na Col tudi preselil, njegova žena **Marica** je delala na pošti. Stanovali so v zadržnem domu tam, kjer je stanovanje tudi danes, tu so mladost preživeli njuni otroci: najstarejši **Miha**, srednji sin **Marko**, ki je danes priznani psihiater in **Martina Peljhan**, sedanja zborovodkinja MoPZ Razpotje. Kmetijska zadruga je morala leta 1958 zadržno trgovino oddati podjetju Hubelj, ki je s politično odločitvijo postal glavni in edini nosilec trgovske dejavnosti po vaseh, tudi na Colu.

V tistem obdobju je sicer na vasi delovalo tudi nekaj zasebnih obrtnih delavnic, med drugim kovačija. Imeli smo tudi mesnico, ki je nekaj časa »po ukazu« delovala pod okriljem zadruge in je imela svoje prostore v **Šmončkovi** hiši. Še v sedemdesetih letih je bila odprta enkrat ali dvakrat tedensko. Zanimivo je, da na Colu nismo imeli brivca

ali frizerja, zato je takratna colska občinska oblast leta 1954 dovolila podkrajškemu brivcu, da je dva dni v tednu svoje usluge ponujal na Colu.

PESTRO DOGAJANJE V ZADRUŽNEM DOMU

Po letu 1955, ko je bila ukinjena občina Col, so polagoma prenehale z delovanjem tudi obrtne delavnice, oprema pa se je selila v Vipavo, kar je bilo v skladu s takratno politiko združevanja v velike gospodarske enote. Pa ne samo na gospodarskem področju, o čemer na poseben način priča povsem neologično preimenovanje Žagoliča v Malo polje. Kakorkoli, Kmetijska zadruga Col je postala nekakšna enota Kmetijske zadruge Vipava, ki pa je bila več ali manj omejena na odkup zelišč in mleka ter na blagajniško poslovanje. Konec osemdesetih let so tu ostali samo blagajna, zbiralnica mleka in velika talna tehničnica, ki pa so danes prav tako samo še prijeten spomin na nekoč živahno obrtno življenje v centru vasi. Izpraznjeni prostori v zadružnem domu so sprva ponudili možnost ureditve nekaj stanovanj, v sobe v prvem nadstropju zadružnega doma so pozneje preselili nižje razrede osnovne šole. Po prvi širitvi šole so bili ti prostori spet prazni in naslednji poskus oživitve se je začel konec osemdesetih s trgovino s tekstilom podjetja Medo d.o.o. **Lucijana Trošta**. V začetku devetdesetih je podjetje **Škvarč** d.o.o. odprlo vrata kmetijsko tehnične trgovine Dom in na Colu je bilo po daljšem času spet moč kupiti tudi plin v jeklenkah, ki so ga leta prej prodajali v gostilni **Štefančič**. Po treh letih je prišlo do zamenjave lastnika, podjetje Ma.Ro.Ma. d.o.o. bratov **Honomihl** je razširilo ponudbo z gradbenim materialom, vključevala pa je tudi blagajno kmetijske zadruge, saj je le-ta

zaprla svojo pisarno v stari stavbi kmetijske zadruge, ki se je tako dokončno poslovila s Cola. Ampak vaška trgovina seveda ni mogla dolgo vztrajati v konkurenci z naglo rastočimi nakupovalnimi centri v večjih mestih in po nekaj letih je bil poslovni prostor v nadstropju zadružnega doma spet prazen.

Proti koncu devetdesetih je vrata zaprla tudi osrednja trgovina v pritličju zadružnega doma, ki je z nekaj preureditvami in zamenjavami upravljalcev oziroma lastnikov delovala vse od prvih povojnih let. Tovrstno ponudbo je v povsem novem objektu, ki so ga zgradili na mestu dotrajane in podirajoče se stavbe nekdanje kmetijske zadruge, imenovali so jo tudi *maln*, prevzelo zasebno podjetje Podvelb. Od leta 2005 je tam market podjetja Fama. Več kot dve desetletji v zadružnem domu deluje frizerka Milka, pomembno gibalno življenje je seveda Bar 10. Najnovejša pridobitev, ki zadružnemu domu namenja povsem novo vsebino, je nadgradnja enote ajdovskega vrtca, v katerem so od letos tudi jasli. Zanje je MePZ Duri odstopil pevsko sobo, ki jo je uredil v prostorih nekdanje trgovine v prvem nadstropju in načrtuje gradnjo nove na podstrešju zadružnega doma, staro pevsko sobo so prenovili člani MoPZ Razpotje. V kleti zadružnega doma je colska mladina, zbrana v krogu neformalnega društva Štirlek pred desetletjem in pol uredila sobo za druženje in z ozvočenjem in lučmi opremila manjše plesišče.

V sklopu zadružnega doma je bilo tudi javno stranišče, neuglednabetonskastavbazravno streho, brez tekoče vode za splakovanje, s kabinami »na štrbunk,« ki pa je dolga leta služilo svojemu namenu. Tudi za potrebe šole. Na srečo so ga konec osemdesetih leti člani lovske družine Col podrli in na istem mestu zgradili poslovni prostor in

sodobno hladilnico. V sklopu betonskega kontejnerja s telefonsko centralo, ki ga je podjetje Telekom (takrat PTT) postavilo na zelenico pred zadružni dom, je društvo Trillek leta 1993 zgradilo prizidek in strešno konstrukcijo s skladiščem in društvenimi prostori, v katerih je danes tudi krajevni urad zavarovalnice Triglav. Skratka – zadružni dom z okolico ima danes videz urejenega vaškega jedra.

Kmetijska zadruga Col je tema za posebno časopisno zgodbo, v kateri bi pomembno mesto našle tudi osebne izkušnje posameznih krajanov. Več jih je bilo, ki so si v stikih s politično in gospodarsko elito v Dolini prizadevali, da bi šel razvoj kraja v korak z ostalimi v občini, a so pri tem naleteli na številne ovire, ki jih lahko pripišemo tudi takratnim političnim pogledom vodilnih občinskih mož. Po ukinitvi občine in kmetijske zadruge v petdesetih, se je namreč preko pogorišča na žagi v zgodnjih šestdesetih začelo obdobje, ki je bilo pravo nasprotje zagona v prvih povojnih letih. Marsikaj se je ustavilo v občinskih pisarnah, saj je bil v ospredju razvoj mestnega središča in tamkjašnje infrastrukture in ne vasi, sploh obrobnih, visoko nad Vipavsko dolino. Šele v sedmesetih je bilo čutiti prve spremembe, ki pa jih ne bi bilo brez vztrajanja in aktivnega angažiranja izpostavljenih krajanov, včasih tudi njihove trme: elektrika na Križno goro, gasilski dom, prvi vodovod, vrtec... Dolgotrajna in včasih tudi neprijetna so bila prizadevanja za prve načrte o gradnji nove šole. Mnogi so prepričani, da je bil v Col v časih socialističnega razcveta potisnjen na rob tudi zaradi domnevne medvojne preteklosti. Ampak naša vas je bila med vojno predvsem veliko križišče, kjer so se stikale poti vseh vojska, ki so delovale na tem območju...

Obrat Alpine Žiri

Novemu »požaru« je bilo ime kapitalizem

Obrat žirovske Alpine s šivalnico zgornjih delov obutve v starem prosvetnem domu, kjer so z delom začeli leta 1972, in izgradnja nove tovarniške hale leta 1982, v kateri so uredili še prikrojevalnico, sta, seveda v prenesenem pomenu, Col vrnili v čas zanosa prvih povojnih let. Kraj je znova ponujal možnost zaposlitve, tokrat predvsem ženski delovni sili. Do lastnih prihodkov so prišle predvsem številne gospodinje, s čimer so se popravili družinski proračuni, ki so pomagali dvigovati življenjski standard. V vseh pogledih nova razsežnost pogleda v prihodnost kraja, ki je trajala dobra tri desetletja ...

V začetku sedemdesetih let je žirovska Alpina v iskanju delovne sile prišla tudi na ajdovski konec. Občinski možje v Ajdovščini nad idejo, da bi na tem koncu odprli svoj obrat, sprva niso bili najbolj navdušeni, saj je delavce potrebovala predvsem rastoča industrija v mestu. Gostom iz Žirov so predlagali, naj preverijo možnosti v Podnanosu in Budanjah, morda tudi na Colu.

Tu so nato priložnost zagrabili z odprtimi rokami, saj se je ves čas iskalo nadomestilo za delovna mesta, ki so bila izgubljena po požaru v parketarni. Na trnovo pot pripravljanja temeljev za prihod Alpine, se je podal takratni predsednik sveta krajevne skupnosti Col **Ivan Pregelj - Brjaški, Ivo**, kot so ga klicali sokrajanji. Prvi zalogaj je bilo iskanje lokacije in najprimernejši je bil prosvetni dom, ki pa so ga domači kulturniki le dobro leto pred tem preuredili v pravo gledališko dvorano z ličnim odrom, narejenim iz zidakov. Mar ga ponovno podreti? Obenem je bila tam tudi šolska telovadnica, zato so ureditvi v proizvodno halo ostro nasprotovali učitelji. Na svetu šole je bila za ta predlog sprva le **Ivanka Pregelj - Maticева** z Malega Polja, zaradi česar so jo kolegi precej kritizirali. Vseeno so se na koncu strinjali z argumenti v prid kraja. Ivo, ki je bil ves čas v vlogi nekakšnega posrednika med Alpino, občino in različnimi interesi krajanov, je s pomembno informacijo iz šole takoj stekel v zadružni dom, kjer so na zboru krajanov čakali na odločitev šolskega kolektiva in nazadnje tudi sami glasovali, da se za obrat žrtvuje prosvetni dom.

Ampak kmalu je bila pred krajanji nova ovira, saj so na občinskem oddelku za gospodarstvo ugotovili, da na širšem območju Cola ni dovolj delovne sile.

Z zelo izvirno idejo so Ivo in sodelavci iz sveta krajevne skupnosti ugotovili, da na Zavodu za zaposlovanje nimajo pravih podatkov. Neko nedeljo so namreč po maši na Otlici, v Podkraju in na Colu naredili anketo in nabrali dovolj podpisov delavk, ki jih je zanimala zaposlitev v novem obratu. S pomembnimi podatki so se že naslednji

dan odpeljali na občino in nadaljevali s prepričevanjem. Med bodočimi delavkami so bile predvsem gospodinje, toda tudi nekaj delavk iz ajdovskih tovarn in ker so ravno v tistem času v Tekstini načrtovali začetek

proizvodnje nogavic, je takratni direktor **Grozdan Šinigoj** vztrajno zahteval, da se ne dovoli novega obrata na Colu. Ampak v svoji nameri ni uspel in odstranjena je bila tudi ta ovira.

GLEDE NA POTEK PROJEKTA, PRAVŠNJI DAN ZA ODPRTJE

Na vrsti je bila preureditev prosvetnega doma, kjer so podrli oder in lesene dele spravili na podstrešje, naredili so prizidek s stranišči in iz šole, do koder so že prej potegnili cevi iz vodnjaka v združenem domu, napeljali vodo. Delavci iz Žirov so nato izpraznjeno telovadnico preuredili v tovarniške prostore. Slavnostno odprtje je bilo, tako kot je bila takrat navada, ob državnem prazniku, Dnevu OF, v četrtek, 27. aprila 1972. Z delom je pričelo 30 delavk in en mehanik, ki so bili prej na usposabljanju v Žireh in Gorenji vasi. Postopno se je število zaposlenih večalo, obrat je deloval v dveh izmenah. Seveda v zelo zasilnih razmerah, brez ustreznih sanitarij, brez garderob, s premajhnim skladiščem, na začetku celo brez telefonskega priključka. Kuhinjo in jedilnico so uredili v delu pritličja gostilne Tratnik, tako da so se delavke med malico do tja sprehodile v dolgi koloni, ki se je dvakrat dnevno vila po cesti pod pokopališčem.

Že ob začetku proizvodnje v prosvetnem domu je bilo vsem jasno, da je to le začasna rešitev in ob pripravi vsega potrebnega za zagon proizvodnje je bila določena tudi lokacija za novo tovarno. Ivo in **Tončka Škvarč** sta opravila veliko pogovorov v Alpini, na občini v Ajdovščini in tudi na Ljubljanski banki in odgovorne prepričevala, naj priskočijo na pomoč pri gradnji novega objekta. Gledano z razdalje nekaj let je več kot očitno, da sta bila ključni osebi za zagon projekta novogradnje, v ozadju pa je bila izjemnega pomena tudi pomoč takratnega

republiškega poslanca in računovodje Mlinotesta **Rebeka**, ki je navezoval stike s ključnimi sogovorniki. Kredit je nazadnje zagotovila Banka Koper, gradnja pa se je zaradi slabšega poslovanja Alpine kar precej zavlekla. Ampak Col je nazadnje dobil novo, sodobno tovarno, z moderno kuhinjo, garderobami, skladiščem, gretjem in vsem, kar so zaposlene pogrešale v preteklem desetletju. Objekt se je tudi arhitekturno lepo zлил z okoljem na robu vasi, sama dejavnost pa je bila okolju prijazna; le pozimi se je morda kdaj pa kdaj nad Colom razlegel vonj po premoğu iz kurilnice.

OD ČETRTRKA DO ČETRTRKA

Slavnostno odprtje je bilo v torek, 27. aprila leta 1982. Z zanimivo podrobnostjo, saj so govorniki in nastopajoči pozabili, da je bil Ivo skupaj s Tončko eden ključnih ljudi za prihod Alpine. Bil je sicer na položaju, ampak projekt, ki ga je s sodelavci in podporniki izpeljal, je daleč presegal običajno predsedovanje krajevni skupnosti. Na svečanost so ga seveda povabili, dobil je sendvič, a se je držal bolj ob strani in zgolj poslušal velike govore velikih govornikov.

Alpina je imela ves čas posluš za potrebe v kraju, saj je pomagala graditi vodovod, ustanoviti gasilsko društvo, kjer je bil Ivo prav tako eden glavnih pobudnikov zanj in tudi drugače aktivno sodelovala s krajevno skupnostjo. Predstavljala je pomembno gibalno gospodarskega in družbenega življenja na vasi in v veliko pripomogla tudi pri ohranitvi življenja na tem področju, saj bi sicer marsikdo za vedno odšel v Dolino in

naprej v svet.

Ampak proti prelomu stoletja so se nad tovarno začeli zgrinjati črni oblaki, saj se je tudi čevljarstva industrija ujela v vrtnec globalizacije. V Evropo in postopno tudi v Sloveniji so vse odločnejše prodirali izdelki za široko potrošnjo z Daljnega vzhoda, Alpina je bila s svojim programom obutve vse manj konkurenčna, prodajaje padala. Stopnjevanje krize in kopičenje črnih napovedi, ki so skozi več mesecev krožile med zaposlenimi, njihovimi predpostavljanimi, politiki in v medijih, je trajalo do poznega septembra leta 2004. Colski obrat Alpine je, tako kot obrat v Gorenji vasi, vrata zaprl v četrtek, 30. septembra. Delavke so s tem dnem dobile odpravnino, ki je bila odvisna od delovne dobe in je v povprečju znašala dobrih 4.000 evrov.

Nekaj šivalnih strojev so pokupile delavke, glavnino so odpeljali v Žiri oziroma v Romunijo. Tam in predvsem na Kitajskem je vodstvo tudi poiskalo cenejšo delovno silo. Pogled iz današnje perspektive in upoštevajoč moč globalizacije, ki jo usmerjajo mednarodne korporacije, nas prepričuje, da takratno vodstvo Alpine ni imelo druge rešitve kot zmanjševati število zaposlenih. Vseeno pa se je težko znebiti občutka, da je v prvi vrsti reševalo svoje »riti« in da jim ni bilo dosti mar za tiste, ki so jim mehko postlali.

Po katastrofi, ki mu je leta 1962 vzel eno tovarno, se je torej Col soočil še z drugo, ki ima podobno uničevalno moč in se imenuje kapitalizem.

Štiri izmed številnih zgodb ugašanja colske Alpine

Krizni štab, rumena nevarnost in Kopačev klan

Načrtovanje zaprtja obrata Alpine na Colu, poskus reševanja in dokončna odločitev o selitvi na Daljni vzhod so naleteli na več odzivov, tudi medijskih, ki jih predstavljamo v zaokroženih zgodbah. Prva govori o akciji kriznega štaba, ostale o poteku zapiranja in zanimivih utrinkih ob manevrih vpletenih.

Krizni štab Občine Ajdovščina

TO NI REŠEVANJE TEŽAV, AMPAK VEČANJE DOBIČKA

Na pobudo župana Občine Ajdovščina **Marjana Poljšaka** se je ob nameravanem zaprtju obrata Alpine Žiri na Colu sestel krizni štab v sestavi **Marjana Poljšaka**, župana Občine Ajdovščina, **Miloša Bizjaka**, podžupana Občine Ajdovščina, **Iva Boscarola**, občinskega svetnika, **Silvestra Peljhana**, občinskega svetnika, **Magde Rupnik**, občinske svetnice in vodje obrata Alpine na Colu, **Slavka Mikuža**, direktorja Carinarnice Nova Gorica in poznavalca problematike, ter **Sandija Škvarča**, v vlogi medijskega predstavnika.

V zvezi z odločitvijo vodstva podjetja Alpina, da zapre obrat na Colu je bila pripravljena naslednja izjava za javnost.

Žirovska Alpina je ob izdatni pomoči krajanov obrat na Colu odprla leta 1972 v nekdanjem prosvetnem domu, deset let pozneje se je proizvodnja preselila v sedanjo tovarniško halo. Trenutno je tam zaposlenih 140 delavk, mnoge izmed njih so se posebej izučile za čevljarški poklic, njihovo število pa predstavlja slabe štiri odstotke vseh zaposlenih v ajdovski občini. Praznovanje tridesetletnice obrata so v lanskem letu popestrili s posodobitvijo proizvodne linije, za katero so z odrekanjem pri plačah prispevali tudi zaposleni na Colu.

Novica, da se je vodstvo podjetja odločilo za zaprtje obrata pomeni precejšnje presenečenje, saj Alpina dobro posluje, o čemer nenazadnje pričajo tudi njeni poslovni rezultati. Obenem pa ta novica pomeni negotovost za številne družine na gorskem območju naše občine, ki jim Alpina pomeni vir preživetja. Njeno zaprtje bi utegnulo prinesiti s seboj demografske posledice in to prav v trenutku, ko se tu s finančno pomočjo evropske skupnosti gradi vodovod Gora in se tako uspešno rešuje pereč problem vodooskrbe.

Zavedamo se, da je s strani vodstva podjetja, ki pričakuje večji dobiček, poteza na nek način upravičena, vendar pa gre v tem primeru izključno za večanje profita in ne za reševanje morebitnih težav. Selitev

proizvodnje v države s cenejšo delovno silo je hud udarec za zaposlene v obratu na Colu, ki so z marljivim delom in tudi z odreknanji soustvarjali sedanjo podobo uspešne Alpine in nikakor niso pričakovali, da jih bo vodstvo podjetja na tak način poslalo v kruti svet globalizacije.

V pogovoru z direktorjem podjetja **Martinom Kopačem**, ki nas je obiskal v ponedeljek, 22. septembra 2003, smo se podrobneje seznanili z namero vodstva podjetja. Na sestanku kriznega štaba smo nato preučili, ali obstajajo možnosti, da ne bi prišlo do zaprtja uspešnega obrata, vzporedno pa smo iskali tudi informacije in različice, s katerimi bi pomagali zaposlenim. S konkretnimi programi smo pripravljene konkurirati tudi za državne vzpodbude pri iskanju zaposlitve. Apeliramo na vodstvo Alpine iz Žiri, da še enkrat temeljito razmisli, preden se odloči za načrtovani korak odpuščanja dobrih delavcev. Iskanje cenene delovne sile v vzhodni Evropi in Aziji je morda trenutno res dobičkonosno, vprašanje pa je, kaj bo takšna poteza, pogojena z logiko kapitalizma, prinesla v bližnji prihodnosti.

Kopačev klan po dobiček na Kitajsko

ALPINKAM GROZI RUMENA NEVARNOST

»Škoda, da nimamo tudi mi postrani oči,« je ob novici, da bo Alpina Žiri del proizvodnje preselila na Kitajsko in zaprla obrat na Colu, cinično dejal eden od 140 nesrečnikov, ki naj bi bil v kratkem na cesti. Tovarna Alpina, ki je bila ob Elanu v letih smučarskega razcveta eden od slovenskih ponosov, je obrat na Colu odprla že leta 1972. V stari šolski telovadnici je z delom začelo 30 delavk, z izgradnjo nove tovarne deset let kasneje pa je zgornje dele obutve krojilo, šivalo in lepilo že okrog 200 zaposlenih. Obrat Alpine je veliko prispeval k ohranitvi življenja na celotnem gorskem območju ajdovske občine, saj bi sicer v iskanju službe marsikdo za vedno odšel v Dolino in naprej v svet ... Plače v pretežno ženskem kolektivu so bile sicer skromne, so pa marsikje pomenile pomemben delež v družinskem proračunu in zato je bila novica, ki jo je delavkam pred nekaj dnevi sporočil direktor **Martin Kopač**, zelo šokantna. Na

pročelje colskega obrata so zato obesili črno zastavo.

»To je poslovna odločitev podjetja, ki sledi želji za večji dobiček,« pravi ajdovski župan **Marjan Poljšak**, ki se je z ustanovitvijo kriznega štaba zavzel za reševanje usode kolektiva, ki predstavlja skoraj štiri odstotke vseh zaposlenih v občini. »Ampak tako podjetje služi le lastnikom in kapitalu in ne več prebivalstvu okolja, v katerem je zraslo,« še dodaja. Col in tudi Gorenja vas, kjer podobna usoda čaka približno sto zaposlenih v še enem obratu Alpine, sta se torej znašla v krutem svetu globalizacije.

Zanimivo ob tem pa je predvsem to, da prihaja do odpuščanja delavcev v dobro stoječem podjetju. Kot vedo povedati zaposleni, naj bi si nadzorni svet Alpine razdelil lep znesek (govori se o milijardi tolarjev) nagrad za uspešno poslovanje. Približno 250 milijonov, kolikor naj bi z odpravinami vred stalo zaprtje obrata na Colu, predstavlja tako le drobiž v primerjavi z vsotami, ki se obetajo Kopačevi Alpini s selitvijo proizvodnje v Azijo. Cenejša delovna sila na Kitajskem je seveda le eden od razlogov za selitev, saj je vsem, ki se vsaj malo spoznajo na te trge jasno, kako je tam s transparentnostjo poslovanja, da ne govorimo o izkoriščanju otrok ...

Tisti zaposleni, ki so se nekako sprijaznili z usodo, se sprašujejo predvsem, ali bo direktor Kopač držal besedo in izpolnil obljube, ki jih je natrosil v Gorenji vasi in na Colu. Nekateri mu ne verjamejo preveč in s tem v zvezi vedo povedati, da sta mu v preteklosti že uspela dva »podviga,« ko naj bi v tujini propadli podjetji, ki ju je vodil, preden je s svojo družino prevzel vodilno žirovsko podjetje. Morda pa mu prav družinske vezi dajejo pogum za nove poslovne odločitve, sicer podprte z nasveti sodelavca iz Evropske banke; vsi vodilni v Alpini se namreč pišejo Kopač. Direktorjev brat **Zoran Kopač** je direktor splošnega sektorja. Pomembne naloge imata tudi sinova; **Andraž** je direktor nabave, **Primož** pa prodaje. **Mateja Debeljak**, finančna direktorica podjetja ima sicer drugačen priimek, vendar pa je prav tako članica Kopačevega klana, saj je dekle sina generalnega direktorja.

V zadnjih dneh je nameravano zaprtje Alpininih obratov dobilo nove razsežnosti, saj se je v reševanje delovnih mest vključilo tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve **Vlada Dimovskega**, (ki ima korenine na Gori). Da Kopaču & Co. zadeva ne bo uspela na tako eleganten način, kot si je zamislil in je sprva kazalo, pa pričajo tudi nekateri odzivi iz žirovske delavske baze. Kaj lahko se namreč zgodi, da bo globalizacija in želja po še večjem profitu narekovala nove selitve proizvodnje na Kitajsko in v tem primeru bi se kmalu lahko začelo odpuščanje tudi v Žireh. Generalni direktor, ki je sprva prijazno odgovarjal na vprašanja novinarjev, je v zadnjih dneh, ko je zadeva dobila nove razsežnosti, postal bolj molčeč in celo neprijazen do medijev. Je morda pričakoval, da bo z najnovejšo poslovno odločitvijo postal kandidat za podjetnika leta?

Alpina ima »novo« vodstvo

STRIC MARTIN KOPAČ ZAUPAL PODJETJE NEČAKU ANDRAŽU

Napovedano zaprtje Alpininih obratov na Colu in v Gorenji vasi je sprožilo val polemik in je odmevalo vse do državnega zbora. Očitno je najhujši plaz mimo, saj se je reševanje delovnih mest iz medijev preselilo na sestanke, katerih rezultat je javna ponudba potencialnim investitorjem, ki bi v teh krajih nadaljevali s proizvodnjo. Obenem je bil dosežen dogovor, da se prestavi začetek odpuščanja delavcev za šest mesecev, s čimer naj bi pridobili pomemben dodaten čas za iskanje rešitev. Pomembno vlogo je tu odigralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki je pokazalo skrb za žrtve globalizacije tako, da je **Kopačevim** obljubilo neke vrste denarno pomoč za potezo, s katero so okrog 200 zaposlenim podaljšali lažno upanje. Na sestanku pri ministru **Dimovskem** naj bi bilo govora o približno 350 milijonih tolarjev, vendar pa številka ni uradno potrjena, menda predvsem zaradi preprostega izračuna, ki pravi, da bi vodstvo Alpine ob takšni solidarnosti države celo zaslužilo.

»Pretresi« se medtem odvijajo tudi znotraj vodstva žirovskega čevljarkega giganta. Konec oktobra je prvi mož bodoče globalne Alpine postal mag. **Andraž Kopač**. »Odslej bom na sovoznikovem sedežu in ne več za krmilom,« je v tovarniškem glasilu Delo življenje novo vlogo slikovito pokomentiral stric **Martin**. Alpinin mesečnik sicer pod rubriko dosežki prinaša članek nekdanjega direktorja, v kateri priznava, da je bila zanj odločitev o zaprtju obratov na Colu in v Gorenji vasi zelo boleča. Primerja jo z anekdoto

o očetu, ki je v viharjem morju pustil utoniti najmlajšega otroka, ki ga je odneslo med pogubne valove, da je lahko rešil ostale štiri, ki so se borili za življenje na krhki jadrnici. »Imamo ljudi, ki nikoli ne bi zmogli sprejeti takšne odločitve. Oklevali bi med eno in drugo možnostjo; tako dolgo, da bi bilo za vse skupaj prepozno. In so ljudje, ki to zmorejo. Vedo, da bodo obsojani, a kljub temu naredijo tako, ker vedo, da je to najbolje za prihodnost,« pojasnjuje hrabri krmar Alpinine barke, ki se je znašla v viharju globalizacije. Potezo vodstva v daljšem intervjuju opravičuje tudi predsednik nadzornega sveta **Viktor Žakelj** in s prstom kaže na državo, ki po njegovem mnenju nima prave strategije ob grozeči globalizaciji. Obenem pa pohvali predsednika vlade **Antona Ropa**, ki naj bi poskrbel, da delavci niso ostali sami v svoji stiski. Očitno je nekdanji predsednik SZDL-ja pozabil, da so prvi reagirali mediji in krizni štab, ki se je organiziral v Občini Ajdovščina, kamor spada tudi vasica Col. Šele nato se je zadeva preselila v vladne palače.

»Počakajmo nekaj let. Ob pogledu nazaj bo izgledalo vse tako jasno in enostavno,« še dodaja v svoji kolumni bivši direktor Kopač. Takšnega mnenja pa so v glavnem samo lastniki Alpine. Oglasil se je namreč nekdanji direktor podjetja in zdajšnji žirovski župan **Bojan Starman**, ki je prepričan, da bo zaprtje dveh obratov in vodenje tovarne na tak način pripeljalo do popolnega propada podjetja. »Če je proizvodnja nesmiselna in predraga, to pomeni, da bodo dolgoročno zaprti vsi proizvodni obrati in bo ostala samo še trgovina. Dejanska kalkulacija jasno pokaže, da slabi rezultati niso posledica stroškov proizvodnje, ampak slabega vodenja,« je oster nekdanji direktor.

Stoj Alpina, kam odhajaš

KOPAČEVI PRAZNOVALI, ODPUŠČENE DELAVKE PRED VRATI

Po največjem boomu, ko se je zadeva preselila celo v državnozbornske klopi, odločitev vodstva Alpine, da zapre obrata na Colu in v Gorenji vasi, počasi tone v pozabo. Le tu pa tam se še pojavi kakšna informacija o neuspešnem iskanju nadomestne proizvodnje. Da je odločitev **Kopačevih** (naj spomnimo, da je vodstvo Alpine v rokah družine Kopač) dokončna, pričajo tudi odločbe o prenehanju delovnega razmerja, ki so jih delavke dobile pred dnevi. Z njimi se bodo lahko 1. oktobra 2004 prijavile na zavod za zaposlovanje, proizvodni hali, predvsem tista na Colu je veliko prispevala k ohranitvi življenja na vasi oziroma na celotnem gorskem območju ajdovske občine, pa bosta čakali na morebitne nove uporabnike.

V »težkih časih«, ko se Kopačevi odpravljajo po cenejšo delovno silo na Kitajsko, je prišlo v vodstvu Alpine tudi do spremembe na najvišjem položaju, saj je strica **Martina** nasledil nečak **Andraž**. Slednji pa je očitno »pozabil« na obljube, s katerimi je **Zoran Kopač** (Andražev oče, sicer pa eden od Alpininih direktorjev) najprej potolažil zaposlene na Colu in v Gorenji vasi, ko jim je prišel osebno sporočil tragično novico. Velikodušno naj bi jim ponudil popravek plač in tudi dodatne točke, s katerimi bi se jim izboljšalo izhodišče za odpravnino in tudi za nadomestilo v času »bivanja« na zavodu za zaposlovanje, vendar pa menda sedaj o tem nihče nič ne ve. Sploh pa ne novi generalni direktor **Andraž**. Zato pa je skupaj z ostalimi člani klana Kopač požrl nekaj

pelina ob nedavnem praznovanju rojstnega dne Alpine. Proslava se je odvijala v žirovskem združenem domu, za primeren honorar pa so jo popestrili **Tajda Lekše, Jure Ivanušič** in **Andrej Šifrer**. Zaposleni v Gorenji vasi, kjer so imeli pred tem zelo vroč sestanek z Zoranom, so se odločili, da bodo tudi sami

sodelovali na praznovanju. Prijavili so protestni shod in okrog 40 (med njimi je bilo tudi nekaj Colčank) se jih je postavilo pred vhod v dvorano in v delavskih haljah in s transparenti mirno in v popolni tišini pospremlilo goste in tudi sodelavce, ki imajo to srečo, da je za njih zaenkrat še prostor v globalni Alpini. Protestnice so v gumbnicah namesto nageljna nosile čajno žličko, s katero so opozorile na to, da so vedno z majhno žlico zajemale Alpinine sadove, pa so sedaj kljub temu predrage. Na enem od transparentov so v slogu televizijske reklame s psom dalmatincem v glavni vlogi spomnile direktorja na pikice, ki jih je obljubil. Dostojanstvena tišina protestnic je prispevala k že tako morečemu vzdušju in nekateri, med njimi tudi žirovski župnik, so se obrnili pred vrati dvorane. Vanjo sicer protestnice nismo smele, za kar je poskrbel varnostnik pred vhodom. Ponujen jim je bil le kompromis: brez halj in transparentov,

kar pa bi seveda pomenilo propad osnovne ideje. Usoda delavk pa je očitno bolj ganila **Andreja Šifrerja**, ki je »za vse tiste, ki stojijo pred vrati« zapel zimzeleno **Stoj Marija**. Iz sočutja do delavk ali iz cinizma oziroma za boljše počutje plačnikov nastopa? Vrhunec večera se je zgodil po proslavi, ko se je novopečeni direktor **Andraž Kopač** kot nekakšna izvidnica pred ostalimi visokimi gosti, ki so se zadržali v združenem domu, peš napotil proti proizvodnim objektom, kjer se je praznovanje nadaljevalo z zakusko. Do tovarniške rampe so ga namreč v srhljivi tišini spremljale odpuščene protestnice. Nekaj prestrašenih pogledov preko ramen je prepričalo, da je bil to eden najbolj mučnih sprehodov v njegovi kratki, a bliskoviti karieri. Pa bo mirno požrl pelin? Zaupne informacije pravijo, da naj bi se že pozanimal, kdo vse si je drznil protestirati in menda je že obljubil tudi maščevanje. Mar odpoved delovnega razmerja ni dovolj?

Za zaključek: Danes 44-letni strojni inženir in magister ekonomije **Andraž Kopač** je bil direktor Alpine od leta 2003 do 2007, nato je padal po lestvici pomembnih zaposlitev, saj je bil po odhodu iz Alpine najprej poslovni direktor Smučarske zveze Slovenije, zatem je deloval še v invalidskem podjetju CSS v Stari Loki. Letos se je ponovno zavihtel med najpomembnejše slovenske menedžerje, saj je postal nič več in nič manj kot direktor ljubljanskega UKC-ja. Velja za izvedenca za krizni menedžment, ampak dobrih ducat let po zgodbi z »družinskim podjetjem« Alpina ga nedvomno čaka hujša nadloga, kot je bila takratna »rumena nevarnost,« saj je tokratna bele barve ...

Patrik Leban je rokometni profesionallec

Naslednji izziv je tujina

Eden letošnjih jubilarov je tudi Rokometni klub Col, ki je bil ustanovljen pred štiridesetimi leti, a danes ni več v tekmovalnem pogonu. Vse bolj se zdi, da se je njegova pot ugašanja začela, ko je postalo jasno, da na Colu ne bodo zgradili ustrezne dvorane, saj je rokomet šport, ki se ne igra več na prostem. Se pa poznajo sadovi dela z generacijo, ki jo je Branko Leban zbral konec devetdesetih prejšnjega stoletja, saj so se številni fantje postopoma prebili v članske ekipe Ajdovščine in Sežane. Vse do vrhunskega nivoja pa se je z ogromno talenta in še več odrekovanja in garanja na treningih prebil njegov sin Patrik, ki je danes nezamenljiv član Ribnice, s katero bo spomladi nastopil v skupinskem delu evropskega pokala EHF. Je profesionalni rokometiš na enem vrhuncev svoje kariere in prav je, da se z njim sprehodimo skozi glavne poudarke na poti med najboljše slovenske organizatorje igre.

Je bil rokomet logična izbira? Ti je bil všeč že, ko si kot otrok z očetom odhajal na treninge in tekme v Ajdovščino?

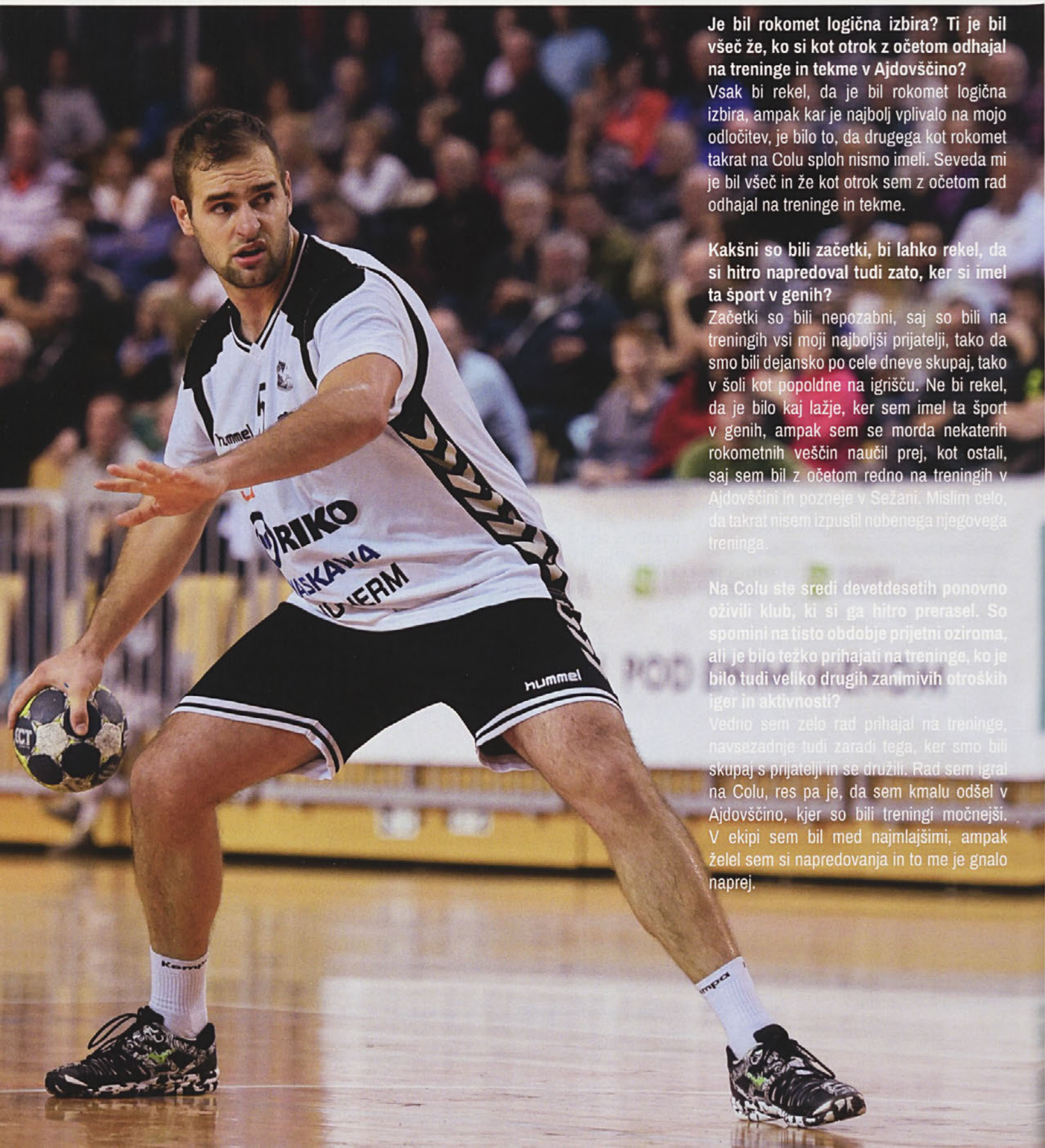
Vsak bi rekel, da je bil rokomet logična izbira, ampak kar je najbolj vplivalo na mojo odločitev, je bilo to, da drugega kot rokomet takrat na Colu sploh nismo imeli. Seveda mi je bil všeč in že kot otrok sem z očetom rad odhajal na treninge in tekme.

Kakšni so bili začetki, bi lahko rekel, da si hitro napredoval tudi zato, ker si imel ta šport v genih?

Začetki so bili nepozabni, saj so bili na treningih vsi moji najboljši prijatelji, tako da smo bili dejansko po cele dneve skupaj, tako v šoli kot popoldne na igrišču. Ne bi rekel, da je bilo kaj lažje, ker sem imel ta šport v genih, ampak sem se morda nekaterih rokometnih veščin naučil prej, kot ostali, saj sem bil z očetom redno na treningih v Ajdovščini in pozneje v Sežani. Mislim celo, da takrat nisem izpustil nobenega njegovega treninga.

Na Colu ste sredi devetdesetih ponovno oživili klub, ki si ga hitro prerasel. So spomini na tisto obdobje prijetni oziroma, ali je bilo težko prihajati na treninge, ko je bilo tudi veliko drugih zanimivih otroških iger in aktivnosti?

Vedno sem zelo rad prihajal na treninge, navsezadnje tudi zaradi tega, ker smo bili skupaj s prijatelji in se družili. Rad sem igral na Colu, res pa je, da sem kmalu odšel v Ajdovščino, kjer so bili treningi močnejši. V ekipi sem bil med najmlajšimi, ampak želel sem si napredovanja in to me je gnalo naprej.

v Novo mesto. Težko bi rekel, da sem ga prerastel v znanju in uspehih, saj se ne spomnim, kako močna je bila takrat njihova liga. Morda bi lahko rekel, da je danes rokomet hitrejši, igra pa morda celo bolj groba. Ampak podrobnosti se ne spomnim, ker sem bil premlad, ko je bil on še aktiven rokometiš.

Kakšen je sicer danes vajin odnos kar zadeva rokomet: ti svetuje, te kritizira ali zgolj neobvezno debatirata o tekmah?

Po vsaki zmagi mi čestita, a ko pride na tekmo v Ribnico in ko s tribune vidi, kako igram, se še vedno najde tudi kakšna kritika. Daleč od tega, da bi jo ignoriral, saj se po koncu tekme tudi sam zavedam, kaj je bilo narobe in že na naslednjem treningu iščem možnosti, kako bi lahko napake popravil.

Branko je v intervjuju za občinsko revijo 5. maj dejal, da se je v njegovih časih igral lepši rokomet in da je bil obenem on bolj strelsko usmerjen, medtem ko se ti preveč podrejaš ekipi. Pravi, da bi bil lahko bolj napadalno usmerjen. Kaj praviš?

Hmmm, osnovna naloga organizatorja igre naj bi bilo razigravanje soigralcev in menim, da mi to uspeva. Nenazadnje pri naši ekipi nikoli ne veš, kdo bo najboljši strelca in tako se tudi nasprotnik težje pripravi na nas. Zelo sem ponosen na prijatelja in soigralca Nika Henigmána in Jana Grebenca, ki sta se prebila v reprezentanco. Vem, da sem jima pri tem tudi jaz veliko pomagal, saj smo se tako igralsko kot tudi v prostem času zelo dobro ujeli.

S tem, da bi moral biti bolj napadalno usmerjen, pa se ne strinjam, saj mi je že

drugo sezono zapored zmanjkalo zgolj nekaj zadetkov, da bi postal najboljši strelca lige, kar pomeni, da si tudi sam vzamem kar nekaj žog za strele na gol, he, he, he...

Povej nekaj več o obdobju pri novomeški Krki, ko si pravzaprav postal profesionalni športnik. S pomembno vlogo, ki si jo imel v ekipi, so verjetno prišle tudi ponudbe iz tujine. Kako to, da si toliko let vztrajal na Dolenjskem? Je posredi tudi domotožje, zaradi katerega je tudi oče Branko tako dolgo ostal zvest Ajdovščini?

V Novo mesto sem prišel zelo mlad, že v prvi sezoni so v meni spoznali bodočega liderja ekipe, a mi jo je ravno takrat zagodla poškodba, zaradi katere sem bil odsoten skoraj celo sezono. Vrnil sem se še bolj samozavesten in močnejši, zato so mi naslednjo sezono dali kapetanski trak in lahko rečem, da je šlo od takrat naprej

samo še navzgor. Ne bi rekel, da nisem odšel v tujino zaradi domotožja, ker se sicer tudi v Novo mesto ne bi preselil. Zdoma sem že devet let, in lahko rečem le, da iz tujine še ni bilo prave ponudbe, takšne, kot si jo sam želim. Upam pa, da pride, ker bi se rad preizkusil tudi izven Slovenije.

Kakšno je življenje profesionalnega rokometiša? Bi lahko rekli, da gre v stilu postelja – trening – postelja – tekma ... Koliko je prostega časa, koliko se lahko med sezono pregrešiš s kakšno zabavo?

Ko sem prišel v Novo mesto, je bilo to zame nekaj neverjetnega, saj si nisem predstavljal, da bo moja edina obveznost rokomet. Takrat smo v klub prišli trije novinci, ki smo tudi stanovali skupaj. Bili smo rosno mladi in moram priznati, da smo ga tudi »žurali,« dokler nismo ugotovili, da tako enostavno ne bo šlo. Danes lahko rečem, da med sezono res trdo delamo, seveda se tudi pregrešimo, ko imamo kakšen dan prosto, ampak naše aktivnosti res delujejo po načelu postelja - trening - kosilo - trening - postelja.

Se ti zdi rokomet eden bolj grobih športov, kjer igrajo pomembno vlogo 120 kilogramski dvometraši? Kako se ti bodeš z njimi?

Rokomet je postal zelo grob šport, včasih imam občutek, da je celo pregrob. Osebnostno z dvometraši niti nimam posebnih težav, prej nasprotno ustrezajo mi, kajti zavedam se, da sem hitrejši od njih in lahko izkoristim to, česar oni nimajo.

Če ne igraš v Celju ali Velenju, je rokomet v Sloveniji vendarle v medijski in vsakršni senci nogometa. Se da tudi z »rokometno

plačo« dostojno živeti?

Ko je Slovenija zajela kriza, se je odražala tudi v športu. Igralci v klubih smo jo čutili tako, da po več mesecev nismo prejeli plačil. Danes lahko rečem, da se da zelo lepo živeti s plačo, ki jo prejemam v Ribnici. Pri nas je sicer tudi več igralcev, ki igrajo roketni ob rednih službah.

Na kakšni prelomnici si bil, ko si se pred tremi leti iz Novega mesta preselil v Ribnico? Je bila takrat ponovno v igri tudi tujina?

Ne, takrat tujina ni bila v igri. Še sam ne vem, zakaj, ampak zadnjo sezono v Novem mestu sem odigral na zelo nizkem nivoju in bil sem tako razočaran nad sabo, da sem skoraj zaključil roketni kariero. Potem pa so me poklicali iz Ribnice in lahko rečem, da sem se tam spet roketni prebudil.

Z letošnjo uvrstitvijo v skupinski del pokala EHF je Ribnica dosegla največji uspeh v klubski zgodovini. Kakšno osebno priložnost vidiš v tekmovanju, ki se začne februarja?

V Ribnici vsi skupaj že nekaj sezon doživljamo neko roketni pravljico. Lanski tretji mesti v pokalnem tekmovanju in v prvenstvu sta največji uspeh ribniškega rokometarja. Bolj kot nagrado smo letos sprejeli nastop v pokalu EHF, kjer pa so nas, ko nam je žreb namenil Romune, vsi odpisali. V obe tekmi smo šli sproščeno in lahko rečemo, da nam je uspelo nemogoče. Uvrstili smo se v skupinski del tega tekmovanja, kjer

se želimo predstaviti z najboljšimi igrami in priigrati tudi kakšno zmago. Ker igramo z močnimi ekipami (francoski Saint-Raphael, danski Gudme in nemški Fühse, op. p.), je tu še ena doslej neuresničena želja: dobiti zanimivo ponudbo iz tujine.

Bo to ena zadnjih možnosti, da morda prepričaš reprezentančnega selektorja, čeprav imaš to smolo, da je na tvoji igralni poziciji zunanega igralca zares huda konkurenca?

Seveda bi se odzval tudi selektorju, če bi dobil vpoklic v reprezentanco, ampak res, na mojem igralnem mestu je neverjetna konkurenca. Lahko bi rekel, da smo Slovenci stroj za izdelovanje organizatorjev rokometne igre, he he he ...

Verjetno boš lahko, če ne bo poškodb, še vsaj pet do sedem let igral na tem nivoju. Kaj pa potem, te zanima trenerska kariera, glede na to, da že sedaj sodeluješ v roketnih kampih Uroša Zormanana?

Sam pri sebi sem rekel, da se bom z roketom ukvarjal, dokler mi bo zdravje služilo, kar bo pokazal čas. Trenutno še ne razmišljam o trenerski karieri, pri Zormanu sodelujem zgolj zaradi tega, da mu pomagam in da se družimo, ker se sicer med sezono bolj malo vidiva.

In ko se bo čez leta približala zadnja sezona, morda za zaključek še enkrat v Ajdovščino?

Te ga bi si pa res želel vsaj še eno sezono

odigrati za klub, ki mi je zelo veliko dal, pa naj bo to Col ali pa Ajdovščina.

Kdo bi lahko šel iz tvoje colske generacije po tvojih poteh: morda brata Matic in Janez Koren?

Že ko sem sam igral v Novem mestu, je bil Matic zanje zelo zanimiv, ne vem pa, zakaj potem ni prišlo do sodelovanja. Vsakemu bi privoščil, da preizkusi z igranjem na tem nivoju; res pa je ogromno odrekani.

Kaj pa nam za konec lahko poveš o avtomobilskem športu? Je zgolj strast, ali priprava na novo športno kariero po koncu rokometne?

He, he, he ... odkar smo se uvrstili v skupinski del pokala EHF, vse novinarje zanima tudi moj hobi. Lahko rečem, da je rally šport, ki me sprošča, šport, v katerem res adrenalinsko uživam in zato si po koncu sezone tudi privoščim dirko ali dve. Daleč od tega, da bi bila to priprava na novo športno kariero, to je le strast, v kateri neizmerno uživam.

Pa ti v Ribnici dovolijo, da si tudi dirkač?

Dolgo časa v Ribnici niso vedeli, da v prostem času to počnem, seveda je bil trener prvi, ki me je o tem spraševal. Ampak jaz pravim: če se lahko soigralci sproščajo z vožnjo na motorju, ali s pohodi v hribe, ne vem, zakaj ne bi jaz odpeljal kakšnega rallyja. Seveda pa se zavedam, da moram biti pri tem svojem hobiju še toliko bolj previden, he, he, he

Društvo mladih Col praznuje

Pet let društva, deset let oratorija

»... ne moremo delati velikih stvari – delamo lahko le majhne stvari z veliko ljubeznijo ...« (sv. Mati Terezija)

Začetki Društva mladih Col segajo v leto 2011, ko se je skupina zagnanih colskih mladih odločila, da bi bilo koristno tudi na Colu imeti društvo, v katerem bi poleg vsakoletnega oratorija organizirali še druge dogodke. Z medsebojnim sodelovanjem, trudom in vztrajnostjo je tako nastala pisana paleta dogodkov, ki so postali stalnica dogajanja na Colu ter se za vedno zapisali v spomine.

Med najpomembnejšimi so zagotovo poletni oratoriji za otroke, adventne in postne delavnice, vsakoletno otroško romanje na Pustno sobotno iskrico, dobrodelne Božične tržnice, Miklavževi večeri ter vestno delovanje otroškega pevskega zborčka Društva mladih Col. Vse to bogati nas, ki v društvu delujemo, pa tudi ves krajevni okoliš.

Naši skupni projekti, ki smo jih v 5 letih pripravili, so sad mnogih ur odrekanih, a hkrati mnogih skupnih druženj, nasmehov in dela za isti cilj – dati največ, dati del sebe. Kakšno bogastvo je vse to, kar imamo v naši župniji! Bogastvo, ki se morda včasih zdi samoumevno, pa ni. Mnoga iskrena in tesna prijateljstva, ki so se v teh letih spletla, pričajo o poti, ki pelje v pravo smer.

Društvo na nezavedni ravni deluje tudi vzgojno. Otroci se učijo od mladih, hočejo jih posnemati, dosegati podobne rezultate,

mladi pa se učijo biti strpni, razvijajo voditeljske veščine in brusijo svoj značaj. Eden drugega dopolnjujejo in oblikujejo. Skupaj delujemo kot velika družina na temelju zdravih vrednot.

Udejstvovanje v lokalnem okolju je mladim tudi varovalka pred stran potmi zlorab, ki tako mameče prežijo na današnjega mladega človeka. Prav aktivno preživljanje časa je tisti moment v razvoju posameznika, ki mlade naredi tako pripadne okolju, v katerem živimo, posledično pa ga lastna dejavnost navdaja s ponosom in zadoščenjem.

Petletnico delovanja društva ter 10-letnico oratorija smo okronali še z izdajo brošure Društvo mladih Col, 2011–2016, v kateri smo predstavili delovanje društva, posamezne dogodke in njihov pomen za okolico in posameznika, kot to vidimo člani društva. S hvaležnostjo v srcu se oziramo na prehojeno pot, z veseljem gremo novim dogodivščinam naproti, predvsem pa neomajno zaupamo v Božjo previdnost, da bo poskrbela za prave izzive tudi v prihodnje.

»Verjameš, da se sanje uresničijo, če to želiš? Verjameš, da ustvarjen si za to, da nekaj narediš? Dogodivščine čakajo na nas, vse, kar rabiš, že imaš: tople dlani, veliko srce in navihan obraz!«

Tekst in foto: Nina Tratnik

Za konec pa še nekaj misli mladih o ustvarjanju in dogodkih v društvu:

Najraje pri Društvu mladih Col imam trenutke, ki se zgodijo popolnoma spontano. Ko na mladinskem nauku steče dobra debata, ko na oratoriju vsi pojemo in plešemo na zabavne banse in ko se umirimo, da tudi kaj zmolimo in premislimo. Kar pa je seveda najboljšo, je majhen ogenj, ki ga včasih zakurimo in pečemo hrenovke. Všeč mi je tudi, da se mladi znamo dobro povezati med sabo ter tudi z mlajšimi in starejšimi generacijami, s katerimi sodelujemo.

Nika Pregelj

Društvo mladih Col je društvo mladih in živahnih ljudi, ki se poleg resnih projektov zna vedno fajn pozabavati. Ob misli nanj se spomnim na vse poučne in zabavne petke, ki jih preživimo skupaj. Spomnim se na oratorij in na duhovne vikende, ki jih skupaj pripravimo. Spomnim se na vesele obraze, ki jih vidimo, ko pomagamo drugim. Mladi smo prava povezana skupinica, ki lahko vedno računa drug na drugega.

Klara Stubelj

Najlepše pri našem društvu je to, da so se spletle trdne prijateljske vezi in družba, ki je res enkratna.

Petra Gostiša

Naši duhovniki

Dan številnih jubilejev

V soboto, 25. junija, smo se na Colu zbrali ob praznovanju kar 4 jubilejev naših rojakov: zlate maše prof. Jožeta Trošta, srebrne maše g. Bogdana Vidmarja, 45. obletnico mašniškega posvečenja koprškega škofa dr. Jurija Bizjaka in 40. obletnico mašniškega posvečenja misijonarja g. Pavla Bajca. Ob tej priložnosti smo se zbrali pri sv. maši, pri kateri so somaševali trije jubilarji. Prof. Jože Trošt se praznovanja zaradi težke bolezni žal ni mogel udeležiti, a bil je z nami v molitvi in z besedami, ki jih je v njegovem imenu prebral g. Milan Pregelj. Pridružila sta se nam tudi g. Boris Čibej, ki je zaslužen za veliko duhovnih poklicev v času svojega službovanja na Colu, in naš rojak, misijonar g. Ivan Bajec. Pri maši smo slišali veliko lepih misli o duhovniškem poklicu ter se s hvaležnostjo spomnili na vse, kar smo po duhovnikih od Boga dobrega prejeli. Ta dan nas je združil v živo občestvo na različne načine – z molitvijo, petjem, krasitvijo cerkve, organizacijo in pripravo dobrot za prijetno druženje ob cerkvi. In kot se za dan državnosti spodobi, smo skupaj zapeli tudi našo Zdravljico.

JOŽE TROŠT

Pozdravljeni v Gospodu! Med vami smo, duhovniki, zrasli iz colskih korenin. Čeprav nismo danes pri tej zahvalni daritvi vsi telesno navzoči, smo po duhu prav gotovo.

Še kako rad bi bil danes med vami, toda razplet življenja se je tako zasukal, da to ni mogoče. Huda bolezen me je v zadnjem letu obiskala in zdaj prebolevam po njej.

Na misel mi prihaja svetopisemska zgodba o trpinu Jobu. Bil je bogat, uspešen, dobro mu je šlo, vse dokler ga ni Bog sklenil preizkusiti in mu poslal obilne nadloge. Job pa se je izkazal: vsem so nam znane njegove besede: Če sem od Boga prejel dobro, zakaj ne bi hudega? Zlata vreden odgovor. Jobovo zgodbo je mogoče primerjati s podobnimi situacijami v današnjem življenju.

Tudi z mano se je ponovil, vsaj v prvem delu, Jobov scenarij. Vse do 75. leta je bila moja zdravstvena pola prazna. Bog pa me je preizkusil, zaupal je vame. Kot kaže, se Jobova zgodba zdaj nadaljuje. Sem zadovoljen, z malo pretiravanja bom rekel, srečen, in tudi jaz vam vsem želim in privoščim, da bi bili tudi vi vsi.

Na moji novomašni podobici je bilo napisano geslo: Hvala večnemu Bogu, vse stvari ga zdaj molite. Beseda »hvala« v resnici veliko več pomeni kot njen prvotni pomen, da, recimo, nekoga hvalimo za nekaj, kar je storil. Hvala pomeni: zahvala, hvaležnost, slava, prošnja, saj tudi pregovor pravi, zahvala je nova prošnja. Vse to je obseženo tudi v današnji slavilni, zahvalni in prošnji daritvi.

Dragi nekdanji sožupljani! Colčani smo, zrasli iz colskih korenin, življenje pa nas je iztrgalo iz domačega okolja in nas postavilo na različna mesta. Zatrjujem pa: Tukaj smo – vaši smo! Vi ste naši sorodniki, bili ste naši sosedje, znanci in prijatelji. Brez vas ne bi bilo nas. Vi ste kot rodovitna zemlja, ploden humus. Ali lahko iz rodovitne zemlje požene kaj nerodovitnega? Je kaj rodovitnega zraslo

v puščavi Sahari?

Le iz plodne zemlje lahko zrastejo dišeče rožice vseh mogočih barv: od belih, osivelih, tudi mak, okrašen z rdečo kapico, potrjuje kvaliteto podlage, iz katere je pognal.

Velik in vzvišen praznik danes obhajamo. Ni mu enakega. Po odličnosti takega v zgodovini Cola še ni bilo. Ponuja nam priliko, da premišljujemo o pomenu Božjega ljudstva in njegovih starešin pri širitvi in utrjevanju Božjega kraljestva na zemlji.

Ljubljana, na dan rojstva Janeza Krstnika, 24. junija 2016

BOGDAN VIDMAR

Kaj vam pri duhovniškem poklicu prinaša največje veselje in kdaj je biti duhovnik najtežje?

Najlepše je, ko sem v službi krščanske skupnosti, ki gori za evangeljske ideale. Takrat pripadam Cerkev, ki ni klerikalna. Najtežje je, ko vem, da gre za versko trgovino in za hinavsko leporečenje. Lažje mi je, ko poslušam ljudi, ki Cerkev in duhovnike sovražijo, ki zmotno menijo, da smo vsi duhovniki pedofili, da vera zasužnjuje ljudi in je vzrok vojn. Menda se samo oni borijo za svobodo in pravičnost, o preganjanju religij in nasilju nad kristjani pa ne vedo nič ...

Imate kakšen poseben spomin na praznovanje nove maše v vojnem času?

Noč pred novo mašo sem, po takratnem običaju, prespal v župnišču. Pod oknom so bili teritorialci. »Kaj pa počnete?«, sem jih hudomušno vprašal. »Vas stražimo, da vas kdo ne ukrade«, mi je odvrnil eden izmed njih. Naslednji dan sem jih v zahvalo, ker so me celo noč uspešno stražili, povabil na novomašno kosilo. Zvrstili so se na kosilu na Tomaževi štali. Mnogo povabljenih pa ni prišlo na novo mašo, saj je bila Brionska deklaracija razglašena šele na dan nove maše, 7. 7. 1991.

V spominu mi ostajajo tudi besede novomašnega pridigarja Otmarja Črnilogarja,

ki je razlagal svetopisemski odlomek iz 2 Mz 17. Besedilo odlomka pravi, da je Izrael zmagoval nad Amalečani, ko je Mojzes držal roke kvišku, ko pa je Mojzes roke zaradi utrujenosti povsobil, je zmagoval Amalek. Aron in Hur sta poskrbela, da je Mojzes sedel na kamen in mu vsak na eni strani podpirala roke. Te besede so zame še vedno izziv in spraševanje vesti. Kakšno mesto ima v našem življenju molitev? Kako podpiramo drug drugega? Kakšna je moja vloga duhovnika? Vstopam v razne bitke, ali pa oznanjam lažen mir? Življenje je boj – s tega vidika so bile okoliščine ob novomašniškem posvečenju in novi maši same po sebi največje sporočilo za novomašnika.

Kakšno je vaše novomašno geslo in zakaj ste si ga izbrali?

»... ljubljani Sin ...«. Le dve besedi iz stavka: »Ta je moj ljubljani Sin, njega poslušajte!« (Mr 9, 7). Ob tem geslu lahko razmišljamo v več smeri. Prvič: koga zares poslušamo? Kristjani res sledimo evangeliju? Kako to, da ljudje sledijo raznim samooklicanim gurujem? Drugič: Oče ljubi Sina, če smo njegovi otroci, pa tudi vsakega izmed nas. Vsakdo izmed nas je ljubljani sin, hči, otrok. Tretjič: Ljubljani smo, četudi se zdi, da zunanja znamenja govorijo drugače: pomislimo na naše neuspehe, grešnost, na ljudi, ki trpijo zaradi nasilja, bolezni, zasvojenosti ... Tudi Jezus je dovolil, da so ga umorili. Kriza vere je v tem, da ne verjamemo več v to, da nas Bog ljubi. Bog je Ljubezen. Bog je Usmiljenje. Z grehom kaznujemo sami sebe, Bog pa nas vedno rešuje in želi, da živimo polno življenje.

JURIJ BIZJAK

Kaj vam pri duhovniškem poklicu prinaša največje veselje?

Na misel mi prihaja izpoved apostola Pavla njegovim občudovalcem v Listri: »In vendar ob tem sebe (Bog) ni pustil brez pričevanja, saj vam je izkazoval dobrote: z neba pošiljal dež in rodovitne čase, dajal hrano in vam

srca napolnjeval z veseljem« (Apd 14,17). Tako nekako se v Gospodovih rokah in v njegovem varstvu tudi sam počutim. Kakor poje tudi psalmist: »Stopil bom k Božjemu oltarju, k Bogu mojega veselja in moje radosti!« (Ps 43,4). In se po drugi strani rad spominjam tudi svojega očeta, ki je večkrat rekel: »Živimo med temi drugimi, da je bolj gosto!« In sem spet pri apostolu Pavlu, ki piše Rimljanom: »Veselite se s tistimi, ki se veselijo, in jokajte s tistimi, ki jočejo!« (Rim 12,15). Vir mojega veselja, bi lahko rekel, je torej: Delo za nebeško kraljestvo in življenje med ljudmi.

Kdaj je najtežje biti duhovnik, škof?

Težko in tudi najtežje je takrat in skoraj samo takrat, kadar mislim, da moram vse narediti sam, in pomotoma pozabljam, kar naroča apostol Peter: »Vso svojo skrb preložite Nanj, saj On skrbi za vas!« (1 Pt 5,7). Zgrešena želja po uspehu je trajen vir težav in slabe volje, ki zlepa ne usahne. Takšni želji nasproti pa stoji Gospodovo naročilo: »Tako tudi vi, ko naredite vse, kar vam je bilo ukazano, recite: 'Preprosti služabniki smo; naredili smo, kar smo bili dolžni narediti!« (Lk 17,10). In ji prav tako stoji nasproti tudi Gospodovo pojasnilo učencem: »V tem je namreč resničen izrek, da 'eden seje, drugi žanje'. Poslal sem vas, da boste poželi, za kar se niste trudili. Drugi so se trudili, vi pa ste vstopili v njihov trud« (Jn 4,37-38).

Kaj je botrovalo tako velikemu številu duhovniških poklicev v colski župniji?

Vedno bolj sem prepričan v smisel trpljenja in žrtev, tudi v smisel trpljenja in žrtev, ki jih zahtevajo vojne in vsaka vojna. Ljudje in narodi se namreč med vojnami zdvijajo in razdelijo: mnogi v vojni dozoriijo za večno življenje in odidejo v večnost, mnogi si v vojni nakopljejo hudo pokoro in jo nosijo s seboj do smrti, mnogi pa iz vojne odnesejo tudi celo kožo in dobro vedo, da so takšni ali drugačni usodi ušli samo zato, ker je Gospod tako hotel. Prepričan sem, da je veliko število duhovnih poklicev v času po vojni, ne samo na Colu, temveč po vsej deželi, zraslo iz družin, ki so med vojno na svoji koži izkusile Gospodovo bližino in naklonjenost, in iz župnij, ki so jih upravljali župniki s podobnimi izkušnjami.

Kakšno je vaše novomašniško geslo in kakšno škofovsko in zakaj ste si ju izbrali?

Za novomašniško geslo sem izbral misel iz prvega pisma apostola Janeza: »In to je zmaga, ki premaga svet: naša vera!« (1 Jn 5,4). Pred novo mašo sem se v svojem poklicu in svojem poslanstvu počutil kakor

drevo, zasajeno ob potokih voda, ki daje sad ob svojem času in njegovo listje ne ovne, vse, kar dela, mu uspeva (Ps 1,3). Takrat je res bilo tako, da nisem videl ovire, ki bi je ne preskočil, in ne gore, ki bi je s predorom ne prevrtal. Kjer je volja, tam je pot! Res pa je tudi, da je človekov samo boj, zmaga je vedno v Gospodovih rokah!

Za škofovsko geslo pa sem izbral misel iz preroka Ageja: »Pogum, vse ljudstvo v deželi!« (Ag 2,4). Vedno bolj vidim, da škofovsko geslo pravzaprav raste iz novomašniškega: Vsaka zmaga povečuje pogum in vsak uspeh dodaja korajžo! In ker so vse zmage in vsi uspehi v Gospodovih rokah, sem se pri posvetu za škofa na nunciaturi najprej, kakor kralj David, vprašal, kdo sem jaz, Gospod Bog, in kaj je moja hiša, da si me do semle pripeljal (2 Kr 7,18), nato pa z mislijo na Gospodovo dobrotno naklonjenost pogumno pristal s povabilom za vse ljudstvo ... Prerok Agej je ljudstvo opogumljal za obnovo in gradnjo jeruzalemskega templja, moj klic pa je namenjen predvsem obnovi in gradnji Gospodovega templja iz živih kamnov, to je gradnji nebeškega kraljestva med nami. In vsakemu živemu kamnu s svojim geslom kličem, kakor so v Jerihi klicali slepemu Bartimaju: »Pogum, vstani, klič te!« (Mr 10,49).

Ob koncu ponovno iskrene čestitke vsem rojakom, ki letos proslavljate okroglo obletnico posvečenja in nove maše, še posebej pa seveda našemu zlatomašniku, gospodu profesorju msgr. Jožetu Troštu, ki mu je za njegove zasluge na sveto Cecilijo letos Škofija Koper podelila odličje svetega Jožefa delavca, glavnega zavetnika škofije.

PAVEL BAJEC

Štirideset let duhovništva, lepa doba, Bogu hvala za ta velik dar, ki mi ga je naklonil, meni, ki prav gotovo nimam za to nobenih zaslug. Prav z zavestjo, da je vse božji dar, sem izbral kot geslo, »Preklet, kdor zaupa v človeka« (Jer 17, 5). Poklican po božji milosti, poslan z božjo ljubeznijo, na koga naj bi se naslonil, če ne na Boga, saj je človek kot cvetlica, ki zjutraj vzcveti in zvečer uvene.

Bog pa dela čudovite stvari, po nas nebogljenih stvareh. Najčudovitejša od vseh je ta, da lahko bratom in sestram prinašaš Boga. Kajti samo v Bogu človek najde svoje pravo dostojanstvo, svoje mesto, kjer časti svojega Stvarnika in postane njegova slava ter božji otrok. Brez Boga pa človek izgubi svojo orientacijo, smisel svojega življenja in uničuje samega sebe.

Z žalostjo gledamo danes človeka, ki postaja ponovno »volk« svojemu bližnjemu. Zapustili smo Boga in tako izgubljammo svojo človeškost. Zdi se nam, da ostaja Cerkev nemočna pred razčlovečenjem človeka, čeprav je prav Ona poklicana, da človeka »počlovečuje« s tem, da mu prinaša Boga. Različna so naša poslanstva v Cerkvi, nešteta dela opravljamo dan za dnem, vendar ne smemo nikoli pozabiti bistvenega: »prinašati ljudem Boga«. »Naj bo prilično ali neprilično,« pravi sveti Pavel, to je naloga, ki nam jo nalaga Gospod. Človeštvo potrebuje Boga, ga na svoj način išče in po njem hrepeni; prosimo našega Gospoda(rja), naj nam da milost, da bomo znali in zmogli uresničiti svoje poslanstvo.

Vsem lep pozdrav in naj vas dobri Bog blagoslavlja!

Jože Trošt

Dobitnik najvišjega odličja koprške škofije

Koper, 22. november 2016

Gospod Jože Trošt je bil rojen 12. maja 1940 na Colu nad Ajdovščino. Osnovno šolo je obiskoval na Colu (1947–1952), nižjo gimnazijo pa v Vipavi (1952–1955), kjer je bil eden od 18 fantov, ki so 6. septembra 1952 prvi prestopili prag že dve leti prej ustanovljenega in tedaj končno tudi odprtega Malega semenišča, višjo gimnazijo z maturo pa je obiskoval v Ajdovščini (1955–1959). Bogoslovje in teološko fakulteto je obiskoval v Ljubljani (1959–1966) in na koncu študija prejel mašniško posvečenje v Logu pri Vipavi ter nato pel novo mašo na Colu. Naslednje leto je bil kaplan v Postojni (1966–1967), nato pa je odšel na študij glasbe na Pontificium Institutum Musicae Sacrae v Rim (1967–1970) in dosegel Licentiatum in Musica Sacra.

Po vrnitvi iz Rima je postal »regens chori« v ljubljanski stolnici in predavatelj cerkvene glasbe na Teološki fakulteti v Ljubljani. Leta 1971 je obnovil Orglarsko šolo v Ljubljani in postal njen ravnatelj in profesor glasbenih predmetov. V letih 1973–1977 je študiral dirigiranje in kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Od leta 1974–2000 je bil zborovodja MePZ Anton Foerster. Od leta 1976 do 2001 je bil odgovorni urednik revije Cerkvni glasbenik. Od leta 1978 do 1983 je bil zborovodja pevskega zbora Alojzij Mav. Ob vsem tem pa je ves čas, kakor iz nedrij doline Trente vre reka Soča in kakor iz osrčja Nanosa vre reka Vipava in kakor iz krila Angelske Gore vre reka Hubelj, iz njegovega osrčja brez pojemanja vrela deroča reka skladb in glasbenega ustvarjanja, bučno

vre še naprej in izdatno zaliva in napaja vse doline in planote koprške škofije in se razliva tudi daleč preko njenih mej.

Za svoje delo in zasluge na glasbenem področju je gospod Trošt že prejel naslov monsinjorja (1999) in vrsto odličnih priznanj: SŠK mu je leta 2000 podelila odličje svetih Cirila in Metoda; Glasbeno društvo Anton Foerster mu je leta 2001 podelilo naziv »častni član«; Zveza kulturnih društev Ljubljana mu je leta 2004 podelila zlato priznanje; Javni sklad RS za kulturne dejavnosti mu je leta 2004 podelil zlato častno jubilejno Gallusovo značko; Slovensko Cecilijino društvo mu je leta 2006 podelilo Cecilijino priznanje.

Tej zgovorni zbirki želi danes dodati svoje priznanje in zahvalo tudi Škofija Koper, ki ji je gospod Jože Trošt kot svoji škofiji vedno izkazoval posebno pozornost in naklonjenost. Na Orglarski šoli, ki jo je ustanovil, se je izobraževalo tudi veliko organistov naše škofije in petje, ki ga danes poslušamo po naših cerkvah, je v veliki meri sad njegovega dela. Poleg tega je naše zborovodje in organiste dolga leta spremljal in vzgajal na duhovno glasbenih tednih v Soči. Več let je spremljal zborovske festivale v Logu pri Vipavi: jeseni je imel pripravo, v maju pa je ne samo dirigiral skupno pesem, temveč je vsak nastopajoči zbor tudi poslušal in na koncu zborovodjem povedal svojo presojo in oceno. Zborovodje so to pričakovali in se tega veselili, ker jih je znal ustrezno usmeriti in opogumiti. V naši škofiji je tako s svojimi skladbami kakor s svojimi pripravami in vodstvom zborov zaznamoval častitljive obletnice: 450-letnico prikazovanja

Matere Božje na Sveti Gori (1989); 480-letnico prikazanja Device Marije in ponovno vzpostavitev proslavljanja velikega šmarna v Strunjanu (1992); 500-letnico prikazanja Device Marije v Strunjanu (2012). Pod njegovim vodstvom so ob obisku papeža Janeza Pavla II. peli združeni pevski zbori v Postojni (1996) ...

Hude bolezni in operacije, ki so ga v zadnjem času doletele, niso niti malo zamajale njegove volje do življenja in ustvarjanja. Na obisku maja meseca letos mi je zaupal tri reči, ki so mu jih povedali zdravniki: »Rekli so mi, da imam dobro srce, da se hitro celim, da imam korajžo!«

Dragi Jože, naš rojak! Sprejmi medaljo Svetega Jožefa delavca, glavnega zavetnika naše škofije, v znamenje našega priznanja in naše zahvale za Tvoje delo in zasluge, za Tvojo zvestobo in Tvoje pričevanje, za Tvoj čudovit in veličasten svet, ki ga nosiš v sebi in nam ga velikodušno odkriješ in podarjaš.

Jurij Bizjak, koprski škof

Prvo desetletje MePZ DURi

S ponosom se ozremo nazaj, a gledamo v prihodnost

Pevke in pevci Mešanega pevskega zbora Duri smo v letošnjem letu praznovali deseto obletnico delovanja in zato ne moremo mimo tega, da se vsaj za trenutek ne obrnemo in pogledamo na prehojeno pot. Pa ne zato, da bi se ob tem mejniku preveč ustavljali. Pač pa zato, ker včasih človek potrebuje pogled na to, kar je naredil in kar je ustvaril, da najde zagon za naprej.

In ko se takole ustavimo in prisluhnemo, takrat trenutki, tisti najlepši, seveda, sami

zažarijo v naših spominih. Začetki zbora v stari, dotrajani pevski sobi, prvi nastop na reviji Primorska poje na gradu Dobrovo, zabavni nastopi na televiziji v oddaji Spet doma, gradnja in odprtje nove pevske sobe, Oratorij Blaženi Anton Martin Slomšek in popolna akustika Filharmonije, veličastnost Mahlerjeve Simfonije tisočev, snemanje zgoščenke Pange lingua, obisk Francije in raziskovanje Pariza, šest ponovitev Misse Solemnis v Sloveniji, Avstriji in Italiji, zlati

priznanji na mednarodnem tekmovanju Canta al Mar v Španiji in na regijskem tekmovanju v Postojni ... Spominov smo v teh desetih letih ustvarili ogromno. V letošnjem letu pa smo, kakor v povzetek prvega desetletja, v mozaik dodali še dva kamenčka – gostovanje na zborovskem festivalu Carlingford Choir Festival na Irskem in slavnostni koncert s pihalnim orkestrom ob praznovanju desete obletnice zbora.

Tudi letošnja pevska sezona se je, kot je zdaj postala že skoraj navada, začela zelo intenzivno. Takoj ob začetku je bilo potrebno določiti dan jubilejnega koncerta, med izbiranjem primerne decembrskega datuma pa smo prejeli še prijazno povabilo na Irsko, natančneje na zborovski festival v idilično obmorsko mesto Carlingford. In ker je december primeren mesec za spoznavanje novih krajev in ljudi, smo se seveda odločili, da vabilo sprejmemo.

Na Irsko smo odinili v petek, 2. decembra, v jutranjih urah. Pot do treviškega, zdaj že skoraj domačega, letališča je tekla mirno, prav tako triurni let do Dublina. V tej ljubki deželici smo pristali okrog pol dveh, na letališču pa nas je že pričakala organizatorica festivala, Elaine, ki nas je pospremila do avtobusa. Med vožnjo od irskega glavnega mesta do naše končne destinacije – mesteca Carlingford – smo že lahko uživali ob opazovanju čudovite irske krajine, ki nas je naravnost osupnila. Redko posejane, skrbno urejene hišice pravilčno krasijo temno zelene planjave, na katerih se pasejo večje in manjše črede ovac. Kljub prisotni utrujenosti tako po poti nihče ni počival. Po dobri uri vožnje smo že prispeli na cilj in se udobno namestili v dveh mladinskih hotelih, t. i. hostlih, B&B (Bed and breakfast – prenočišče z zajtrkom). Po hitri osvežitvi smo bili ob 17. uri vabljeni na večerjo, po njej pa je sledil že prvi koncertni večer. Največja posebnost večera je bila nedvomno dvorana sama – v preteklosti namreč cerkev, ki pa so jo ob gradnji nove, večje cerkve, spremenili v koncertno dvorano. Akustika prostora je posledično naravnost odlična in uživali smo tako v petju kot ob poslušanju ostalih zborov. Po koncertu smo se z gostoljubnimi Irci sprehodili do bližnje restavracije, kjer so vse nastopajoče postregli s prigrizki in velikim irskim ponosom – temnim pivom

Guinness, ki se ga upravičeno drži dober sloves po vsem svetu.

Drugi dan smo začeli s tradicionalnim irskim zajtrkom – popečeno slanino, klobaso in jajcem, zapečenimi toasti in kavo. Dobro podkrepjeni smo se odpravili na krajši pohod na bližnji hrib, ki objema mesto Carlingford s severne strani. Z vrha se nam je odprl čudovit pogled na mesto in zaliv, piko na i razgledu pa so dodali zeleni pašniki, ki obdajajo mesto. Na vrhu seveda ni manjkalo pesmi, pred prehladom pa smo se, za vsak slučaj, zaščitili s pristnim irskim viskijem. Po vrnitvi v mesto smo imeli kosilo, sledil je drugi koncertni večer. Tokrat smo, v misli na prihajajoči koncert, predstavili sakralne pesmi, ki smo jih teden dni kasneje odpeli tudi na jubilejnem koncertu na Colu. Protokolarni del večera se je zaključil z večerjo, ker pa človek ni ravno vsak dan na Irskem, smo sami večer še malo podaljšali in ga zaključili ob hitrih irskih ritmih lokalnih glasbenikov v mestnem jedru, ki je kljub majhnosti mesta tudi ponoči prijazno in živahno.

Tudi v nedeljo zjutraj smo z zajtrkom pomagali ohranjati okusno irsko tradicijo, polni novih

moči pa smo se odpravili v približno deset kilometrov oddaljeni sosednji kraj, kjer smo ob 10. uri s petjem sodelovali pri sveti maši v novi, moderni cerkvi. Podobno, kot so Irci pregovorno odprti in sproščeni, je bila sproščena tudi maša sama. Nedeljsko popoldne je minilo v skupnem druženju in pohajkovanju po idiličnih ulicah starega obmorskega mesta, zvečer pa smo se zbrali na mestnem trgu in skupaj s skupino mestnih godcev na dude prisostvovali slavnostnemu prižigu lučk. Ob uradnem zaključku festivala je bila organizirana poslovilna večerja v restavraciji ob morju, druženje pa se je, v mirnem, prijateljskem vzdušju, nadaljevalo dolgo v noč. V ponedeljek zjutraj smo se že zgodaj odpravili proti Sloveniji in še dopoldne pristali v Italiji. Polni vtisov in z novimi spletenimi prijateljstvi smo se vrnili domov, odločeni – naslednje gostovanje bo prav kmalu.

A časa za počitek ni bilo veliko. Pred nami je bila namreč še priprava slavnostnega koncerta, ki smo ga izvedli v nedeljo, 11. decembra. Ideja o tem, da bi priredili koncert v sodelovanju z orkestrom, je tlela v nas že kar nekaj časa in ni boljšega izgovora za izvedbo nečesa novega, kot je koncert ob okrogli obletnici. K sodelovanju smo tako povabili orkester Val Isonzo iz Staranzana, s katerim smo v preteklih letih že sodelovali, in po pogovoru z dirigentom Fulviom Doseom smo se odločili, da bomo ob tej priložnosti izvedli delo skladatelja Jacoba de Haana – The Gospel Mass.

Gre za modernega skladatelja, ki se ob ustvarjanju rad poigrava s kombiniranjem različnih glasbenih prvin in tako njegova dela zvenijo klasično, energično in sveže, kar je tako nam kot tudi mlademu orkestru seveda pisano na kožo. Delo The Gospel Mass je napisano za mešani zbor in pihalni orkester. To je tretja maša izpod peresa skladatelja.

Osnova, na kateri je gradil, je gospel, ki pa ga je nadgradil s prepletanjem različnih zvrsti in tako imajo posamezni deli različen zven, od stavka »Credo«, ki zveni kot balada z rock in funk primesmi, do stavka »Agnus Dei«, kjer se čuti počasen ritem bluesa – zvrsti, s katero je gospel tudi sicer tesno povezan. Ob izvajanju celotnega koncerta smo pevci, pevke in, prepričan sem tudi poslušalci, uživali. V prijetnem vzdušju smo zaokrožili prvo desetletje delovanja in se ob tem spomnili na najosnovnejše: v glasbi se družimo, ustvarjamo in ob vsem tem uživamo. In kot smo ustvarjali spomine do zdaj, jih bomo še naprej.

Tekst Klemen Koren, foto MePZ Duri

Mojih 133 dni čez lužo

Delo, življenje in potovanje po Ameriki

Amerika, vsem poznana kot dežela neizmernih priložnosti in svobodnih odločitev. Za vse mlade vsekakor skrita želja in zanimanje, kako se tam zares živi. Dežela, ki jo vidimo v filmih, spoznavamo preko dokumentarcev, si jo ogledujemo na fotografijah koledarjev in reklam in je prisotna v življenju vseh nas vedno bolj in bolj. Da, tudi jaz sem ena izmed tistih, ki sem si v Ameriko vedno na tiho želela in v sebi vedela, da tudi zame, deklet iz našega majhnega Cola, zagotovo obstaja možnost, da nekoč svoje sanje uresničim. Vse ob svojem času, pravi stari rek in tako je januarja letos v meni končno dozorela želja, da sem se prijavim na program »Work and travel« in zadostim svoji želji, ki me je v mislih žgečkala že več let.

ODLOČITEV

Zagotovo sta mi pogum za odločitev vlili tudi Tjaša in Jerneja iz Žagolice, ki sta enako izkušnjo doživeli že pred leti in mi takrat januarja pomagali z informacijami, kako in kaj. Lahko pa tudi rečem, da je v dandanašnjem študentskem življenju ves svet izredno dostopen, saj obstaja ogromno izmenjav in programov, ki nam omogočajo potovanja in šolanje v tujih državah in kulturah ter s tem spoznavanje le-teh. Koliko smo pripravljeni te priložnosti izkoristiti, je seveda odvisno od nas samih. Osebnostno sem mnenja, da te vsaka taka izkušnja izven domačih meja izredno obogati in ti da nekaj življenjskega, če si jo le pripravljen izkoristiti in iz nje potegniti nekaj pozitivnega. Kljub vsemu pa je bil zame odhod čez lužo vseeno nekaj bolj velikega, kot pa kako potovanje po Evropi, ko si iz Slovenije oddaljen le kaki dve urici in se lahko vrneš domov, tako rekoč, kadarkoli želiš.

PRIPRAVE

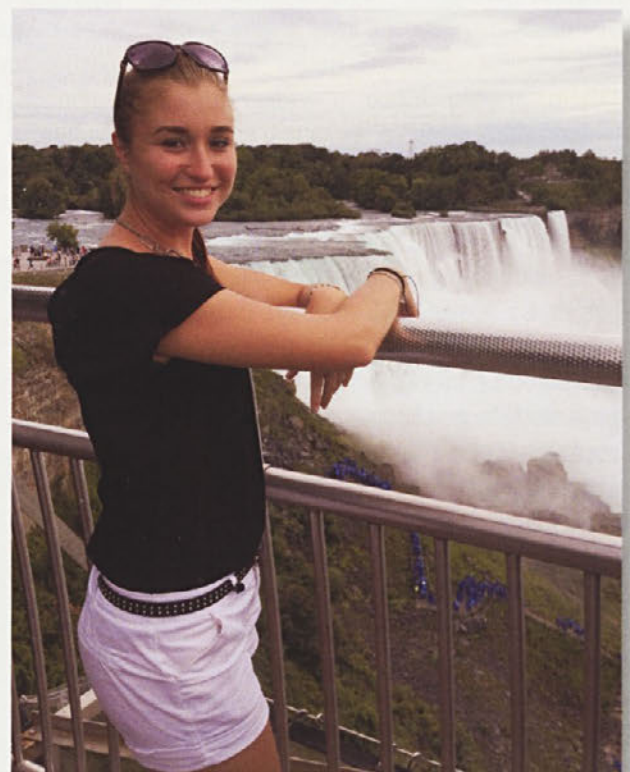
Nikoli ne bom pozabila vznemirjenja, ki me je spremljalo od trenutka, ko sem se prijavila na program pa do dejanskega odhoda. Toliko priprav, branje raznih dokumentov, izpolnjevanje vprašalnikov in iskanje po internetu, kje bom pravzaprav preživela celotno poletje, na drugi strani pa

še finišanje z izpiti na faksu in bum! – en dva tri je bil tu 10. junij in s tem dan mojega odhoda v Ameriko. Vedela sem, da sem si to dogodivščino močno želela že res dosti časa, ampak sem ugotovila, da se sploh nisem zavedala, kako težko se bom poslovila od vseh svojih najbližjih. Bilo je prvič, da sem od doma odhajala za tako dolgo, in lagala bi, če bi rekla, da me ni skrbelo, ali bom brez težav toliko časa preživela na drugi strani Atlantika. Ob 4h zjutraj me je zbudila budilka, sledilo je dokončno pakiranje, zaklepanje kovčkov, slovo od staršev in pot do Brnika. Vedno se bom spominjala, s kakšnim drugačnim objemom sta se od mene poslovila mama in tata. Bil je stisk, ki je izražal neizmerno ljubezen in željo, da bi bilo z mano vse v redu, in upanjem, da pridem nazaj domov živa in zdrava ter da se imam tam kar se da lepo.

PRIHOD

Pot je v splošnem potekala mirno in brez zapletov, brez zamujenih letal ali česa podobnega. Po 13-urnem potovanju (z všteto časovno

razliko) in dveh postankih, najprej v Parizu in nato New Yorku, sem okrog sedmih zvečer končno pristala na letališču v Clevelandu v zvezni državi Ohio, kjer me je pričakal moj šef Dave. Ko sva hodila proti avtu, me je spreletela misel »V ZDA sem, živa in zdrava – živim svoje sanje. Kako neverjetno je to!« Usedla sva se v avto in šla. Vožnja je potekala ob prijetnem klepetu z Davom,

ki mi je ob prihodu razkazal mestece kar iz avta. Mesto z imenom Geneva on the Lake, kjer sem živela in delala, je majhno, prijetno mestece tik ob jezeru Erie, ki na drugi strani že meji na Kanado. Prvo, kar v Ameriki hitro spoznaš, je to, da je tam čisto vse veliko oziroma večje kot pri nas. In tako je bilo že z jezerom Erie. To je jezero, ki ga z lahkoto zamenjaš za morje, saj je tako veliko, da ne vidiš na drugo stran in se razprostira čez celotno obzorje. Mestece me je presenečalo s svojo prisrčnostjo in domačnostjo, jezero pa navduševalo s svojo prostranostjo in čudovitostjo. Vsak večer je postreglo z izjemnim sončnim zahodom, ki se ga nikoli nisem mogla naveličati.

ŽIVLJENJE

Restavracija, v kateri sem delala kot natakarica, je bila čisto ob jezeru in prav tako tudi hiša, v kateri sem živela še z ostalimi desetimi študenti, ki so bili hkrati tudi moji sodelavci. Hiša je bila tipična ameriška hiša, lesena in lahko rečem stara, a dovolj dobra, da sem v njej preživela celotno poletje. Sobo sem si v začetku poletja delila še s Slovenko Anjo, ki pa nas je v začetku avgusta že zapustila in odšla nazaj v Slovenijo, tako da sem od takrat naprej imela sobo zase. Imeli smo skupno kuhinjo in dnevno sobo s televizijo, v kateri smo preživeli večino svojega skupnega prostega časa. S študenti iz ostalih držav smo postali res dobri prijatelji. V restavraciji nas je delalo več kot 20 študentov Neameričanov, in sicer iz Slovenije, Hrvaške, Ukrajine, Poljske, Turčije, Jamajke, Azerbajdžana, Bolgarije, Slovaške, Rusije in Makedonije. Dan je bil dnevu pravzaprav precej enak. Dopoldne ali popoldne delo v restavraciji, zvečer pa druženje ob ameriškem pivu, kokicah, čipsu in debatiranje o razlikah med našimi državami in kulturami. Večeri so bili obarvani z ritmi jamajške glasbe in njihovim značilnim čutom za ples, ki ga v Evropi sploh nismo vajeni, potem s tradicionalnimi turškimi plesi, seveda komercialno ameriško glasbo, ki gre vsakemu v uho, prav tako pa smo Slovenci poskrbeli tudi, da so ostali spoznali našo polko, kvalitetno slovensko rock sceno ter kako našo popularno zimzeleno uspešnico. Prav zanimivo je, kako se lahko na enostaven način preplete toliko različnih kultur, če v ozadju obstaja neka želja po spoznavanju drugačnosti in odprtost za sprejemanje novega. Ob večerih, ko smo si zunaj zakurili pravi bunfire (kres) in na palicah pekli marshmallowse (penaste bonbone), jih zložili v »sendvičke« s čokolado in piškoti,

smo se dotaknili še ameriške kulinarike.

(PRE)HRANA

Hvaležna sem bila, da smo imeli v hiši svojo kuhinjo, kjer smo si lahko sami pripravili obroke. Pravi šok zame je bil, ko sem se že v prvih dneh odpravila do dveh bližnjih trgovin in nisem mogla ne v eni in ne v drugi najti svežega sadja in zelenjave ali pa normalnega kruha, ki ne bi bil toast ali pa kaka sladkana hot dog štručka. Če sem hotela kupiti omenjeno, sem se morala zapeljati s kolesom kakšnih dobrih 30 minut stran, da sem prišla do večjega supermarketa in si kupila sadje, zelenjavo, kosmiče in drugo hrano, ki jo jem doma. Včasih je bil to kar izziv. Res je, da je hitra in nezdrava hrana pri njih dostopna na vsakem koraku, in prav zaskrbljujoče je dejstvo, kako radi Američani zahajajo v tovrstne restavracije. Ko sem omenila, da je v Ameriki vse večje kot pri nas, sem s tem mislila tudi na obroke hrane. Že v naši restavraciji so bili obroki izredno veliki. Velikokrat sem z miz odnašala skoraj še polne krožnike hrane, saj je za »normalnega« človeka nemogoče toliko pojesti. Dostikrat pa se je tudi zgodilo, da so gostje naročili predjed, s katero se bi marsikateri Evropejec že nasitil, oni pa so potem naročili še glavni obrok.

AMERIČANI

Delo v restavraciji je bilo včasih naporno, še posebej ob praznikih, ko je bila restavracija nabitopolna, toda zanimivo je bilo komunicirati s tako velikim številom ljudi. Z ljudmi sem bila v stiku vsak dan, se z njimi pogovarjala in kramljala. Američani ljubijo naglase in so vedno z zanimanjem vprašali, od kod prihajam. Včasih se je iz tega razvila cela debata, saj se jim je vedno zdelo zanimivo, da sem iz Evrope in Slovenije ter kako in zakaj sem prišla v Ameriko. S ponosom slišijo, da je za Evropejce dokaj unikatno in posebno priti v Ameriko, in kar zasmajalo se jim je, če sem rekla, da mi je pri njih lepo in uživam. Radi slišijo lepe besede o Ameriki in so nanjo nadvse ponosni. To lahko sklepaš že, če se sprehajaš po ulici. Toliko ameriških zastav, kot jih visi na njihovih ulicah, hišah in cestah vsak dan, jih pri nas ne visi niti za največje državne praznike. Kakorkoli pa so

bili velikokrat radovedni in so povprašali tudi o Sloveniji, zato sem imela včasih z njimi pravo učno uro geografije, da sem razložila, kje leži naša država.

SLOVENIJA V AMERIKI

Cleveland je mesto z največ Slovenci izven Slovenije, zato sem velikokrat naletela tudi na potomce Slovencev, ki so mi s ponosom povedali besedo ali dve po slovensko, če so le znali. Prav tako je v pol ure z avtom oddaljenem kraju še zelo živa slovenska skupnost Slovenska pristava, ki šteje kar 700 članov – Slovencev. S Slovincem Janezom sva kraj obiskala in oba sva bila presenečena in navdušena nad kompleksom, ki sva ga videla. Gre za izredno živo skupnost, katere člani se srečujejo vsak vikend in prirejajo razne veselice in druženja, za katere gospodinje pripravijo slovenske dobrote. Tam sva naletela na prijaznega gospoda, katerega starši so bili Slovenci. Tudi on je bil nadvse vesel zaradi naju in klepetali smo vse popoldne. Za popotnico nama je dal paket piva Laško, ki je bil za naju z Janezom prav posebno darilo, saj se, ko si tako daleč od doma, hitro poistovetiš z vsem, kar je slovenskega.

POTOVANJE

Kljub temu da se je takrat junija zdel oktober zelo oddaljen, je konec koncev pridrvel izredno hitro in poletje je prišlo h koncu. V Genevi on the Lake se je začela jesen, temperature so se spustile, poletna sezona se je končala in mestece je dobesedno

umrlo. S tem pa se je zame in ostale tri prijatelje začelo novo poglavje Amerike – potovanje. Potovalno ekipo smo v grobem sestavljali štirje člani: jaz, Janez, Bolgarka Stela in Američan Mikey. Naša prva postaja je bilo mesto Chicago. Spominjam se, da sem ob prihodu v Chicago obstala odprti ust, ko smo v večernih urah zapeljali v mesto in sem zagledala vse tiste stolpnice, ki so se dvigovale v nebo in jim ni bilo ne konca ne kraja. Zares čudovito in nekaj, česar v Sloveniji ni mogoče videti in česar nisem imela priložnosti videti niti v Ohio tekom vsega poletja. Nastanjeni smo bili v hotelu čisto v centru Chicaga in stolpnice so nas obdajale z leve in desne. Prečudovito! Kljub temu da smo imeli naslednji dan slabo vreme, smo se odpravili na potep po mestu, ki mi je ostalo v izredno lepem spominu. Mesto, neposredno zraven jezera Michigan, daje vtis poslovnega in resnega mesta, ki mu obenem daje nežno noto park z muzeji, Buckinghamsko fontano, kipom Lincolna in pogled na široko jezero Michigan. Zvečer smo pot nadaljevali, vozili vso noč in dan prispeli do gore Rushmore. Gre za ameriški narodni spomenik s štirimi ameriški predsedniki, vklesanimi v živo skalo na gori. Glave predsednikov Georgea Washingtona, Thomasa Jeffersona, Theodora Roosevelta in Abrahama Lincolna so kar 18 metrov velike in vidne daleč naokoli. Pot smo od tam nadaljevali do mesta Denver v Coloradu, kjer smo imeli postanek le za spanje v enem od motelov.

KALIFORNIJA

Bili smo že na pol poti in veselili smo se svoje naslednje postaje – San Francisca v Kaliforniji. San Francisco je ogromno mesto, ki ga lahko zaradi njegove razgibanosti in barvitosti opišem le kot lušno mesto. Strme ulice in barvite fasade hiš dajejo mestu prepoznavno noto in so v meni pustile

edinstven vtis. Vsekakor moram tu omeniti še vsem dobro poznani most Golden Gate, ki je pravi razpoznavni znak San Francisca, in pa bližnji otok Alcatraz, znan po svojem krutem zaporu in nehumanem ravnanju z zaporniki, ki pa danes služi le še kot turistična znamenitost. Kalifornijsko sonce in pozitivna energija mesta sta bili odgovorni, da sem mesto zapustila z lepimi spomini. Sledil je Los Angeles, mesto glamurja, stila in bogastva. Palme na vsakem koraku dajejo prav poseben vtis, vsi nadpovprečno dobri avtomobili in butikki nedosegljivo cenjenih znamk pa ti dajo vedeti, da to ni mesto za »navadne« ljudi, ampak da ima vsak prebivalec mesta kar precej pod palcem. Napis Hollywood, ki se nahaja nad mestom, te spomni, da je to mesto filmske industrije, in lahko rečem, da kot tako ne razočara. Hollywood predel v središču Los Angelesa je nabito polna ulica, po kateri vedno mrgoli ljudi, zanimivih uličnih umetnikov in estradnikov. T. i. pločnik slavnih je zanimiva atrakcija, po katerem se lahko sprehajaš več dni in iščeš imena znanih filmskih igralcev, glasbenikov, režiserjev in drugih vsem dobro poznanih ljudi.

LAS VEGAS IN NEW YORK

Naslednja naša postaja je bil Las Vegas, mesto hotelov, igralnic in zabave. Ko sem prišla v Vegas, sem dobila občutek, da sem prišla v ogromen zabavišni park za odrasle. V Vegasu je dovoljeno vse in ljudje se tega zavedajo. Ekranji z reklamami, napisi z raznimi vabili na prireditve utripajo levo in desno in tudi, ko je tema in noč, pozabiš na čas, saj imaš občutek, da se čas tam nikoli ne ustavi in dan ne konča. Plešoč fontane pred hotelom Bellagio so enkratna atrakcija, ki jo lahko opazuješ ves večer in še se ne boš naveličal. En dan smo se iz Vegasa odpravili v Grand Canyon, osupljiv narodni park, ki ga že tisočletja oblikuje in kleše reka Colorado. Nepredstavljive strmine in soteske te prevzamejo in kot človek se počutiš izredno

majhen in nepomemben v primerjavi z vsemi prostranstvi, kisijim priča. Narava in njene moči so res nepredstavljive. Naša zadnja postaja je bil New York, kamor smo iz Vegasa kar leteli. New York v začetku name ni naredil posebnega vtisa. Gre za izredno natrpano mesto, z daleč največ stolpniciami na

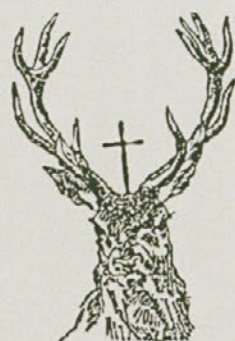
relativno majhnem ozemlju. Je otok, ki je po površini manjši kot Slovenija, na njem pa se dnevno nahaja okrog 10 milijonov ljudi. V primerjavi z mesti v Kaliforniji je staro mesto in že prvi dan so me zmotile številne smeti na tleh in ulicah. Moje mnenje o njem se je spremenilo v naslednjih dneh, ko sem ga začela spoznavati in si ogledovati njegove znamenitosti. Osebnost mi bili najlepši obalni deli New Yorka, na eni strani reka East z mostom Brooklyn in drugi strani reka Hudson in New Jersey. Sprehodila sem se po Time Squaru, si ogledala Central park, bila na Wall streetu, se z ladjico peljala okrog Kipa svobode in se z dvigalom v stavbi Empire state dvignila nad mesto. Ko ti mesto postane malo bolj domače, ti avtomatsko postane tudi lepše in tako je bilo tudi z New Yorkom, ki je bil konec koncev moja zadnja postaja in s tem konec moje ameriške pustolovščine.

VTISI

Amerika je name vsekakor naredila izjemen vtis in je ena izmed dogodivščin, ki se jo bom spominjala vse življenje. Vsa doživetja, vse ure vožnje čez ameriško pokrajino, pustinjo, ranče, farme in gorovja, vse dni, preživete v bliskajočih mestih, tako velikih, da ne vidiš konca, vsi ljudje in poznanstva, ki sem jih tekom poletja stkala, so se shranili v meni in tvorijo celotno sliko moje izkušnje. Moram pa dodati, da šele, ko greš ven iz oklepa vsega poznanega in se soočiš z zunanjim svetom, ob povratku spoznaš, kako je doma lepo in začneš še bolj ceniti vse, kar imaš tu. Vsak del sveta je zanimiv na svoj način in lep, toda brez sramu lahko rečem, da smo Slovenci lahko ponosni na Slovenijo, ki je pravi mali biser, in vesela sem, da živim tu.

Tekst in foto Lucija Koren

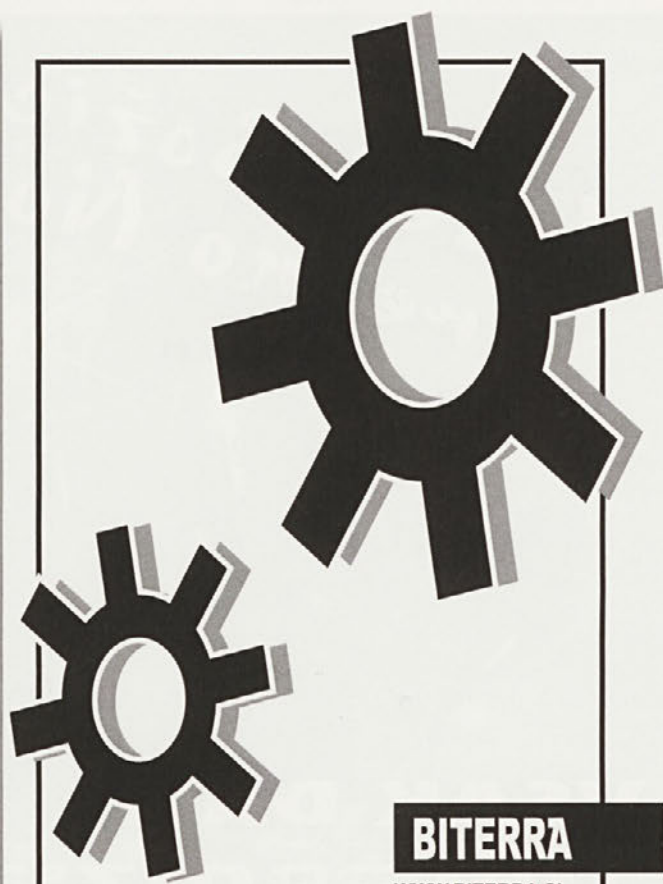

P U Š K A R S T V O
in storitve
Hubert Pregelj s.p.

Malo polje 12, 5273 Gol
tel.: 05 36 68 063, 041 432 514

TRGOVINA HUBERT
PE AJDOVŠČINA
Goriška c. 23b, 5270 Ajdovščina
tel.: 05 366 20 99

BITERRA

WWW.BITERRA.SI

Da ljubčee naj usoda stke Dam dreve v novem betu.

Skrimo trenutke naj izbira,

previdno naj poti utira,

da Dam bo bepo v naslednjem betu!

FRIZERSKI SALON »MILKA«

Col 78, 5273 Col
Tel.: 05 366 83 79, 041 337 261

*Vesel Božič in
srečno Novo leto*

**VSAK DAN
100 PROIZVODOV V AKCIJI
MARKET
PODVELB COL**

Silvester Kobal s.p.

Malo Polje 26

5273 Col

041/414 603

05/366 83 06

**GOZDARSTVO in
GRADBENA
MEHANIZACIJA**

Gostilna Tratnik

Vabimo vas v našo gostilno,
kjer vas bomo pogostili s
tradicionalnimi kračami in bogračem
ter razširjeno ponudbo drugih specialitet...

Delovni čas:

torek - četrtek 10h - 22h

petek - sobota 10h - 24h

nedelja 10h - 22h

ponedeljek - zaprto

Col 17, 5273 Col, tel.: 05 996 79 99

www.gostilnatratnik.si

BELPORT

NOTRANJA VRATA

BELPORT d.o.o.

Col 3/a,
5273 Col

tel: 041 377 561

www.BELPORT.si

NOVO

STEKLENA VRATA, STEKLENE
STENE IN STEKLENA DRŠNA
VRATA

RES SANJSKA VRATA
PO VAŠIH ŽELJAH

SKI SERVIS

- popravila poškodovanih smuči in bordov
- obnova drsne obloge
- impregniranje smuči in bordov
- poliranje smuči in bordov
- **NOVO**: brušenje robnikov s KERAMIKO
- montaža / premontaža vezi

GSM: 041/ 387- 680

e-mail: Jimmy.skiservis@gmail.com

First Class
WINTERSTEIGER
Ski & Board Tuning

SWIX

HOLMENKOL
LICENSE TO WIN

avtoprevoznništvo, odkup in prodaja lesa

Lampe Joško

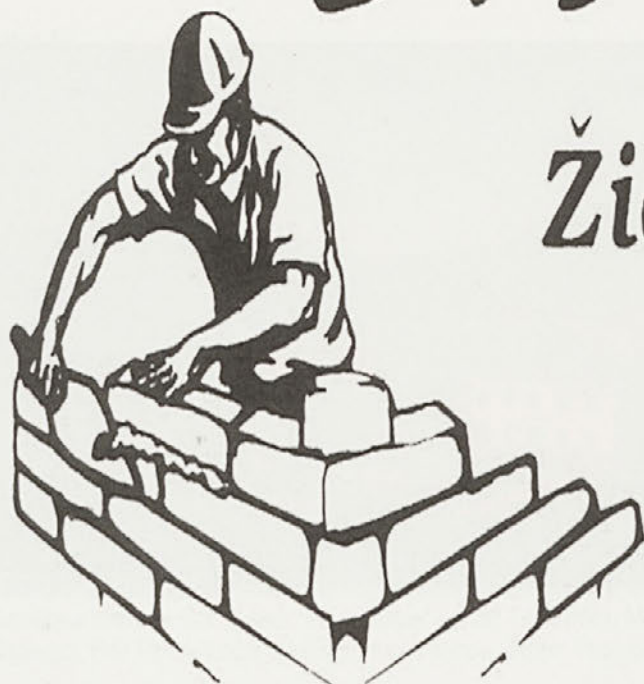
Višnje 4; gsm: 041 647 692

**Storitve s kmetijsko
in gozdarsko
mehanizacijo ter
pluženje
cest.**

LEON AMBROŽIČ s.p.
SANABOR 5, 5271 VIPAVA
GSM: 031 756 771

ZIDARSTVO

Židanik Viljem s.p.

Sanabor 7, 5271 VIPAVA

GSM: 041 502 999

Dodatek: opis nekaterih pomembnejših fotografij

stran 3

Člani Izobraževalnega društva. Prva vrsta zgoraj: Mila Balantinova, Pepa Brjaška, Franca Robrska, Franca Šmončkova, Mica Andrejčkova, Julka Rnejcova, Mica Jančkova, Ivana Gerlevičeva, Mica Ulinova in Franca Boselnova. Druga vrsta: Tinka Janc, Albina Ruštova, France Vrhovcov, Ivan Rušt, župnik Janez Janc, Nande Severski, Mica Metna, Metka Šribrska, Lojzka Ruštova in Marija Česnova. Sedijo: Njec Bolkov, Ivanka Mežnarjeva, Pepe Boselnov, Franca Gerlevičeva in Lenart Gerlevičev. Sedijo na tleh: France Gerlevičev, Mimi Lazarska, Rezka Ulinova in Janez Ulinov. (arhiv Slavke Bizjak)

stran 4

Mešani cerkveni pevski zbor v prvih letih po drugi svetovni vojni. V sredini sedi župnik Jože Petrič, ki je v vlogi zborovodje zamenjal Antona Bajca - Severja. Cerkev je takrat dobila nove orgle.

stran 5

zgoraj: Citrar Tomaž Plahutnik in baritonist Marko Kobal na Slapu, na snemanju videospota za TV Koper.
spodaj: Dramska skupina, ki je delovala na Colu v šestdesetih letih.

stran 6

zgoraj: Prizor s predstave Veriga v colskem prosvetnem domu.
v sredini: Na levi razglednica iz let po prvi svetovni vojni, na desni iz let po drugi, ko je bil na mestu nekdanjega italijanskega skladišča orodja že zgrajen prosvetni dom.
spodaj: MoPZ Razpotje na enem prvih nastopov na prireditvi Primorska poje.

stran 7

MePZ Duri na izletu v Versaillesu pri Parizu.

stran 8

Skupinska ob turnirju za pokal RK Col
Stojijo z leve: Ivan Rušt, Janko Škvarč, Darjo Bajc, Miran Vidmar, Silvo Kovšca, Anton Podobnik, Rozi Michelizza, Franko Petrovčič, Sabina Ipavec, Jože Tratnik, Klara Kobal, Sandi Škvarč, Ivan Žgavec, Marijan Peljhan, Boris Samec, Miloš Bizjak, Ivan Trošt, Edo Škvarč.
Čepijo z leve: Simon Škvarč, Ernest Praček, Branko Leban, Jože Bajc, Martin Praček, Milan Hladnik, Matjaž Bizjak, Anton Tratnik, Janez Kovšca, Silvo Tratnik, Dušan Plesničar, Darko Bajc.

stran 9

spodaj desno, z leve: Ivan Žgavec, Lucijan Trošt, Boris Samec.

stran 10

Prvo igrišče pod šolo, zgrajeno leta 1972 in prekrito z lešem. Koš je bil pritrjen kar na deblo hruške.

stran 11

zgoraj: Ustanovni občni zbor PGD Col, februarja 1977, v takratni telovadnici v združnem domu. V dežju na parkirišču prikaz gasilskih veččin.
na sredini: Gradnja gasilskega doma.

stran 12

na sredini: Ekipa BK Col na enem zadnjih odigranih turnirjev. Z leve: Stojan Križaj, Boštjan Gorše, Albin Gorše, Silvo Tratnik.

stran 14

z vrha navzdol: Škof Jurij Bizjak, župnik Ivan Janc, zborovodja in organist Anton Bajc – Sever.

stran 15

z vrha navzdol: Prvi predsednik KS Col Ivan Trošt, predsednik KS Col v času prihoda Alpine in gradnje vodovoda, Ivan Pregelj.

stran 18

na vrhu: Stara stavba OŠ Col, ki je bila obnovljena po drugi svetovni vojni in v uporabi do leta 1984. Posnetek je nastal leta 1972 ob odprtju obrata Alpine v prosvetnem domu
spodaj: Občinska oblast in druge pomembne osebnosti v tridesetih letih. Levo zgoraj Anton Bajc – Sever, tajnik in pevovodja, tretji z desne stoji župan Franc Bizjak, šesti z leve je Milče Rovnan. V sredini sedi župnik Janez Janc. (arhiv Slavke Bizjak)

stran 25

z leve: France in Janez, Matej Peljhan, Tomaž Kovšca.

stran 30

Ekipa Novoletne proslave leta 1997. Stojijo z leve: Beniamin Michelizza, Janez Kovšca, Peter Pregelj, Peter Vidmar, Silvan Praček, Jože Peljhan, Janko Škvarč, Ivan Žgavec. Sedijo z leve: Matjaž Bizjak, Lucijan Trošt, Marjan Peljhan, Darjo Bajc, Simon Škvarč, Sandi Škvarč.

stran 43

zgoraj desno: Društvo Trillek je imelo doslej samo dva predsednika in če ni druge razlage, naj velja ta, da se nismo nikoli spopadali za oblast...

stran 51

na sredini: prvi časniki so nastajali v občinski pisarni ZSMS v Ajdovščini.

stran 52

spodaj desno: Izkop za gradnjo društvenih prostorov leta 1994.

stran 54

Karikatura v humoristični reviji Pavliha, s katero se je avtor norčeval iz pojasnila policistov, da je bila za pomoto pri posredovanju kriva megla.

stran 58

Območje sedanjega središča vasi na fotografiji iz leta 1944. Na mestu, kjer je danes združni dom, so goli zidovi po požaru uničene judove žage.

stran 59

zgoraj desno: Upravnik Srečo Bratina ter delavki v pisarni Francka Pregelj (levo) in Julka Hladnik (desno).
spodaj levo, od leve proti desni: druga je Ivana Nackova, četrta Ernesta Česnikova, peta Franciška Pregelj, šesta Micka Kampelcova, sedma Francka Lebanova. V sredini kleči obratovodja Srečo Bratina.

stran 61

Fotografiji požara je posnel takratnik župnik Boris Čibej in ju je poklonil Ivanu Škvarču.

stran 65

Kmetijska zadruga Col. Z leve: Pavle Jurjev, Lenart Gerlevičev, Mera Tejknova, Stanko Bizjak, Janez Markov, Drejc Brjaški, France Brjaški, Ivanka Nabergoj, Edo Pekov, Lojze Tekcov, France Mrkcov. Čepijo: Pepe Šribrski, Lojze Martn, Pepe Zogrski in Vinko Bajc.

stran 66

zgoraj levo: V sedanji pisarni krajevne skupnosti je bila vrsto let pošta, spodaj, v prostoru nekdanje pekarnice, je danes frizerski salon.
zgoraj desno: Leta 1977 je Col obiskala štafeta mladosti. Fotografija je zanimiva zaradi pogleda na prostor pred Združnim domom. Zadaj desno nastaja gasilski dom.

stran 67

zgoraj: Slavnostno odprtje obrata Alpine leta 1972. Zanimiv pogled na del kraja, ki ima danes povsem drugačno podobo.
spodaj desno, prva in druga z leve: Milka Rušt in Joža Oblak, prvi delovodji obrata na Colu.

stran 68

Skupinska ob slavnostnem odprtju nove proizvodne hale leta 1982.

stran 73

Ekipa mladih rokometašev, ki jih je Branko Leban zbral konec devetdesetih. Stojijo z leve: Branko Leban, Rok Kobal, Patrik Leban, Jan Kovšca, Blaž Žgavec, Primož Kobal, Erik Vidmar, Anej Leban, Aleš Krapež.
Čepijo z leve: Simon Tratnik, Robi Michelizza, Marko Peljhan, Denis Vidmar, Tomaž Škvarč, Erik Michelizza.

stran 77

Duhovniki jubilanti, z leve: Pavel Bajc, Boris Čibej, Jurij Bizjak, Bogdan Vidmar, Ivan Bajc.

stran 79

MePZ Duri z mestnimi irskimi godci na dude in utrinki s festivala na Irskem (Foto: Tomaž Šček).

stran 80

Utrinki s koncerta na Colu ob praznovanju 10. obletnice delovanja (Foto: Franc Koren)

stran 81

Lucija, Hrvatica Marija in Jamajčanka Vanessa v delovni uniformi.

stran 82

Lucija in Bolgarka Stella pred mostom Golden Gate.

Col je vas na prehodu iz Vipavske doline v notranjost Slovenije in obenem na meji med sredozemskim in celinskim podnebjem. Motivi kot je spodnji niso nič neobičajnega.

tradicionalna, aktualna, izivalna, igriva, gledljiva, žgečkljiva
pogosto na robu, nikoli preko njega

NOVOLETNA PROSLAVA

v nedeljo, 27. decembra 2015, ob 17.00 v športni dvorani OŠ Col

COLSKI GLASBENI ODER 2012

KONCERT GENERACIJ

JA, 28. okt. 2012, ob 17.30

telovadnica OŠ Col

NASTOPAJO

COLSKA 2011

Col, 17, 18. in 19. junij

Petek, 17. junij

Športni park: Malonogometni turnir za pokal Colske nedelje

Sobota, 18. junij

koncert skupine

BIG FOOT MAMA

predskupina: Caipirinha

Nedelja, 19. junij

Hišni ansambel

AVSENIK

malonogometni
turnir
BODOČE
OBČINE
od Podkraja do Predmeje

COLSKI GLASBENI ODER

V nedeljo, 30. oktobra ob 17.00 uri v telovadnici OŠ Col

Ansambel NANOS, Ansambel GORSKI CVET, Skupina Ivan Benčina s prijatelji, Vokalna skupina KRESNICA, Humorista Fr'nce in Janez ter Tone Fornezzi Tof

S prireditvijo bo namenu predan nov oder in obeležena postavitev zvočne izolacije v telovadnici

COLSKA 2012

ČETRTEK
14. junij, telovadnica OŠ Col, 20.30
Gledališko-koncertna predstava domačih upov
G. Boccaccio: Dekameron (priredba novele - komedija enodejanka)
Shakespeare: Kakor vam drago (prizor iz komedije)
Nina Kovšca, sopran
Amadej Tratnik in Tim Zgavec, kitarski duo

PETEK
15. junij, Zadržni dom, 20.30
Prvič doma!
Fotografska razstava domačina Mateja Peljhana
Tématška sklopa: življenjski krog in urbano okolje

SOBOTA
16. junij, Trg pred Zadržnim domom
Rock'n'Coll
ZZtop cover band, AntiOksidanti
Rok Ferengja in Rock'n Band
CoverLover Aleša Uranjeka (ex Šank Rock, X Factor)
Vstopnina 5 €, od 22.30

25.4. mm NEDELJA
17. junij, Trg pred Zadržnim domom
Narodnozabavni ansambel Vagabundi
Gostje Trio Leskovec
Mize in klopi za prvih 350 obiskovalcev, bogat srečelov, nagradne karte
Vstopnina 5 €, od 22.30
www.trillek.si - v tretje delo

NOVOLETNA PROSLAVA

v nedeljo,

27. dec. 09 ob 17. uri

v telovadnici OŠ Col

NASTOPAJO

Skeč sekcija društva Trillek
(na avdiciji, v štali, v lovskem društvu, na policijski postaji)

MePZ Duri

ansambel Ivan Benčina s prijatelji
kvintet MOS
ansambel Nanos
skupina PolNanos
Trofenfeld Jazz Band
in
zasedba Colske face

Program bo potekal na odru in v poseben studiu

Podelili bomo Colsko gartožo in predstavili novi Colski časnik

Prisrčno Vabljeni Prisrčno Vabljeni Prisrčno Vabljeni Prisrčno Vabljeni

NOVOLETNA PROSLAVA

v nedeljo, 4. januarja 2015
ob 17.00 v športni dvorani NA Colu

Spet vse tisto, s čimer vas razveseljujemo že leta in desetletja:
skeči, satirične zgodbe, prepletene z domišljijo, in utrinki iz realnosti,
ki jo preveva duh sodnih dvoran, ter tematsko obarvana glasba.

Skeči: Tajkun na kvadrat, Kuharski eksperiment, Družinski nesporazumi in Predsednikov šola
Songi: V arestu, Pusti glasbo, Rožica in Mi vse počistimo

Idejna zasnova in scenarij: sandi škvarec, odrska uprizoritev: članice in člani društva trillek (www.trillek.si)
tonska realizacija: matjaz slabe, video montaža in realizacija: tomasž šček, oblikovanje luči: jernej škvarec

društvo Trillek predstavlja
KOMEDIJO
v dveh dejanjih

PRIDE TUDI IVICA

Po več kot petindvajsetih letih
smo na Colu pripravili
novo gledališko predstavo,
zato prisrčno
vabljeni na krstno uprizoritev
domače komedije

v nedeljo,
7. marca 2010,
ob 18.00 uri
v dvorani OŠ Col

17
2016
15
14
13
12
11
10
09
08
07
06
05
04
03
02
01
00
99
98
97
96
95
94
93
92
1991
90
89
88
87
1986
85
84

iz prvega na prag četrtega desetletja

